

REVITALIZACIJA

POVIJESNIH NASELJA OTOKA KORČULE I MLJETA

ELABORAT INTEGRALNE ZAŠTITE I REVITALIZACIJE POVIJESNIH NASELJA U
KRAJOLICIMA OTOKA KORČULE I MLJETA NA PROJEKTU "WINTER MED"

1.B. KATALOG NASELJA OTOKA MLJETA

Zagreb, 2022.

**Elaborat integralne zaštite i revitalizacije povijesnih naselja u krajolicima otoka Korčule i Mljeta
na projektu "WINTER MED"**

**01 STRUČNA STUDIJA INTEGRALNE ZAŠTITE I REVITALIZACIJE POVIJESNIH NASELJA
U KRAJOLICIMA OTOKA KORČULE I MLJETA S KATALOGOM NASELJA**

Prilozi:

01.A. KATALOG NASELJA OTOKA KORČULE

01.B. KATALOG NASELJA OTOKA MLJETA

01.C. KONZERVATORSKO – URBANISTIČKI PLAN PILOT PODRUČJA POSTRANA

01.D. KONZERVATORSKO – URBANISTIČKI PLAN PILOT PODRUČJA KORITA

02 SMJERNICE ZA IZRADU REGIONALNOG AKCIJSKOG PLANA RAZVOJA
CJELOGODIŠNJEG ODRŽIVOG I ODGOVORNOG TURIZMA NA OTOCIMA
KORČULI I MLJETU U DUBROVAČKO – NERETVANSKOJ ŽUPANJI

03 PRAVILA ZA PLANIRANJE I PROJEKTIRANJE U TRADICIJSKIM NASELJIMA OTOKA
KORČULE I MLJETA

prilog: BROŠURA / REVITALIZACIJA POVIJESNIH NASELJA OTOKA KORČULE I MLJETA

Zagreb, veljača 2022.

Project co-financed by the European
Regional Development Fund

Naručitelj:

REGIONALNA RAZVOJNA AGENCIJA DUBROVAČKO – NERETVANSKE ŽUPANIJE (DUNE A)
Branitelja Dubrovnika 41, 20 000 Dubrovnik

Izvršitelj:

ASK ATELIER d.o.o.
Trg N. Š. Zrinskog 17, 10 000 Zagreb

Projektни tim izvršitelja:

Azra Suljić, dipl.ing.arh.
dr. sc. Marija Premužić Ančić, dipl.ing.arh.
Dunja Naerlović, mag.ing.arch.
Paula Zrnić, mag.ing.arch.
Petra Špilj, mag. ing. arch.
Hana Fort Mlakar, bacc. ing. arch.

Institut za povijest umjetnosti – Centar Cvito Fisković, Split
dr. sc. Josip Belamarić, povj. umj.

Sani Sardelić, dipl. komp. knjiž. i prof. filozofije

Zelena infrastruktura d.o.o., Zagreb
Lara Bogovac, mag. ing. prosp. arch.
Višnja Šteko, mag. ing. prosp. arch., CE

Direktorica:

Azra Suljić, dipl. ing. arh.

Stručna suradnja i stručna koordinacija za naručitelja:

Zavod za prostorno uređenje
Dubrovačko-neretvanske županije

Elaborat integralne zaštite i revitalizacije povijesnih naselja u krajolicima otoka Korčule i Mljeta izrađen je u okviru projekta "Mreža zimskih otoka za cjelogodišnja turistička iskustva na Mediteranu" (akronim projekta: "WINTER MED") koji je sufinancirala Europska unija sredstvima Europskog fonda za regionalni razvoj u sklopu programa transnacionalne suradnje INTERREG MEDITERRANEAN 2014. – 2020.

Sadržaj ovog elaborata isključiva je odgovornost Regionalne razvojne agencije Dubrovačko – neretvanske županije – DUNE A.

SADRŽAJ

1. UVOD I METODOLOGIJA RADA.....	4
2. KATALOG	5
3. KARTOGRAFSKI PRIKAZI.....	149

1. UVOD I METODOLOGIJA RADA

Ovaj katalog sastavni je dio prve faze projektnog zadatka izrade Stručne studije integralne zaštite i revitalizacije povijesnih naselja u krajolicima otoka Korčule i Mljeta.

Katalog naselja izrađen je na temelju podataka iz:

- javno objavljenih podataka na Internet stranicama Ministarstva prostornog uređenje, graditeljstva i državne imovine (<https://ispu.mgipu.hr/#/>)
- javno objavljenih podataka na Internet stranicama Ministarstva kulture i medija (<https://geoportal.kulturnadobra.hr/geoportal.html#/>)
- javno objavljenih podataka na Internet stranicama Ministarstva zaštite okoliša i energetike (<https://www.bioportal.hr/gis/> , <https://envi.azo.hr/>)
- javno objavljenih podataka na
- Internet stranicama Državne geodetske uprave (<https://geoportal.dgu.hr/>)
- postojećih stručnih studija područja Dubrovačko – neretvanske županije
- važeće prostorno – planske dokumentacije (<http://www.zzpudnz.hr/PROSTORNIPLANOVI.aspx>)
- arhivske građe Državnog arhiva u Splitu
- fototeke Konzervatorskog odjela u Splitu
- fototeke Konzervatorskog odjela u Dubrovniku
- ostale stručne literature
- interneta

Katalog naselja otoka obuhvaća 8 kataloških jedinica pri čemu jedna kataloška jedinica obuhvaća tabličnu i grafičku analizu naselja i pripadajućeg mu krajolika:

<i>Općina</i>	<i>Redni broj</i>	<i>Broj kataloške jedinice</i>	<i>Naziv naselja</i>
MLJET	1.	01.B.-1	KORITA
	2.	01.B.-2	MARANOVIĆI
	3.	01.B.-3	PROŽURA
	4.	01.B.-4	BABINO POLJE
	5.	01.B.-5	BLATO
	6.	01.B.-6	ROPA
	7.	01.B.-7	POLAČE
	8.	01.B.-8	GOVEDARI

2. KATALOG

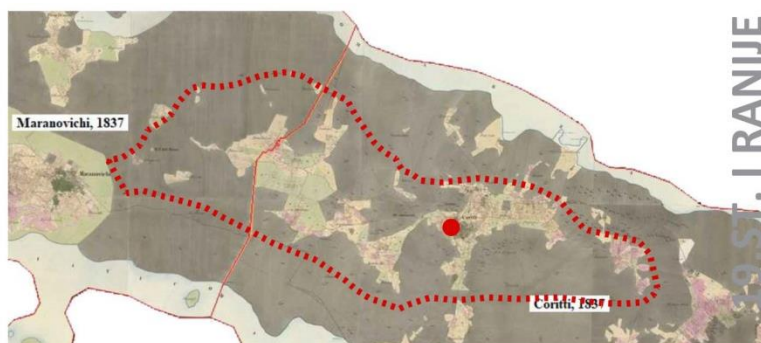
01.B. - 1 KORITA

A / KRAJOLIK NASELJA KORITA

Prostorni prikaz krajolika naselja Korita

- POVIJESNO NASELJE
- KRAJOLIK NASELJA

Naselje Korita i pripadajuća identificirana krajolična cjelina prikazana na:
1 / katastarskoj karti iz 19.st. 2 / digitalnom katastarskom planu iz 2017. 3 / digitalnoj ortofoto karti iz 2017.

OPĆI PODACI O KRAJOLIKU

Grad / općina:	MLJET
Naziv krajolika:	KRAJOLIK NASELJA KORITA
Katastarska općina:	306649, KORITA 306738, MARANOVIĆI
Pravni status:	Nema
Površina:	420ha

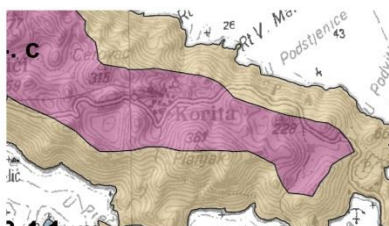
PODACI IZ DOSADAŠNJIH ISTRAŽIVANJA I STANJE ZAŠTITE KRAJOLIKA U KOJEM SE NASELJE NALAZI

Izvod iz Krajobrazne studije Dubrovačko-neretvanske županije: Tipološka klasifikacija krajobraz (Koščak i sur., 2016): Kulturni krajolik Govedara prema studiji Prepoznavanje i vrednovanje kulturnih krajolika Dubrovačko-neretvanske županije (Bilišić, 2016):	Naziv krajolika:	67. Povijesni ruralni krajolik otoka Mljeta
	Tipološka klasifikacija krajolika (opći tip):	Vrsta – organski razvijeni krajolik Tip - Ruralni i agrarni krajolik
	Površina:	16 155 ha (67.)
	Status zaštite:	Prijedlog za Registar kulturnih dobara
	Smjernice za razvoj i očuvanje:	Održivi razvoj uz ravnotežu očuvanja i održavanja prepoznatih vrijednosti i suvremenih zahtjeva.
	Tipološka klasifikacija krajobrazna I razine (krajobrazni tip):	3.1. Krajobraz brda i zaravni otoka i poluotoka 3.1.4. Prirodni brdsko-brežuljkasti krajobraz
	Krajobrazno područje:	c. Istočni Mljet

3.1. krajobraz brda i zaravni otoka i poluotoka
3.1.4. prirodni brdsko-brežuljkasti krajobraz

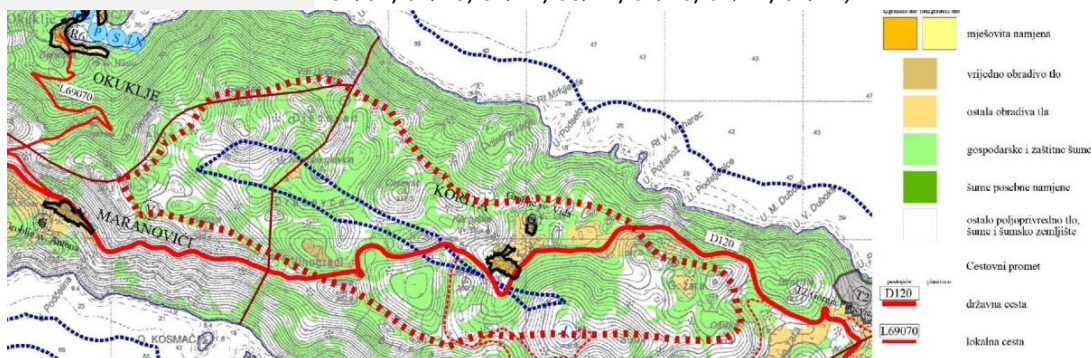
3.3. krajobraz padina otoka i poluotoka
3.3.1. prirodni krajobraz padina

3.1.4. c. Istočni Mljet
3.3.1. r. Mljet

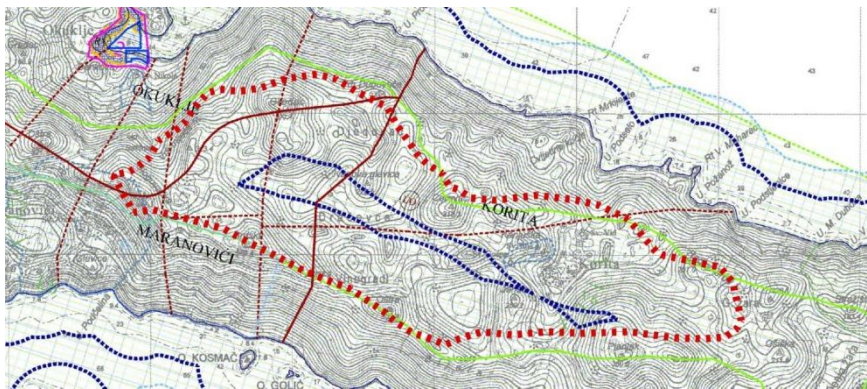
PROSTORNO - PLANSKA DOKUMENTACIJA

Prostorni plan na snazi: Prostorni plan uređenja Općine Mljet (sl. glasnik Općine Mljet br. 03/02, 05/03, 04/07, 07/10, 09/11, 03/12, 01/16, 01/21, 02/21)

Izvod iz kartografskog prikaza "1. Namjena i korištenje površina": najveći dio površine identificirane krajolične jedinice naselja zauzimaju površine gospodarskih i zaštitnih šuma te ostalog poljoprivrednog obradivog tla, dok se u istočnom dijelu obuhvata (sjeverno od naselja) nalazi i dio površina ostalog obradivog tla.

Krajolik i krajobraz

prirodni krajolik
evidentirano PPDNŽ-om

1. Sobra, Blatska gora
2. Istočni Mljet
3. Obalno područje NP Mljet od Rta Lengja do uvale M. Tatunica
4. Zapadni Mljet
5. Mlješka jezera
6. Obalno područje od uvale Grabovu do uvale Sutrinholjska
7. Obalno područje od Kozarice na sjevernoj obali do uvale Sutrinholjska
8. Kozarica
- 9* Obalno područje Zapanje (*obuhvaća cijeli otok Mljet)

kulturni krajolik
evidentirano PPDNŽ-om

- A. Krajolik Mljetskih jezera
- B. Obalni arheološki krajolik Polače
- C. Povijesni, ruralni krajolik otoka Mljeta
- D. Ruralni krajolik Babinog Poja
- E. Ruralni krajolik Blato
- F. Ruralni krajolik Govedari
- G. Ruralni krajolik Makanovici
- H* Krajolik Dubrovačke Republike (*obuhvaća cijeli otok Mljet)

Izvod iz kartografskog prikaza " 3. Uvjeti korištenja, uređenja i zaštite prostora – uvjeti, ograničenja i posebne namjene": identificirana krajolična jedinica nalazi se unutar obuhvata evidentiranog prirodnog krajolika - 2. Istočni Mljet, te unutar evidentiranog kulturnog krajolika - C. povijesni, ruralni krajolik otoka Mljeta i H. Krajolik Dubrovačke Republike

ANALIZA KRAJOLIKA NASELJA

Datacija:	19.ST. I RANIJE
Toponimi na katastarskoj karti iz 19.st.:	CORITTI
Smještaj u prostoru:	Krajobrazno područje se nalazi u unutrašnjosti brdsko-brežuljkastog istočnog dijela otoka Mljeta između sjeverne i južne obalne padine, jugoistočno od naselja Okuklje i sjeverozapadno od Saplnare. Prostire se od Glogovačke (347,1 m n.v.) na zapadu i vrha Ošiška na istoku (211,8 m n.v.).
Opis sastavnica krajolika:	
Prirodne sastavnice:	Područje je definirano umjereno raščlanjenim reljefom nižih brda i brežuljaka (do 377,1 m n.v. u vrhu Gradac na sjeverozapadu), odvojenih krškim udolinama, vrtaćama i manjim poljima. U prirodnom površinskom pokrovu na padinama uzvisina izmjenjuju se dijelovi pod oskudnom i grmolikom vegetacijom te mješovitom šumom na smeđim tlima na vapnenačkoj podlozi. PPDNŽ-om je čitav obuhvat evidentiran kao osobito vrijedan predjel – prirodni krajolik Istočnog Mljeta.
Kulturne (antropogene) sastavnice:	Korita su ruralno naselje koje nastaje u 15. stoljeću, a ime mu je nastalo od geoloških oblika nepropusnog kamenog sloja koji u obliku korita usmjerava i sakuplja vodu kišnicu. Zbog strateškog položaja u odnosu na Mljetski kanal, imalo je ključnu ulogu u obrani otoka od gusarskih napada. Osim toga, tijekom 17. i 18. stoljeća na ovim prostorima jača ribarstvo pa se stanovnici Korita bave ulovom i prodajom usoljene ribe, doseljavaju se plemćke obitelji iz Dubrovnika, Stona i drugih krajeva, te Korita poprimaju osobine urbanog središta. Naglim nestankom srdele i pojavom kuge krajem 18. stoljeća, slabi gospodarska aktivnost te dolazi do depopulacije naselja. Samo naselje Korita, razvijeno je na rubu polja, ima zbijenu, ovalnu formu, a u njemu je danas vidljiv veliki broj objekata tradicionalne arhitekture unatoč utjecaju novogradnje u dijelovima naselja. Sklop crkava Gospe od brijega i sv. Ilije iznad Korita evidentiran je PPUO-om Mljeta kao osobito vrijedan predjel – kultivirani krajobraz. Kroz naselje prolazi državna cesta D120 koja povezuje zapadni i istočni dio otoka Mljeta. Iako povijesne karte svjedoče o velikom broju aktivnih poljoprivrednih površina (livada, vinograda i mozaika poljoprivrednih površina) na predjelu Vinogradi i Dračevca zapadno od naselja Korita, ali i u širem području naselja, danas je većina poljoprivrednih površina, suhozidnih terasa i međa, zapuštena ili u procesu zarastanja. Ističe se tek nekoliko aktivnih maslinika (G. Žara, Vinogradi, Korita). Unutar područja nalazi se nekoliko zaštićenih i evidentiranih kulturnih dobara, među kojima se ističu: Kaštio, Crkva Gospe od Brijega evidentirana gradsko-seoska cjelina naselja Korita.
Oblikovne (fizionomsko -	Prirodna konfiguracija terena uvjetuje raščlanjeni teren strmih padina, gdje se

<p>morfološke) sastavnice:</p>	<p>nagibi smanjuju od zapada prema sjeveroistoku. Područje ima izduženu, ali kompaktnu formu u kojoj je volumen terena ublažen gustom makijom i šumom na padinama uzvisina. Zapadni dio područja je jednoličan, male kompleksnosti i bez prepoznatljivih elemenata, dok istočni ima nešto veću raznolikost elemenata, a djelomično se i čita nekadašnji međuodnos prirodnih i antropogenih obilježja krajobraza unatoč zapuštanju poljoprivrednih krajobraza.</p> <p>Unatoč izraženoj dinamičnosti terena, mala raznolikost krajobraznih uzoraka i zapuštanje struktura poljoprivrednog krajobraza u brojnim udolinama i vrtačama, utjecali su na stvaranje područja slabog karaktera i niske izražajnosti. Identitet prostora zadržan je tek u užem području naselja Korita koje je djelomično sačuvalo tradicijska obilježja, kulturno-povijesnu i visoku vizualnu vrijednost.</p> <p>Područje je slabo izloženo s cestovnih prometnica, ali je njegov jugoistočni dio vidljiv s plovnih puteva u Mljetskom kanalu, zbog kojih je i u povijesti imao značajnu ulogu na otoku.</p>
<p>Nematerijalne (perceptivne) sastavnice:</p>	<p>Dinamične povijesne mijene u broju i sastavu stanovništva te gospodarskim aktivnostima kojima su se u prošlosti bavili Korićani utjecale su i na nestajanje specifičnih vještina karakterističnih za urbana razvijenija područja, poput bačvarstva i zlatarstva. Drastičnim smanjenjem broja stanovnika, nestaju i znanja i vještine koje su nositelji baštini. Malobrojni stanovnici i danas uglavnom znaju za karakteristične pojavnosti mljetske nematerijalne baštine, poput pletenja vrša i košara, no samo mali broj ih djelatno koristi.</p>

ZAŠTITA PRIRODE I OKOLIŠA

Zaštićeni dijelovi prirode:

-

Natura 2000:

-

KULTURNA DOBRA

Zaštićena kulturna dobra na području krajolične jedinice naselja:

Crkva Gospe od Brijega Z-1836
Kaštio Z-1677

CJELOKUPNA OCJENA KRAJOLIKA NASELJA

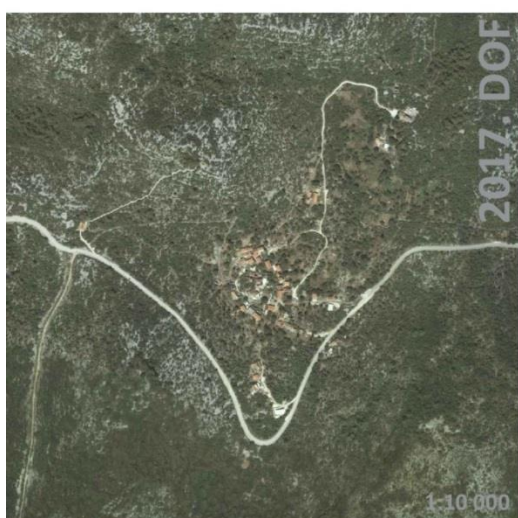
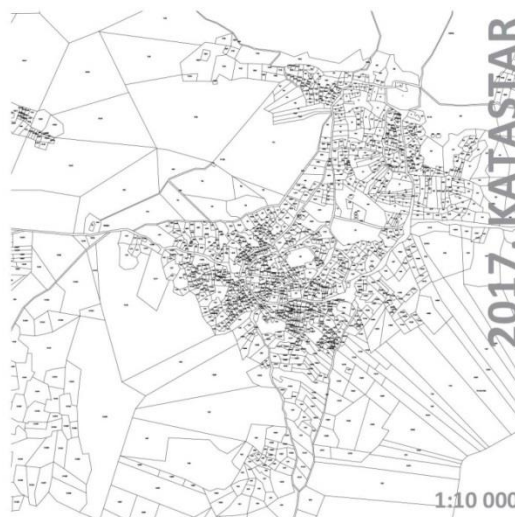
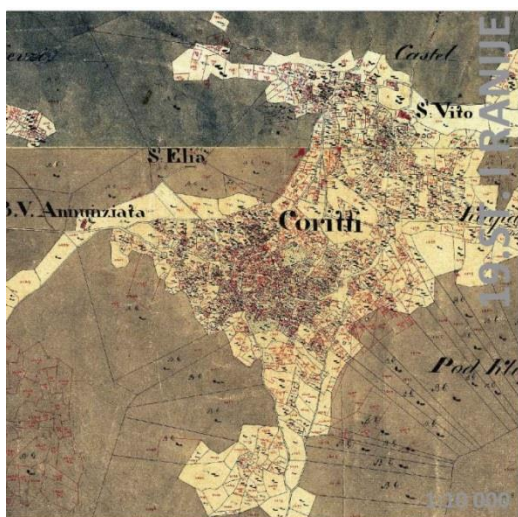
4	Izvorno stanje
3	Izvorno s manjim izmjenama
2	Donekle izmijenjeno stanje
1	Sasvim izmijenjeno stanje

B / NASELJE KORITA

Korita

Naselje Korita na: 1/ katastarskoj karti iz 19.st. 2/ digitalnom katastarskom planu iz 2017.g. 3/ DOF karti iz 2017.g. / HOK karti

OPĆI PODACI O NASELJU

Grad / općina:	MLJET
Naziv naselja:	KORITA
Katastarska općina:	306649, KORITA
Broj stanovnika (danas / najveći):	53 (2021.) / 168 (1971.)
Datacija:	19. st. i ranije
Tip naselja:	Naselje gradsko – seoskih obilježja
Veličina naselja (prema DOF karti):	2,87 ha
Pravni status:	Zaštita prostornim planom – povijesna graditeljska cjelina gradsko – seosko naselje
Smještaj unutar identificirane krajolične cjeline:	Istočni predio uz sjevernu granicu

GENEZA NASELJA

Toponim na katastarskoj karti iz 19.st.:

CORITTI

Toponim na Hrvatskoj osnovnoj karti:

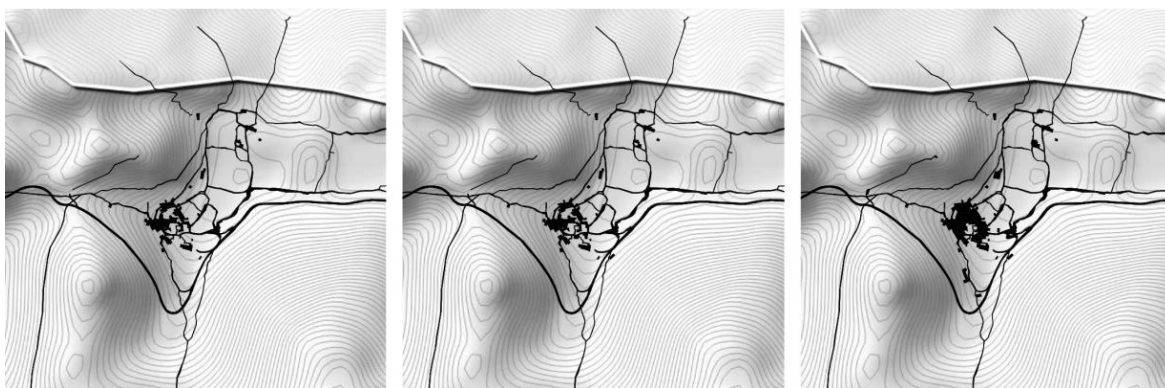
KORITA

Opis geneze naselja:

U to doba relativne sigurnosti, uz plodne baštine, razvija se na gornjem dijelu Mljeta disperzno čitav grozd manjih naselja, u prvom redu Žara, Maranovići, Prožura, pri moru Okuklje... Žarani naseljavaju Korita koja će osobito nakon Ciparskog rata 1571., svojim dobro zaklonjenim položajem privući obitelji prisiljene da napuste svoja izložena sela. Propadanjem Žare, Okuklja i manjih zaselaka čija imena pamti samo predaja (Lokvice, Grubanje i Kruševac, Okrajak, Lokanj i Seoca), Korita postaju središtem gornjeg Mljeta.

Priklanjajući se sve više trgovini, zanemarujući zemlju, nakon što je u općem nazadovanju gospodarskih prilika na izmaku Dubrovačke republike trgovina propala, dobar dio zemalja i baština Korićana oko Marije od Brda kupila je obitelj Maranovići iz Okuklja. Naselje je okružilo krški dolac između sjevernog i južnog gorskog lanca s čijih se glavica motri pučina. Na izmaku 16. i tijekom 17. st. nekoć rahlo težačko naselje zgušnjava se u trgovački gradić – (često se ističe da je među dućanima imao čak i zlatarnicu) – sa zbijenim kućama i popločanim ulicama. U njemu su kuću imale i dubrovačke klarise. Na Prijevoru, sjeverno od naselja, blizu crkve sv. Vida podignut je Kaštio. Nažalost, tijekom 19. stoljeća izgubio je izvore fortifikacijske elemente te je pretvoren u gospodarsku zgradu. Kula je, kao u Prožuri, bila značajan formativni element urbanog tkiva, pa se oko nje okupilo nekoliko kuća 17.- 18. st., karakterističnih za dubrovačku baroknu stambenu arhitekturu.

Nakon velike epidemije kuge 1770. godine Korita se nikad više nisu oporavila.

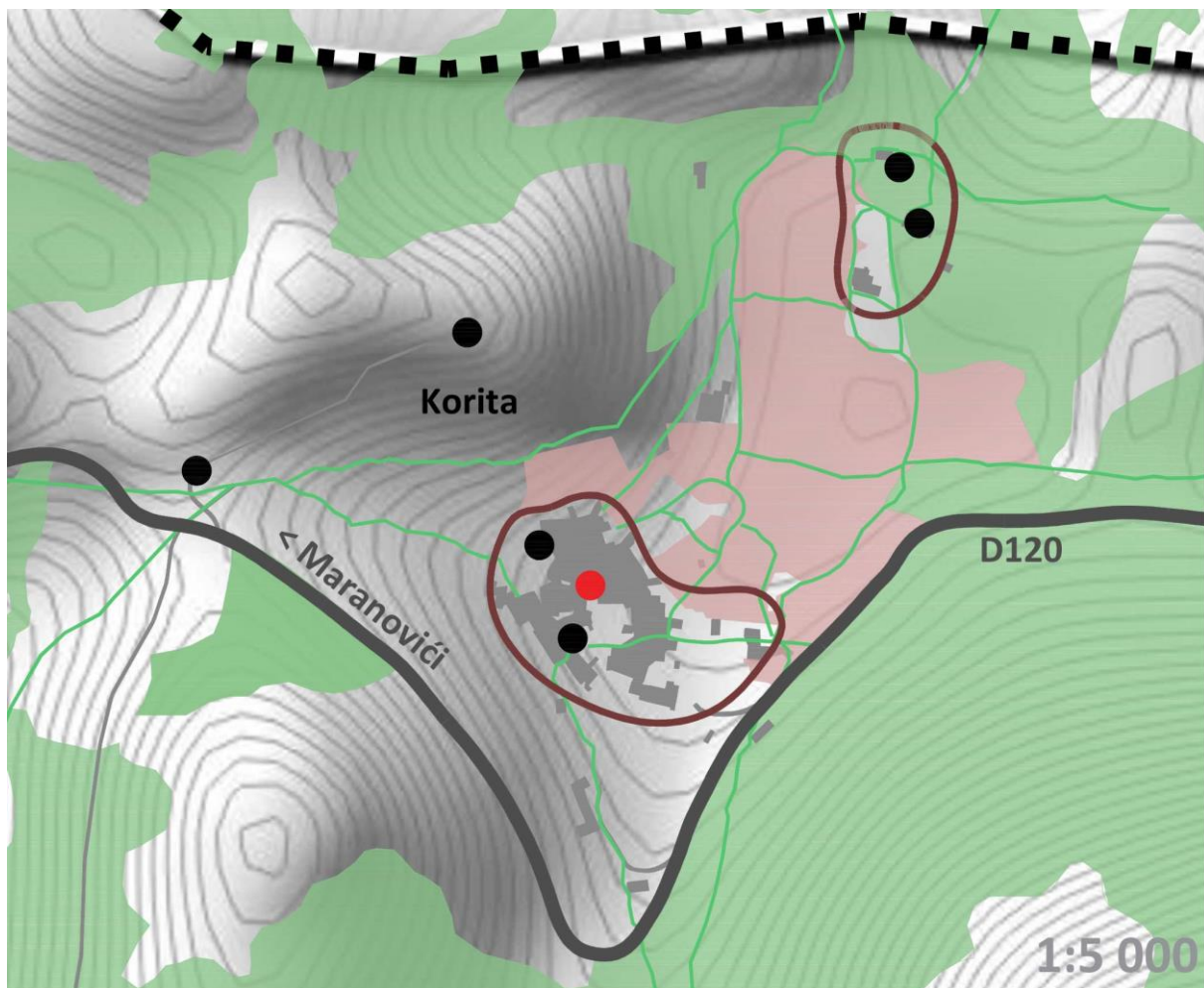
Razvojne faze širenja naselja: 1 / 19.st. i ranije 2 / dr. pol. 20. st. / danas

Fotografije naselja Korita iz 1958..g. (izvor: Konzervatorski odjel u Dubrovniku)

ANALIZA PROSTORNE ORGANIZACIJE NASELJA

■ ■ identificirana krajolična cjelina naselja

■ izgrađeni prostor

▭ urbanističko arhitektonska cjelina

● centar naselja

● javni i društveni sadržaj, javni prostori

— k.č. "JAVNO DOBRO U OPĆOJ UPORABI", način uporabe: "PUT"

— k.č. "JAVNO DOBRO U OPĆOJ UPORABI", način uporabe: "POTOK"

>> Prostorni plan uređenja Općine Mljet (sl. glasnik Općine Mljet br. 03/02, 05/03, 04/07, 07/10, 09/11, 03/12, 01/16, 01/21, 02/21):

■ osobito vrijedno obradivo tlo

■ vrijedno obradivo tlo

■ ostala obradiva tla

■ gospodarske i zaštitne šume

■ šume posebne namjene

— DRŽAVNA CESTA

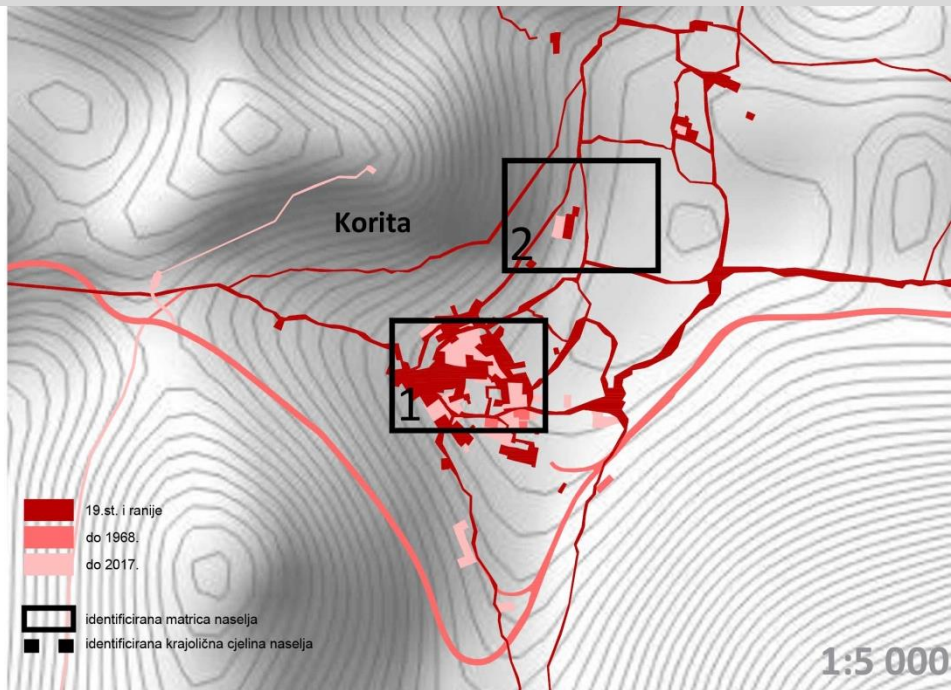
— ŽUPANIJSKA CESTA

— LOKALNA CESTA

— OSTALE CESTE

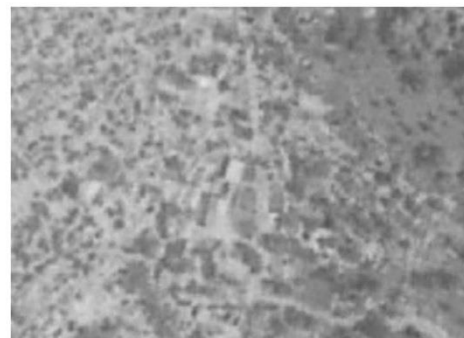
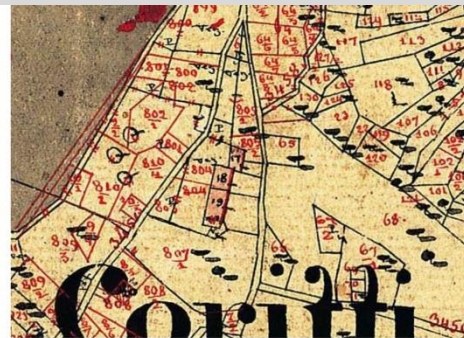
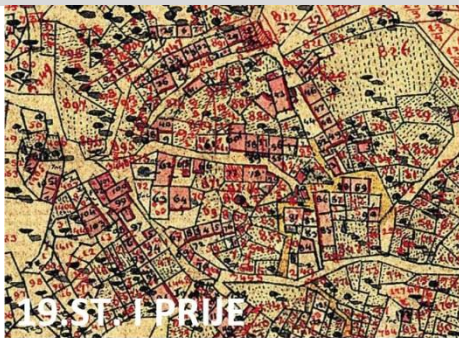
ANALIZA STRUKTURE NASELJA

1 / MATRICA NASELJA

MATRICA 1.

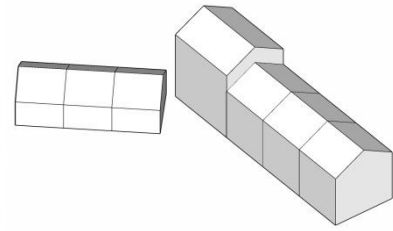
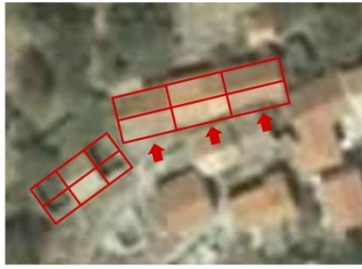
MATRICA 2.

TRADICIJSKA TIPOLOGIJA

Naziv tipologije: NIZ

1 / DOF (krov) 2 / fotografija identificirane tipologije 3 / prostorni prikaz

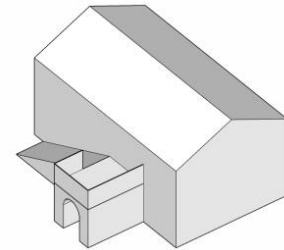
Promatrana tipologija evidentirana je na katastarskoj karti iz 19.st.

Riječ je o tipologiji koja se sastoji od nekoliko građevina u nizu pravokutnog tlocrta s dvostrešnim krovovima. Glavno pročelje orijentirano je na ulicu (glavni pristup), ali nije uvijek simetrično oblikovano (prozorske osi ne podudaraju se uvijek u prizemlju i na katu).

Katnost: P+1

Materijali: Kamena građa zidova, kameni okviri vrata i prozora, pokrov krova crijepom, vanjska ostakljena stolarija sa škurama kao zaštitom od sunca

Naziv tipologije: SLOBODNOSTOJEĆA

1 / DOF (krov) 2 / fotografija identificirane tipologije 3 / prostorni prikaz

Promatrana tipologija evidentirana je na katastarskoj karti iz 19.st.

Riječ je o tipologiji koju čini slobodnostojeća građevina, pravokutnog tlocrta s dvostrešnim krovom. Glavno pročelje orijentirano je na ulicu sa koje je ostvaren i glavni pristup, simetrično je oblikovano s pravilnim rasporedom prozorskih osi koje se podudaraju u prizemlju i na katu. Glavna stambena etaža je prvi kat do kojeg se pristupa pomoću stepenica ispod kojih se nalazi nadsvođeni ulaz u prizemlje (volat).

Katnost: P+1+Pk

Materijali: kamena građa zidova, kameni okviri vrata i prozora, kameni kontinuirani vijenac, pokrov krova crijepom, vanjska ostakljena stolarija bez zaštite od sunca

JAVNI PROSTORI I SADRŽAJI

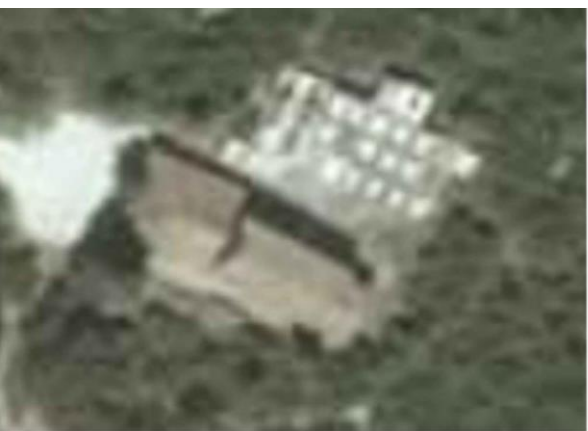
Bačvarska ulica

Zlatarska ulica

Kaštio

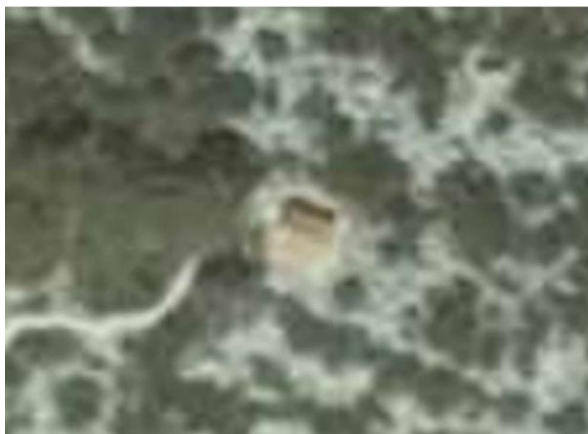

Crkva sv. Vida

Crkva Gospe od Brijega

Crkva sv. Ilije

NOVA TIPOLOGIJA

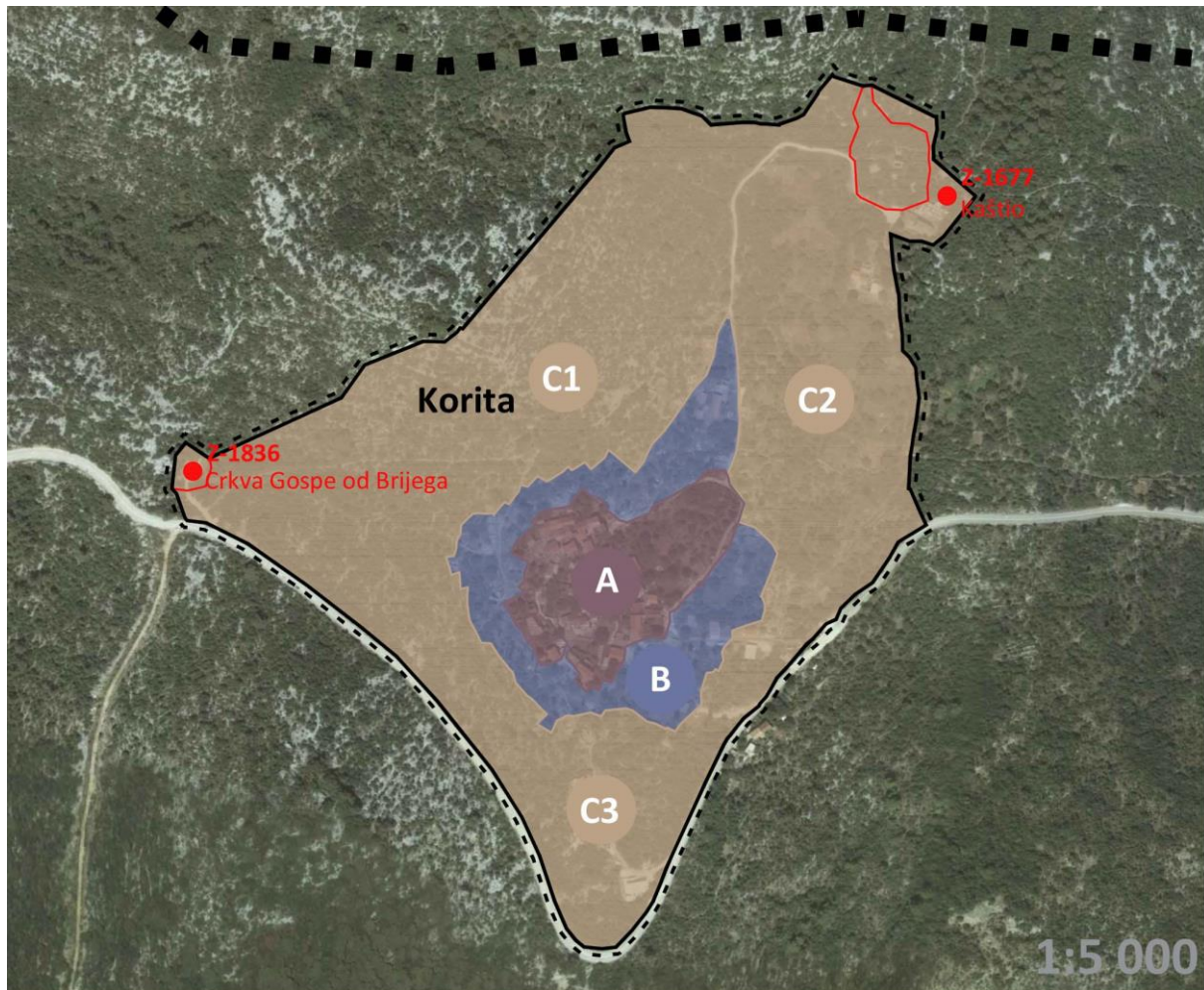
Naziv tipologije: SLOBODNOSTOJEĆA

1 / DOF (krov) 2 / fotografija identificirane tipologije 3 / prostorni prikaz

Identificirana nova tipologija građevina odnosi se na slobodnostojeće građevine smještene najčešće u kontaktnim zonama povijesnih cjelina naselja. Radi se o građevinama stambeno – poslovne namjene (turizam) koje svojim oblikovanjem i uređenjem građevne čestice ne odgovaraju tradicijskom tipu. S obzirom na potrebu funkcionalnog odjeljivanja stanovanja od turizma, ovaj tip nerijetko sadrži više samostalnih uporabnih jedinica unutar sebe što utječe na vanjsko oblikovanje pročelja – dograđivanje osnovnog volumena terasama, balkonima i sl., izgradnja krovnih kućica u razini potkrovlja. Zbog navedenog, identificirana nova tipologija svojim proporcijama te uređenjem pripadajuće čestice uzrokuje nesklad i degradaciju prostora u kontaktnim zonama evidentiranih povijesnih cjelina naselja.

IDENTIFIKACIJA KULTURNO – POVIJESNE CJELINE NASELJA

■ ■ ■ identificirana krajolična cjelina naselja

--- --- --- identificirana kulturno povijesna cjelina naselja (A+B+C):

ZONA A ZONA B ZONA C

KULTURNA DOBRA:

Z
● XXXX ZAŠTIĆENO KULTURNO DOBRO

P
● XXXX PREVENTIVNO ZAŠTIĆENO KULTURNO DOBRO

Identifikacija kulturno – povijesne cjeline naselja sa utvrđenim zonama

ZONA A

Naziv zone: POVIJESNA JEZGRA NASELJA

Valorizacija zone:	5	4	3	2	1
	Istaknuta graditeljska vrijednost – spomenička vrijednost	Visoka graditeljska vrijednost – visoka ambijentalna vrijednost	Srednja graditeljska vrijednost – ambijentalna vrijednost	Skromna graditeljska vrijednost – uklopljeno u ambijent	Bez graditeljske vrijednosti
Smjernice radi očuvanja slike naselja:	<p>Ukloniti utvrđeno građevinsko područje za koje ne postoji opravdanje u demografskoj slici naselja već planirati revitalizaciju postojećih izgrađenih struktura. Prostorno-planskom dokumentacijom se ne može dozvoliti planiranje širenje naselja duž prometnica. Posebno treba izbjegavati širenje građevinskog područja na plodna poljoprivredna zemljišta.</p> <p>Važne elemente kultiviranog krajolika, poput parcelacije, suhozidnih terasa, smještaja i položaja zgrada treba održavati i obnavljati kako bi se očuvali uzorci ruralnog krajolika. Zaštititi kontakt povijesnog naselja s njegovim krajolikom radi očuvanja cjelovite slike naselja.</p> <p>Novu gradnju, ukoliko je potrebna, usmjeravati na interpolacije unutar postojeće strukture naselja. Gradnja novih stambeno-gospodarskih sklopova u agrarnom prostoru naselja ne smije promijeniti karakteristike šireg prostora (terase, suhozidi, vegetacija).</p> <p>Posebno je važno čuvati postojeće vizure na naselje s pristupnih puteva i drugih vizurno izloženih mjesta kao što su okolni vrhovi sa sakralnim građevinama i kaštium.</p>				
Smjernice za gradnju:	<p>Sve građevinske intervencije na ovom području potrebno je strogo kontrolirati. Moguće je prilagođavanje novih funkcija i sadržaja suvremenim potrebama, uz minimalne intervencije u povijesne strukture (sanacija, konzervacija, konzervatorska rekonstrukcija, prezentacija).</p> <p>Za sve urbanističke i građevinske intervencije potrebno je od nadležnog tijela zatražiti posebne uvjete građenja i potvrdu glavnog projekta u sklopu izdavanja građevinske dozvole ili prethodno odobrenje nadležnog Konzervatorskog odjela. Osnovne zahvate u prostoru i na pojedinim prostornim elementima i njihovim dijelovima, koji ujedno odgovaraju potrebama zaštite i racionalnog korištenja prostora potrebno je svesti na:</p> <ul style="list-style-type: none"> - konzervaciju - očuvanje postojećeg stanja uz nužno dotjerivanje i 				

- uređenje, očuvanje postojećeg stanja različitih vrijednih oblika uz zahvata na uređenju i prostornoj prezentaciji postojećih vrijednosti,
- rekonstrukciju/restituciju - potpuno ili djelomično vraćanje uništenog poznatog oblika, elemenata ili njegova dijela.
  - rekompoziciju – ponovno uspostavljanje odgovarajućih odnosa između postojećih građevina, ambijenta, preoblikovanjem neprimjerenih rješenja i usklađivanjem odnosa te preoblikovanje okoliša uz prilagođavanje postojećim vrijednostima u prostoru.

Nova gradnja se ne preporuča, već je preporučljivo prvenstveno rekonstruirati i staviti u uporabu postojeći graditeljski fond naselja. U slučajevima u kojima je neizbježna gradnja (primjerice kod izgradnje infrastrukture) sva eventualna nova izgradnja mora biti odobrena od strane Konzervatorskog odjela u Dubrovniku. Kako se radi o ambijentima koji predstavljaju vrijedan dio baštine tradicijskog graditeljstva, za novu gradnju potrebno je pri projektiranju koristiti isključivo tradicijske tipologije i građevne elemente kako su prethodno opisani. Svaka se nova građevina mora projektirati prema načelu skladnog odnosa s cjelinom naselja i pripadnog krajolika. Novu gradnju treba volumenom, oblikovanjem i stilskim izričajem uskladiti s postojećom, a u slučaju odstupanja nova izgradnja ne može biti veća od gabarita izvornih građevina u okolnom prostoru.

ZONA B

Naziv zone: PODRUČJE IZMIJENJENE TRADICIJSKE TIPOLOGIJE

Valorizacija zone:

5	4	3	2	1
Istaknuta graditeljska vrijednost – spomenička vrijednost	Visoka graditeljska vrijednost – visoka ambijentalna vrijednost	Srednja graditeljska vrijednost – ambijentalna vrijednost	Skromna graditeljska vrijednost – uklopljeno u ambijent	Bez graditeljske vrijednosti

Smjernice radi očuvanja slike naselja:

Važne elemente kultiviranog krajolika, poput parcelacije, suhozidnih terasa, smještaja i položaja zgrada treba održavati i obnavljati kako bi se očuvali uzorci ruralnog krajolika. Zaštita samog kontakta povijesnih ruralnih naselja s njegovim krajolikom je presudna za očuvanje cjelovite slike naselja. Gradnja novih stambeno-gospodarskih sklopova ne smije promijeniti karakteristike šireg prostora (terase, suhozidi, vegetacija). Posebno je važno čuvati postojeće vizure na naselje s pristupnih puteva i drugih vizurno izloženih mjesta.

Smjernice za gradnju:

Na području ove zone uvjetovat će se intervencije u smislu prilagodbe funkcija i sadržaja suvremenim potrebama, ali bez bitnih fizičkih izmjena sačuvanih elemenata povijesnih struktura. Prihvatljive su metode konzervacije, rekonstrukcije, rekompozicije i integracije u cilju povezivanja povijesnih s novim strukturama i sadržajima koji proizlaze iz suvremenih potreba.

Tradicijske građevine moguće je prilagoditi suvremenim stambenim funkcijama, uz očuvanje njihova vanjskog izgleda; prilikom izdavanja akta nadležnog tijela u uvjetima uređivanja prostora za novu izgradnju u ovim predjelima potrebno je od nadležnog Konzervatorskog odjela ishoditi posebne uvjete građenja; građevna dozvola za ove građevne zahvate u ovoj zoni ne može se izdati ukoliko nisu zadovoljeni posebni uvjeti; isto se odnosi i na sve zahvate rekonstrukcije i sanacije prenamjene i dogradnje postojećih građevina.

Nova izgradnja je u ovoj zoni dozvoljena, uz suvremeni izraz koji raščlanjenošću vertikalnih i horizontalnih masa i upotrebom tradicionalnih materijala u interijeru i eksterijeru, ističe i koristi tradiciju autohtone arhitekture. Potrebno ju je oblikovno i prostorno ograničiti uvođenjem obaveznog poštivanja projektne dokumentacije bazirane na tradicijskoj arhitekturi i ruralnoj matrici naselja na otoku.

ZONA C

Naziv zone:

C1 – PRIRODNA PADINA JUŽNO OD CRKVA GOSPE OD BRIJEGA I SV. ILIJE

C2 – PODRUČJE KULTIVIRANIH UZORAKA (MASLINICI)

C3 – PODRUČJE NOVE TIPOLOGIJE

Valorizacija zone:

5	4	3	2	1
Istaknuta	Visoka	Srednja	Skromna	Bez
graditeljska	graditeljska	graditeljska	graditeljska	graditeljske
vrijednost –	vrijednost –	vrijednost –	vrijednost –	vrijednosti
spomenička	visoka	ambijentaln	uklopljeno u	
vrijednost	ambijentalna	a vrijednost	ambijent	
	vrijednost			

Smjernice radi očuvanja slike naselja:

Preporučuje se zabrana nove gradnje. Postojeće građevine se mogu zadržati, no ne preporučuje se dopuštanje dogradnje, već obveza zadržavanja postojećih gabarita.

Nužno je očuvati veze između poljoprivrednih seoskih domaćinstava s obradivim površinama, bez dodatne gradnje unutar poljoprivrednih površina, a planiranu novu gradnju što bolje integrirati u agrikulturni krajobraz na način da se uklopi u postojeću strukturu sela, te da se maksimalno zadrži postojeća poljoprivredna namjena, u sklopu poljoprivrednih posjeda zabranjuje se ograđivanje.

Posebnu pažnju je potrebno posvetiti očuvanju poljoprivrednog krajolika, primarno suhozida i poljskih puteva koji su obilježili prostor od 18. stoljeća do

Smjernice za gradnju:

danas. S obzirom da su većinom poljoprivredne parcele velikim dijelom napuštene i polako se uklapaju u više šumski, nego poljoprivredni krajolik, dozvoljeno je u ovoj zoni visoka stabla i grmlje prokrčiti kako bi se zemljište privelo poljoprivrednoj namjeni.

Na ovim se područjima predlaže revitalizirati poljoprivrednu proizvodnju autohtonih sorti, na tradicijski način. Kod eventualnog ponovnog pošumljavanja napuštenih poljoprivrednih površina poželjno je konzultirati nadležno Ministarstvo te koristiti autohtone biljne vrste.

Zaštita obuhvaća parcelaciju, povijesne trase puteva, meje, gustirne, lokve, eventualno sačuvane prašćarice, staje i druge poljoprivredne suhozidne autohtone građevine. Za sve građevinske radove predviđene u ovoj zoni investitor je dužan pokrenuti odgovarajući postupak pri Konzervatorskom odjelu u Dubrovniku te ishoditi posebne uvjete odnosno prethodno odobrenje.

OPIS I VALORIZACIJA NASELJA		
korištenje:	naseljeno	3
<i>dominiraju napuštene i razrušene kuće u selu koje danas ima jedva 40 duša</i>	djelomično naseljeno	2
	napušteno	1
funkcije naselja:	povijesne, vrlo rijetke	5
<i>oblikovano prema jednostavnim potrebama seoskog života, nekoć rahlo težačko naselje koncem 16. i tijekom 17. st. zgušnjava se u trgovački gradić koji je nakon velike epidemije kuge 1770. gotovo opustio</i>	pretežito povijesne, uobičajene	4
	novе, prihvatljive, uobičajene	3
	novе, neprihvatljive	2
	napušteno, bez sadržaja	1
smještaj i okolina:	vrlo izloženo, potpuno očuvana	5
<i>Dobro zaklonjeno od pogleda s pučine, naselje se razvilo oko plodnog dolca između sjevernog i južnog otočkog gorskog lanca</i>	jako izloženo, dobro očuvana	4
	umjereno izloženo, prihvatljiva	3
	nisko izloženo, promijenjena	2
	devastirana	1
kompozicija:	homogena, upečatljiva	5
<i>naselje rastresite ali kompaktne matrice, amfiteatralno je okružilo dugački krški dolac, prateći prirodnu konfiguraciju terena</i>	skladna	4
	prihvatljiva	3
	neskladna	2
	devastirana	1
prostorna organizacija:	povijesna, potpuno očuvana	5
<i>bitan formativni element urbanog tkiva bio je kaštio na Pijevoru sjeverno od naselja, blizu crkve sv. Vida, oko kojega se okupilo nekoliko kuća 17.-18. st., karakterističnih za dubrovačku baroknu stambenu arhitekturu</i>	povijesna, dobro očuvana	4
	promijenjena, umjereno očuvana	3
	potpuno promijenjena	2
	devastirana	1
javni prostori i zgrade (opremljenost naselja):	povijesni, iznimno uređeni	5
<i>pored zapuštene kule sred sela, ističe se nekoliko važnih primjera sakralne arhitekture na otoku: nekadašnja matična crkva sv. Vida s mjesnim grobljem, Gospa od Brijega na putu prema Maranovićima, te crkvice sv. Ilije</i>	povijesni, vrsno uređeni	4
	povijesno prihvatljivo uređeni	3
	promijenjeni neuređeni	2
	devastirani	1
perivoji i vrtovi:	povijesni, iznimno uređeni	5
<i>U krugu naselja ne postoji javna zelena površina. Vrtovi za dnevne potrebe domaćinstva, koji su se nalazili u neposrednoj blizini stambeno-gospodarskih sklopova, danas su uglavnom zapušteni</i>	povijesni, vrsno uređeni	4
	povijesno prihvatljivo uređeni	3
	promijenjeni neuređeni	2
	devastirani	1
obilježja karakteristične zemljišne čestice / okućnice:	potpuna očuvanost > 80%	5
<i>Uglavnom je riječ o kućama koje zauzimaju vrlo visoki udio izgrađenosti parcele</i>	visoka očuvanost > 60%	4
	umjerena očuvanost < 40%	3
	niska očuvanost < 20%	2
	devastirano	1
obilježja tipične stambene i gospodarske izgradnje:	potpuna očuvanost > 80%	5
<i>Riječ je o kućama koje se redaju u kratkim nizovima ili samostojnim pravilno građenim kućama od kojih neke otkrivaju tragove stambene kulture dubrovačkog kraja 16.—18. stoljeća</i>	visoka očuvanost > 60%	4
	umjerena očuvanost < 40%	3
	niska očuvanost < 20%	2
	devastirano	1
posebna obilježja - vizure, vizualna izloženost:	vrlo visoka	5
<i>Naselje skriveno pogledu s mora iza bila centralnog otočnog lanca</i>	visoka	4
	umjerena	3

infrastrukturna opremljenost:
dominiraju napuštene i razrušene kuće

ocjena izvornosti:
naselje koje je depopulirano i u dugom procesu propadanja, ostalo je – zahvaljujući tome – nezahvaćeno procesom nove gradnje, pa je očuvalo visok potencijal izvornih odlika

niska	2
bez vrijednosti (devastirana)	1
vrlo visoka	5
visoka	4
umjerena	3
niska	2
neopremljeno	1
izvorno stanje	4
izvorno s manjim izmjenama	3
donekle izmijenjeno stanje	2
sasvim izmijenjeno stanje	1

CJELOKUPNA OCJENA:

4

VALORIZACIJA:

Staro naselje na istočnom kraju Mljeta koje je svoj apogej doživjelo tijekom 17. stoljeća, kada je dobilo karakteristike malog gradića, s popločanim ulicama i dućanima, čak i sa zlatarnicom. Branio ga je *kaštio*, oko kojega se okupilo nekoliko kuća karakterističnih za dubrovačku baroknu stambenu arhitekturu. Usprkos kontinuiranom propadanju, još od vremena nakon što je naselje bilo decimirano kugom (1770.) i iseljavanjem, cjelina naselja, u sugestivnom prirodnom okviru, očuvala je mnoge odlike izvorne arhitekture koja bi, kada bi se restaurirala *lege artis*, predstavljala veoma vrijedan primjer od šireg regionalnog značaja.

Konkretna mjera za revitalizaciju ovog slikovitog, a gotovo depopuliranog mjesta bilo bi najbolje usmjeriti na restauraciju baroknog kaštela. Obnovljen, i s prikladno pronađenom funkcijom, dao bi značajan doprinos novom životu mjesta.

Svjetski značaj	1
Nacionalni značaj	2
Regionalni značaj	3
Lokalni značaj	4
Bez vrijednosti	5

Konflikti:

Unatoč vrijednoj povijesnoj arhitekturi i njenom potencijalu i za život, a posebno za turizam, u Koritima se javlja nova izgradnja na rubovima naselja izrazito loše arhitektonske vrijednosti.

Planerske smjernice:

Prostorno-planskom dokumentacijom se ne može dozvoliti planiranje širenje naselja duž prometnica i povezivanje više naselja u neprekinuto građevinsko područje. Posebno treba izbjegavati širenje građevinskih područja na plodna poljoprivredna zemljišta.

Čuvati postojeće vizure na naselje s pristupnih puteva i drugih vizurno izloženih mjesta. U agrarnom prostoru naselja ne smiju se promijeniti karakteristike šireg prostora (terase, suhozidi, vegetacija).

U zoni A planirati:

- konzervaciju - očuvanje postojećeg stanja uz nužno dotjerivanje i uređenje, očuvanje postojećeg stanja različitih vrijednih oblika uz niz zahvata na uređenju i prostornoj prezentaciji postojećih vrijednosti,
- rekonstrukciju/restituciju - potpuno ili djelomično vraćanje uništenog poznatog oblika, elemenata ili njegova dijela,
- rekompoziciju – ponovno uspostavljanje odgovarajućih odnosa između postojećih građevina, ambijenta, preoblikovanjem neprimjerenih rješenja i usklađivanjem odnosa te preoblikovanje okoliša uz prilagođavanje postojećim vrijednostima u prostoru.

Nova gradnja se ne preporuča, već je preporučljivo prvenstveno rekonstruirati i staviti u uporabu postojeći graditeljski fond naselja.

U zoni B planirati:

- metodom konzervacije, rekonstrukcije, rekompozicije te ograničene interpolacije i integracije u cilju povezivanja povijesnih i novijih struktura koje su neophodne iz funkcionalnih razloga, a sve uz uvjet očuvanja ambijentalnih karakteristika cjeline te korištenje isključivo tradicijskih elemenata gradnje,
- novim objektima treba dati, bez oponašanja postojeće ruralne arhitekture, suvremeni izraz koji raščlanjenošću vertikalnih i horizontalnih masa i upotrebom tradicionalnih materijala u interijeru i eksterijeru, ističe i koristi tradiciju autohtone arhitekture; potrebno ih je oblikovno i prostorno ograničiti uvođenjem obaveznog poštivanja projektne dokumentacije bazirane na tradicijskoj arhitekturi i ruralnoj matrici naselja te kod određivanja visine sačuvati pravo na pogled postojećih građevina i prosječne visine povijesne gradnje.
- nova se građevina mora projektirati prema načelu skladnog odnosa s cjelinom naselja i pripadnog krajolika.

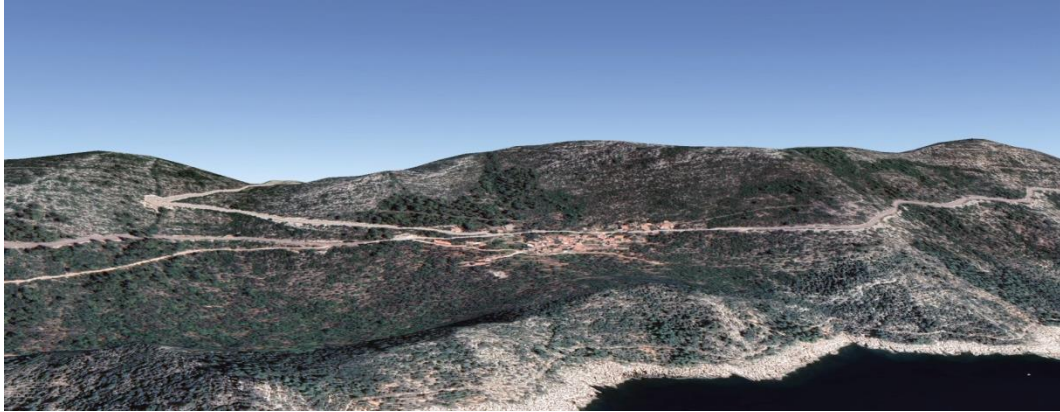
U zoni C ne planirati gradnju.

01.B. - 2 MARANOVIĆI

A / KRAJOLIK NASELJA MARANOVIĆI

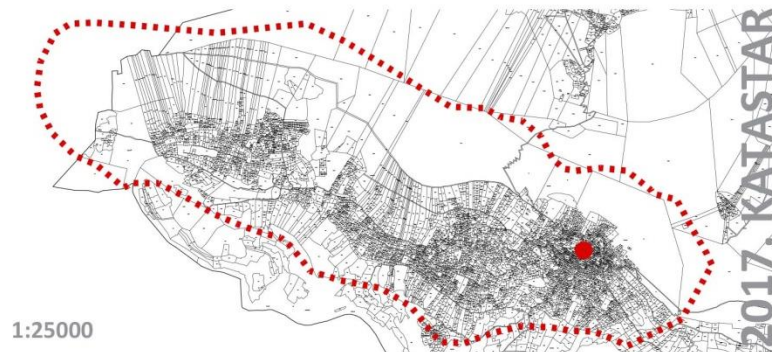

Prostorni prikaz krajolika naselja Maranovići

- POVIJESNO NASELJE
- KRAJOLIK NASELJA

1:25000

1:25000

1:25000

Naselje Maranovići i pripadajuća identificirana krajolična cjelina prikazana na:
1 / katastarskoj karti iz 1836.g. 2 / digitalnom katastarskom planu iz 2017. 3 / digitalnoj ortofoto karti iz 2017.

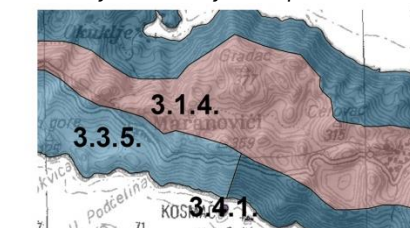
OPĆI PODACI O KRAJOLIKU

Grad / općina:	MLJET
Naziv krajolika:	Krajolik naselja Maranovići
Katastarska općina:	306738, MARANOVIĆI 307068, PROŽURA
Pravni status:	Nema
Površina:	193 ha

PODACI IZ DOSADAŠNJIH ISTRAŽIVANJA I STANJE ZAŠTITE KRAJOLIKA U KOJEM SE NASELJE NALAZI

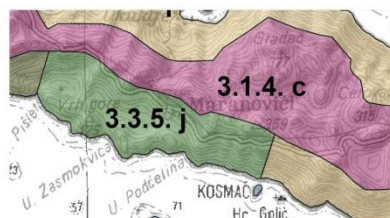
Kulturni krajolik Govedara prema studiji Prepoznavanje i vrednovanje kulturnih krajolika Dubrovačko neretvanske županije (Bilišić, 2016):	Naziv krajolika:	67. Povijesni ruralni krajolik otoka Mljeta 73. Ruralni krajolik Maranovići
	Tipološka klasifikacija krajolika (opći tip):	Vrsta – organski razvijeni krajolik Tip - Ruralni i agrarni krajolik
Izvod iz Krajobrazne studije Dubrovačko-neretvanske županije: Tipološka klasifikacija krajobraza (Koščak i sur., 2016):	Površina:	16 155 ha (67.) 232 ha (73.)
	Status zaštite:	Prijedlog za Registar kulturnih dobara (67. i 73.)
	Smjernice za razvoj i očuvanje:	Održivi razvoj uz ravnotežu očuvanja i održavanja prepoznatih vrijednosti i suvremenih zahtjeva.

Tipološka klasifikacija krajobraza I razine (krajobrazni tip):

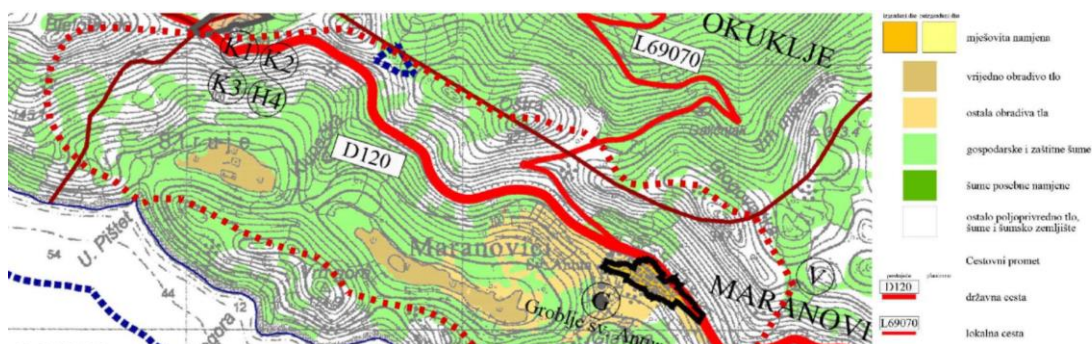
Krajobrazno područje:

j. j Pištet - Kosmač

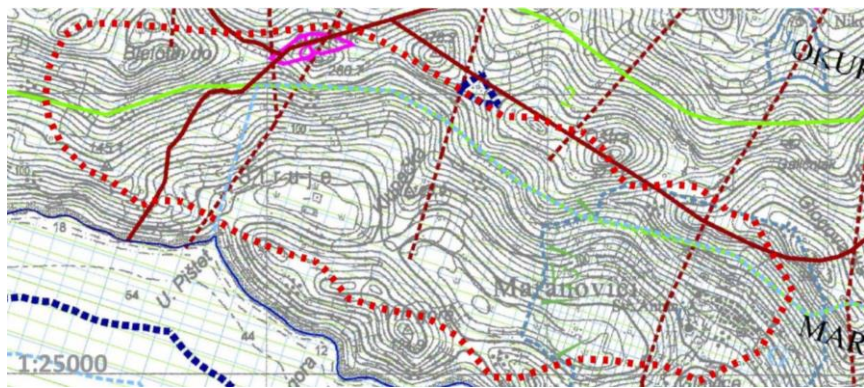
PROSTORNO - PLANSKA DOKUMENTACIJA

Prostorni plan na snazi: Prostorni plan uređenja Općine Mljet (sl. glasnik Općine Mljet br. 03/02, 05/03, 04/07, 07/10, 09/11, 03/12, 01/16, 01/21, 02/21)

Izvod iz kartografskog prikaza "1. Namjena i korištenje površina": područje identificirane krajolične jedinice najvećom površinom zauzimaju gospodarske i zaštitne šume, zatim površine vrijednog obradivog tla (centralno) te ostalog obradivog tla (južno od naselja)

Krajoлик i krajobraz:

prirodni krajoлик
evidentirano PPDNŽ-om

- 1 Subra, Blatska gora
- 2 Istočni Mljet
- 3 Obalno područje NP Mljet od Rta Lengja do uvale M. Turinca
- 4 Zapadni Mljet
- 5 Mljetska jezera
- 6 Obalno područje od uvale Grabova do uvale Sutmiholjska
- 7 Obalno područje od Kozarice na sjevernoj obali do uvale Sutmiholjska
- 8 Kozarica
- 9* Obalno područje županije (*obuhvaća cijeli otok Mljet)

kulturni krajoлик
evidentirano PPDNŽ-om

- A Krajoлик Mljetskih jezera
- B Obalno arheološki krajoлик Polače
- C Povijesni, ruralni krajoлик otoka Mljet
- D Ruralni krajoлик Bašino Polje
- E Ruralni krajoлик Biano
- F Ruralni krajoлик Govedari
- G Ruralni krajoлик Maranovići
- H Krajoлик Dubrovačke Republike (*obuhvaća cijeli otok Mljet)

Izvod iz kartografskog prikaza " 3. Uvjeti korištenja, uređenja i zaštite prostora – uvjeti, ograničenja i posebne namjene": područje identificirane krajoличne jedinice nalazi se unutar evidentiranog prirodnog krajoлика – 7 . obalno područje od Kozarice na sjevernoj obali do uvale Sutmiholjska, unutar evidentiranog kulturnog krajoлика – G. ruralni krajoлик Maranovići te H. krajoлик Dubrovačke Republike.

ANALIZA KRAJOЛИКА NASELJA

Datacija:	19.ST. I RANIJE
Toponimi na katastarskoj karti iz 19.st.:	MARANOVICHI, POD CERQUA
Smještaj u prostoru:	Krajobrazno područje se nalazi u unutrašnjosti istočnog dijela otoka Mljeta, u udolini između hrpta od brda Spas na zapadu (361 m n.v.) do Glogovačke na istoku (347,1 m n.v.) i vršnog dijela obalne padine od uvale Pišet do uvale Podčelina. Sjeverno od naselja Maranovići nalaze se naselja Prožurska Luka i Okuklje.
Opis sastavnica krajoлика:	
Prirodne sastavnice:	Područje je definirano formama dviju, manjih krških udolina, smještenih u podnožju uzvišenja na kojem se ističe vrh Oštra (321,7 m n.v.). Od otvorenog mora ga dijeli uzak potez obalnih brežuljaka nad uvalama Pišet, Zagora, Zasmokvica i Podčelina, sjeveroistočnih padina pod crnogoričnom šumom. Istočnim i sjeveroistočnim padinama udoline dominira oskudna i grmolika vegetacija na crnici na vapnenačko-dolomitnoj podlozi, dok je u manjem dijelu neposredno uz naselje razvijena crnogorična šuma. U udolinama su formirana polja čija su dna pokrivena obradivim tlima; mješavinom zemlje crvenice, humoznih tala i kršja okolnih vapnenačko-dolomitnih stijena (PPPO Mljet, 2000). Područje je dio obalnog područja Dubrovačko-neretvanske županije, evidentiranog kao osobito vrijedan predjel – prirodni krajoлик.
Kulturne (antropogene) sastavnice:	Naselje Maranovići nastalo je tijekom 15. stoljeća, nakon što se u obližnjim Lokvicama javlja kuga radi koje stanovnici sele na obronke plodnog Maranskog polja. Izgrađeni dio naselja nalazi se u sjeveroistočnom dijelu krajobraznog područja, a zadržao je nekadašnju strukturu zbijenog, kompaktnog naselja na terasiranim padinama podno vrha Glogovačka. Državnom cestom D120 povezano je s ostatkom otoka, a s lokalnom cestom L69070 s lukom Okuklje na sjevernoj obali Mljeta. Sklop naselja s okolnim prostorom dio je osobito vrijednog predjela (kultiviranog krajoлиka; PPUO Mljet, 2021), a unutar naselja nalazi se i nekoliko evidentiranih kulturnih dobara. Nekadašnja struktura terasiranog poljoprivrednog krajoлиka područja danas je većim dijelom izgubljena uslijed zapuštanja poljoprivrednih površina. Terasa na padinama južno od državne ceste D120, na kojima su u 19. stoljeću prevladavali vinogradi, danas su pretežito pod šumskom vegetacijom, a tek se na rijetkim dijelovima pojavljuju maslinici (podno vrha Klupačka, sjeverozapadno od crkve Sv. Antuna i sjeveroistočno od vrha Glavice). Omeđeno polje na predjelu Struje i Maransko polje danas gotovo u cijelosti čine zapuštene poljoprivredne površine.

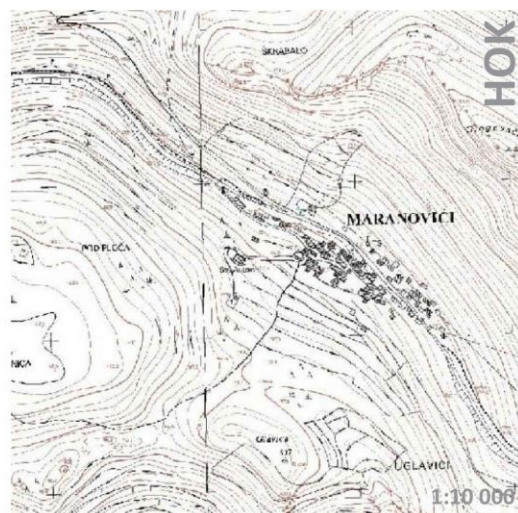
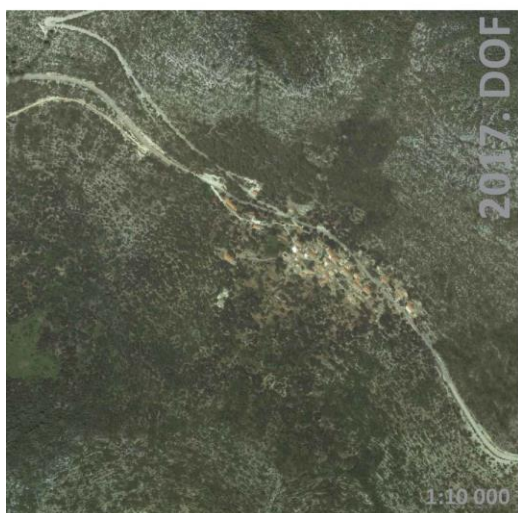

Oblikovne (fizionomsko - morfološke) sastavnice:	<p>Kompleksnost kulturnog krajobraza naselja Maranovići, nastala uslijed kultiviranja prostora u skladu s prirodnim obilježjima terena i raznolikosti krajobraznih uzoraka, danas je većim dijelom izgubljena zbog zapuštanja poljoprivrednih površina. Dinamičnost nizanja suhozidnih struktura na padinama danas je zamijenila jednoličnost tamnog, šumskog pokrova. Tek se uz izgrađeni dio naselja još uvijek nalaze aktivne poljoprivredne površine (maslinici) na terasama i s njim čine cjelinu u podnožju brda naglašene voluminoznosti. Zaravnjenost Maranskog polja ublažava naglašeni volumen unutrašnjeg brdovitog dijela Mljeta i čini postupni prijelaz prema brežuljkastoj obalnoj padini i moru.</p>
Nematerijalne (perceptivne) sastavnice:	<p>Zbog svog položaja koji je djelomično izoliran u odnosu na ostatak otoka, ovo krajobrazno područje ima nisku vizualnu izloženost – najveći dio područja vidljiv je tek s prometnica nad udolinom, dok su s plovnih puteva vidljivi samo vršni dijelovi padina.</p> <p>Razvoj turizma na otoku Mljetu povoljno utječe na revitalizaciju nekih tradicionalnih već pomalo zaboravljenih vještina, pa tako i u selu Maranovići. Pretežito poljoprivredno orijentirani, baštine izgradnju suhozida, te pletenje košara za potrebe prikupljanja i čuvanja ljetine.</p>
ZAŠTITA PRIRODE I OKOLIŠA	
Zaštićeni dijelovi prirode:	-
Natura 2000:	-
KULTURNA DOBRA	
Zaštićena kulturna dobra na području krajolične jedinice naselja:	Nema
CJELOKUPNA OCJENA KRAJOLIKA NASELJA	
4	Izvorno stanje
3	Izvorno s manjim izmjenama
2	Donekle izmijenjeno stanje
1	Sasvim izmijenjeno stanje

B / NASELJE MARANOVIĆI

Maranovići

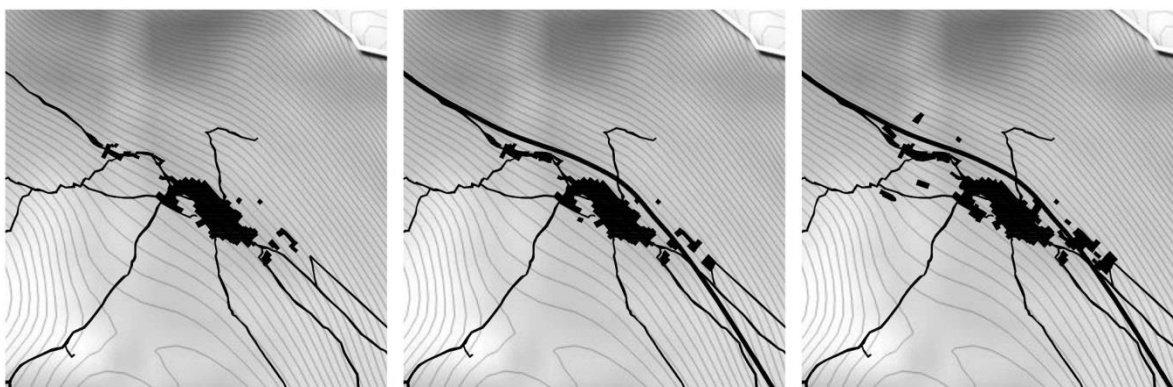
Naselje Maranovići na: 1/ katastarskoj karti iz 19.st. 2/ digitalnom katastarskom planu iz 2017.g. 3/ DOF karti iz 2017.g. / HOK karti

OPĆI PODACI O NASELJU

Grad / općina:	MLJET
Naziv naselja:	MARANOVIĆI
Katastarska općina:	306738, MARANOVIĆI
Broj stanovnika (danas / najveći):	29 (2021.) / 190 (1948.)
Datacija:	19.st. i ranije
Tip naselja:	Naselje ruralnih obilježja
Veličina naselja (prema DOF karti):	2,38 ha
Pravni status:	Zaštita prostornim planom – povijesna graditeljska cjelina – seosko naselje
Smještaj unutar identificirane krajolične cjeline:	Istočni predio, centralno u odnosu na obuhvat

GENEZA NASELJA

Toponim na katastarskoj karti iz 19.st.:	MARANOVICHI
Toponim na Hrvatskoj osnovnoj karti:	MARANOVIĆI
Opis geneze naselja:	<i>Maranovići se protežu duž kamene strmine centralnoga bila, na padini brijega iznad plodnog Maranskog polja, na istočnom kraju otoka. Naselje je postupno – uz Korita - preuzelo snagu srednjovjekovne Žare te Vrhmljeća i njegove luke Okuklje, vjerojatno tijekom 17. stoljeća. Na katastarskoj karti iz 19. st. evidentiran je jedan građevinski sklop djelomično jednakih tlocrtnih obilježja kao najstariji građevinski sklop u današnjem naselju Ropa.</i>

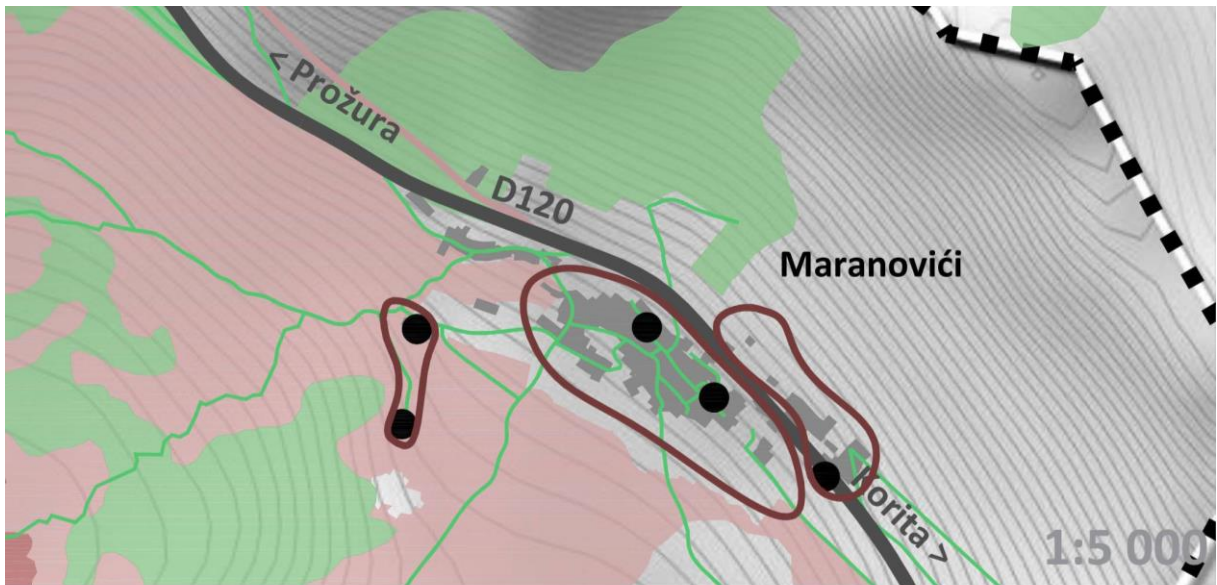
Razvojne faze širenja naselja: 1 / 19.st. i ranije 2 / dr. pol. 20. st. / danas

Fotografije naselja Maranovići iz 1958.g. (izvor: Konzervatorski odjel u Dubrovniku)

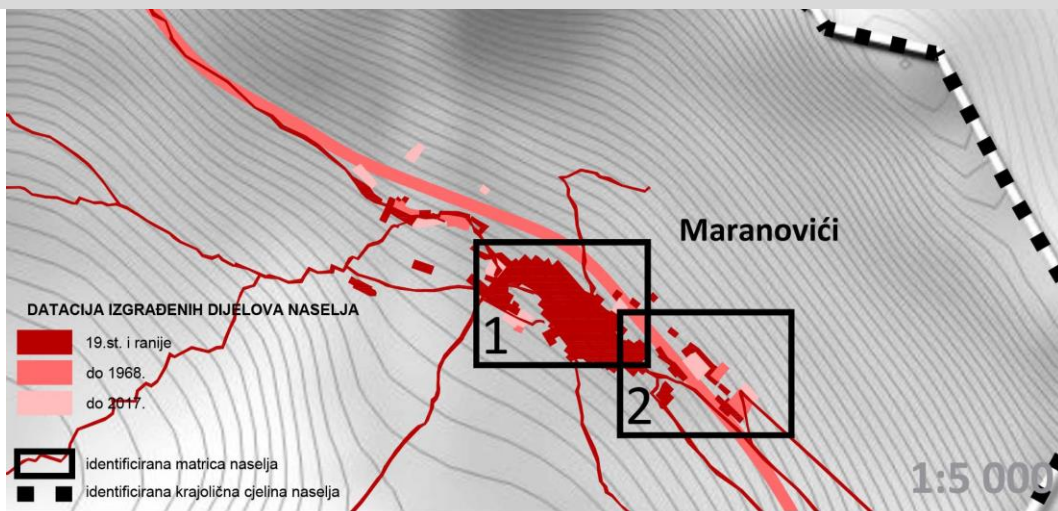
ANALIZA PROSTORNE ORGANIZACIJE NASELJA

■ ■	identificirana krajolična cjelina naselja	>> Prostorni plan uređenja Općine Mljet (sl. glasnik Općine Mljet br. 03/02, 05/03, 04/07, 07/10, 09/11, 03/12, 01/16, 01/21, 02/21):	■	osobito vrijedno obradivo tlo	—	DRŽAVNA CESTA
■	izgrađeni prostor		■	vrijedno obradivo tlo	—	ŽUPANIJSKA CESTA
■	urbanističko arhitektonska cjelina		■	ostala obradiva tla	—	LOKALNA CESTA
●	centar naselja		■	gospodarske i zaštitne šume	—	OSTALE CESTE
●	javni i društveni sadržaj, javni prostori		■	šume posebne namjene		
—	k.č. "JAVNO DOBRO U OPĆOJ UPORABI", način uporabe: "PUT"					
—	k.č. "JAVNO DOBRO U OPĆOJ UPORABI", način uporabe: "POTOK"					

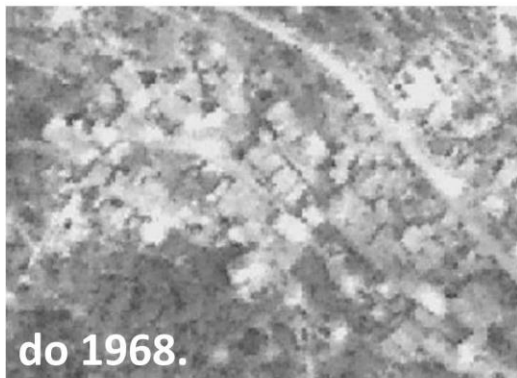
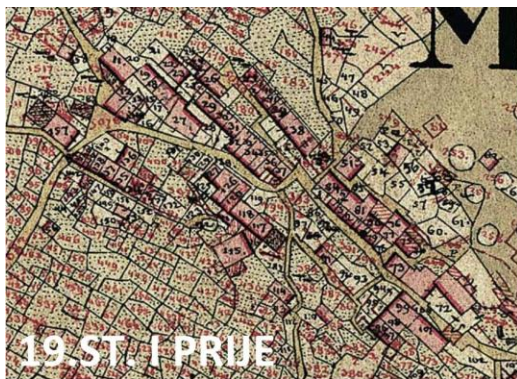
ANALIZA STRUKTURE NASELJA

1 / MATRICA NASELJA

MATRICA 1.

MATRICA 2.

TRADICIJSKA TIPOLOGIJA

Naziv tipologije: STAMBENO – GOSPODARSKI SKLOP

1 / DOF (krov) 2 / fotografija identificirane tipologije 3 / prostorni prikaz

Identificirana tipologija evidentirana je na katastarskoj karti iz 19.st.

Riječ je o tipologiji koja se sastoji od nekoliko kuća (različitih funkcija) međusobno povezanih putem nadsvođenog prolaza u građevinski sklop. S obzirom da se pojedini dijelovi nalaze na različitim visinskim kotama, katnost građevina nije ista (građevine na nižim kotama imaju kat više kako bi svladale visinsku razliku te se izjednačile s visinom građevina na višim kotama). Također, oblik tlocrta varira od pravokutnog do kvadratnog, dok se razlikuje i orijentacija sljemena krova pojedinih dijelova sklopa (okomito na slojnice). Glavno pročelje teže je razaznati jer se sklopu može pristupiti iz više smjerova s obzirom na svladavanje visinskih razlika, dok je oblikovanje pročelja također skromno.

Katnost: P+1+Pk – P+2+Pk

Materijali: kamena građa zidova, kameni okviri vrata i prozora, pokrov krova kupa kanalicom i crijepom, vanjska ostakljena stolarija bez zaštite od sunca

Naziv tipologije: LJETNIKOVAC

1 / DOF (krov) 2 / fotografija identificirane tipologije 3 / prostorni prikaz

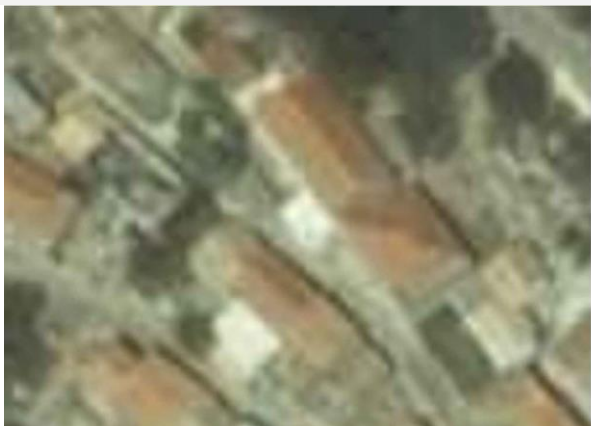
Identificirana tipologija evidentirana je na katastarskoj karti iz 19.st.

Riječ je o tipologiji koja se sastoji od slobodnostojeće građevine pravokutnog tlocrta s dvostrešnim krovom, položenoj paralelno sa slojnicama terena u padu. Stambenom kompleksu pristupa se sa juga, a ograđen je kamenim ogradnim zidom u visini prizemlja. Iza ogradnog zida, okućnica je uređena u tri razine s obzirom na svladavanje visinskih razlika, od kojih je najreprezentativnija ona na poluetaži oblikovana u terasu sa odrinom ispod koje se nalazi nadsvođeni prolaz. Reprezentativno pročelje orijentirano je na jug te je artikulirano s pravilnim rasterom prozorskih osi koje se podudaraju u prizemlju i na katu.

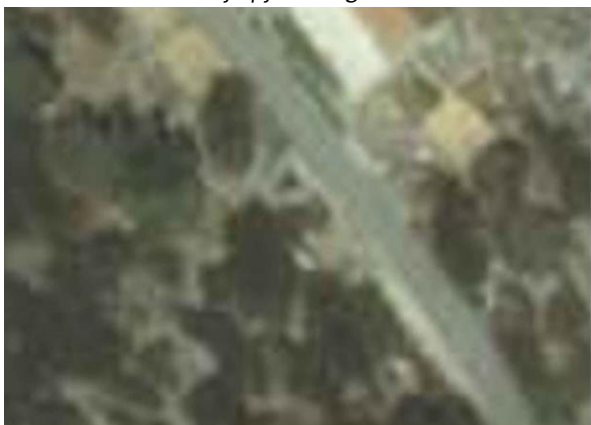
Katnosti: P+2+Pk

Materijali: kamena građa zidova, kameni okviri vrata i prozora, kameni vijenac, pokrov krova crijepom, vanjska ostakljena stolarija sa škurama kao zaštitom od sunca.

JAVNI PROSTORI I SADRŽAJI

Proširenje pješačkog koridora u centralnom dijelu naselja opremljeno kamenom klupom

Gumno uz koridor državne ceste D120 u istočnom dijelu naselja

Izdvojeno područje naselja u južnom dijelu sa Crkvom sv. Antuna

NOVA TIPOLOGIJA

Naziv tipologije: SLOBODNOSTOJEĆA

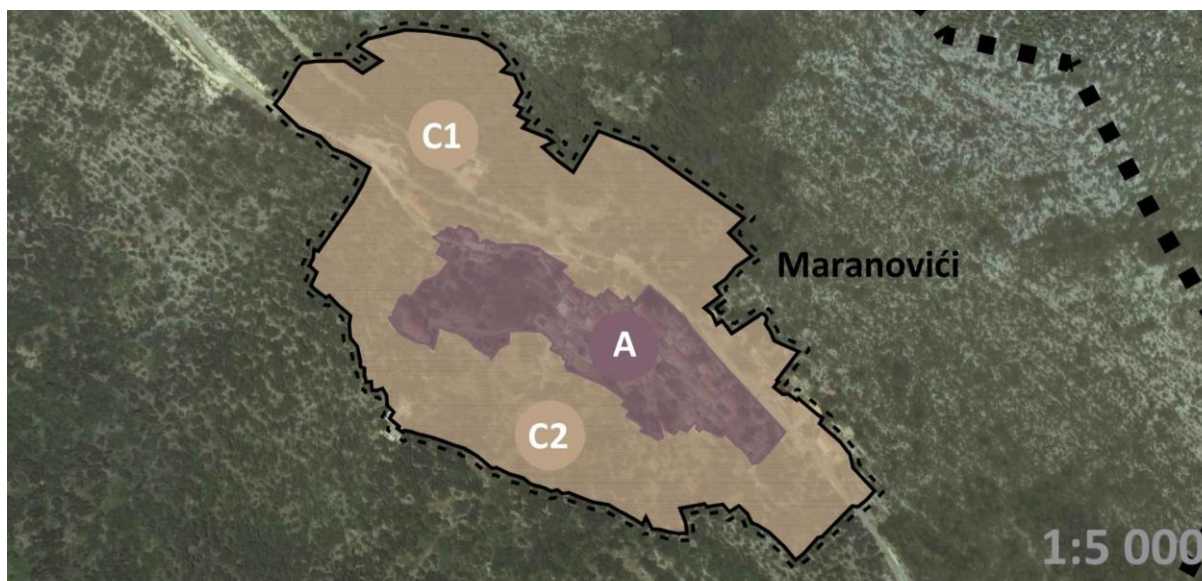

1 / DOF (krov) 2 / fotografija identificirane tipologije 3 / prostorni prikaz

Identificirana nova tipologija građevina odnosi se na slobodnostojeće građevine smještene najčešće u kontaktnim zonama povijesnih cjelina naselja. Radi se o građevinama stambeno – poslovne namjene (turizam) koje svojim oblikovanjem i uređenjem građevne čestice ne odgovaraju tradicijskom tipu. S obzirom na potrebu funkcionalnog odjeljivanja stanovanja od turizma, ovaj tip nerijetko sadrži više samostalnih uporabnih jedinica unutar sebe što utječe na vanjsko oblikovanje pročelja – dograđivanje osnovnog volumena terasama, balkonima i sl. Zbog navedenog, identificirana nova tipologija svojim proporcijama te uređenjem pripadajuće čestice uzrokuje nesklad i degradaciju prostora u kontaktnim zonama evidentiranih povijesnih cjelina naselja.

IDENTIFIKACIJA KULTURNO – POVIJESNE CJELINE NASELJA

■ ■ ■ identificirana krajolična cjelina naselja

--- --- --- identificirana kulturno povijesna cjelina naselja (A+B+C):

ZONA A ZONA B ZONA C

KULTURNA DOBRA:

Z

XXXX

ZAŠTIĆENO KULTURNO DOBRO

P

XXXX

PREVENTIVNO ZAŠTIĆENO KULTURNO DOBRO

Identifikacija kulturno – povijesne cjeline naselja sa utvrđenim zonama

ZONA A

Naziv zone: POVIJESNA JEZGRA NASELJA

Valorizacija zone:

5

Istaknuta
graditeljska
vrijednost –
spomenička
vrijednost

4

Visoka
graditeljska
vrijednost –
visoka
ambijentalna
vrijednost

3

Srednja
graditeljska
vrijednost –
ambijentaln
a vrijednost

2

Skromna
graditeljska
vrijednost –
uklopljeno u
ambijent

1

Bez
graditeljske
vrijednosti

Smjernice radi očuvanja slike
naselja:

Izbjegavati širenje građevinskog područja naselja, odnosno potrebno je ukloniti utvrđena građevinska područja za koje ne postoje realne potrebe. Na taj će se način potaknuti revitalizacija postojećih izgrađenih struktura. Prostorno-planskom dokumentacijom se ne može dozvoliti planiranje širenje naselja duž prometnica.

Smjernice za gradnju:

Posebno treba izbjegavati širenje građevinskih područja na plodna poljoprivredna zemljišta. Štititi sami kontakt povijesnog naselja s njegovim krajolikom. Važne elemente kultiviranog krajolika, poput parcelacije, suhozidnih terasa, smještaja i položaja zgrada treba održavati i obnavljati kako bi se očuvali uzorci ruralnog krajolika.

Sve građevinske intervencije na ovom području potrebno je strogo kontrolirati. Moguće je prilagođavanje novih funkcija i sadržaja suvremenim potrebama, uz minimalne intervencije u povijesne strukture (sanacija, konzervacija, konzervatorska rekonstrukcija, prezentacija).

Za sve urbanističke i građevinske intervencije potrebno je od nadležnog tijela zatražiti posebne uvjete građenja i potvrdu glavnog projekta u sklopu izdavanja građevinske dozvole ili prethodno odobrenje nadležnog Konzervatorskog odjela. Osnovne zahvate u prostoru i na pojedinim prostornom elementima i njihovim dijelovima, koji ujedno odgovaraju potrebama zaštite i racionalnog korištenja prostora potrebno je svesti na:

- konzervaciju - očuvanje postojećeg stanja uz nužno dotjerivanje i uređenje, očuvanje postojećeg stanja različitih vrijednih oblika uz niz zahvata na uređenju i prostornoj prezentaciji postojećih vrijednosti,
- rekonstrukciju/restituciju - potpuno ili djelomično vraćanje uništenog poznatog oblika, elemenata ili njegova dijela.
- rekonstrukciju - ponovno uspostavljanje odgovarajućih odnosa između postojećih građevina, ambijenta, preoblikovanjem neprimjerenih rješenja i usklađivanjem odnosa te preoblikovanje okoliša uz prilagođavanje postojećim vrijednostima u prostoru.

Nova gradnja se ne preporuča, već je preporučljivo prvenstveno rekonstruirati i staviti u uporabu postojeći graditeljski fond naselja. Kako se radi o ambijentima koji predstavljaju vrijedan dio baštine tradicijskog graditeljstva, za gradnju potrebno je pri projektiranju primjenjivati sve kriterije navedene u ovim smjernicama, odnosno koristiti isključivo tradicijske građevne elemente kako su prethodno opisani. Svaka se građevina mora projektirati prema načelu skladnog odnosa s cjelinom naselja i pripadnog krajolika.

ZONA C

Naziv zone:

C1 – DJELOMIČNO IZGRAĐEN PROSTOR SJEVERNO OD DRŽAVNE CESTE D120

C2 – TERASE U SUHOZIDU

Valorizacija zone:	5	4	3	2	1
	<i>Istaknuta</i>	Visoka	<i>Srednja</i>	<i>Skromna</i>	<i>Bez</i>
	<i>graditeljska</i>	graditeljska	<i>graditeljska</i>	<i>graditeljska</i>	<i>graditeljske</i>
	<i>vrijednost –</i>	vrijednost –	<i>vrijednost –</i>	<i>vrijednost –</i>	<i>vrijednosti</i>
	<i>spomenička</i>	visoka	<i>ambijentaln</i>	<i>uklopljeno u</i>	
	<i>vrijednost</i>	ambijentalna	<i>a vrijednost</i>	<i>ambijent</i>	
		vrijednost			
Smjernice radi očuvanja slike naselja:	<p><i>U zoni zaštite C preporučuje se onemogućiti i najvećoj mogućoj mjeri ograničiti širenje građevinskog područja.</i></p> <p><i>Preporučuje se zabrana nove gradnje. Postojeće građevine se mogu zadržati, no ne preporučuje se dopuštanje dogradnje, već obveza zadržavanja postojećih gabarita.</i></p> <p><i>Nužno je očuvati veze između poljoprivrednih seoskih domaćinstava s obradivim površinama, bez dodatne gradnje unutar poljoprivrednih površina, a planiranu novu gradnju što bolje integrirati u agrikulturni krajobraz na način da se uklopi u postojeću strukturu naselja te da se maksimalno zadrži postojeća poljoprivredna namjena. U sklopu poljoprivrednih posjeda ograđivanje se izvodi suhozidom.</i></p> <p><i>Posebnu pažnju je potrebno posvetiti očuvanju poljoprivrednog krajolika, primarno suhozida i poljskih puteva koji su obilježili prostor od nastanka naselja do danas. S obzirom da su poljoprivredne parcele velikim dijelom napuštene i polako se uklapaju u više šumski, nego poljoprivredni krajolik, dozvoljeno je u ovoj zoni krčiti makiju kako bi se zemljište privelo poljoprivrednoj namjeni.</i></p>				
Smjernice za gradnju:	<p><i>Na ovim se područjima predlaže revitalizirati poljoprivrednu proizvodnju autohtonih sorti, na tradicijski način. Kod eventualnog ponovnog pošumljavanja napuštenih poljoprivrednih površina koristiti autohtone biljne vrste.</i></p> <p><i>Zaštita obuhvaća parcelaciju, povijesne trase puteva, meje, gustrine, lokve, eventualno sačuvane prašćarice, staje i druge poljoprivredne suhozidne autohtone građevine. Za sve građevinske radove predviđene u ovoj zoni investitor je dužan pokrenuti odgovarajući postupak pri Konzervatorskom odjelu u Dubrovniku te ishoditi posebne uvjete odnosno prethodno odobrenje.</i></p>				

OPIS I VALORIZACIJA NASELJA		
korištenje: <i>Naselje koje je početkom 20. st. imalo 350 stanovnika svedeno je danas na četrdesetak duša koje žive uglavnom od polja</i>	naseljeno	3
	djelomično naseljeno	2
	napušteno	1
funkcije naselja: <i>Naselje je prosperiralo u prvom redu na maslinarstvu preuzimajući postupno – tijekom 17.-19. st. – snagu opustjele srednjovjekovne Žare na Glavi od Mljeta, Vrhmljeća i njegove luke Okuklje, te potom i Korita</i>	povijesne, vrlo rijetke	5
	pretežito povijesne, uobičajene	4
	novе, prihvatljive, uobičajene	3
	novе, neprihvatljive	2
	napušteno, bez sadržaja	1
smještaj i okolina: <i>proteže se duž kamene strmine centralnoga bila, na padini brijega poviše plodnog Maranskog polja, na istočnom kraju otoka</i>	vrlo izloženo, potpuno očuvana	5
	jako izloženo, dobro očuvana	4
	umjereno izloženo, prihvatljiva	3
	nisko izloženo, promijenjena	2
	devastirana	1
kompozicija: <i>Kuće, odnosno stambeno-gospodarski sklopovi prate slojnice terena tvoreći homogenu cjelinu koja iz daljine izgleda kao da je građena u jednom dahu</i>	homogena, upečatljiva	5
	skladna	4
	prihvatljiva	3
	neskladna	2
	devastirana	1
prostorna organizacija: <i>Naselje je kompaktno, s gustim agregatom kuća. Glavna seoska ulica prolazila je ispod terase najmarkantnije kuće u mjestu, baroknog sklopa obitelji Peš iz 18. stoljeća, tvoreći vrata sela o čemu govori natpis LA PORTA NOVA DI MARANOVICHI (datirana u 1843.)</i>	povijesna, potpuno očuvana	5
	povijesna, dobro očuvana	4
	promijenjena, umjereno očuvana	3
	potpuno promijenjena	2
	devastirana	1
javni prostori i zgrade (opremljenost naselja): <i>Maranovići su skromno opremljeni, bez škole (jednom otvorena 1895.) i dućana... Župna crkva sv. Antuna opata sagrađena je oko 1870. na mjestu manje crkve istog titulara.</i>	povijesni, iznimno uređeni	5
	povijesni, vrsno uređeni	4
	povijesno prihvatljivo uređeni	3
	promijenjeni neuređeni	2
	devastirani	1
perivoji i vrtovi: <i>U krugu naselja ne postoji javna zelena površina. Vrtovi za dnevne potrebe domaćinstva, koji su se nalazili u neposrednoj blizini stambeno-gospodarskih sklopova, danas su uglavnom zapušteni</i>	povijesni, iznimno uređeni	5
	povijesni, vrsno uređeni	4
	povijesno prihvatljivo uređeni	3
	promijenjeni neuređeni	2
	devastirani	1
obilježja karakteristične zemljišne čestice / okućnice: <i>Uglavnom je riječ o kućama koje zauzimaju vrlo visoki udio izgrađenosti parcele</i>	potpuna očuvanost > 80%	5
	visoka očuvanost > 60%	4
	umjerena očuvanost < 40%	3
	niska očuvanost < 20%	2
	devastirano	1
obilježja tipične stambene i gospodarske izgradnje: <i>Samostojne pravilno građene kuće ili kuće koje se redaju u kratkim nizovima, s diskretnim stilskim odlikama. Registrirana je barokna kuća obitelji Peš iz 18. stoljeća, s naknadno dodanim drugim katom, sa stilskim elementima i unutrašnjom artikulacijom tipičnom za arhitekturu dubrovačkog kraja, sa središnjom dvoranom uz koju su po dvije sobe sa strana. Pred kućom je ograđeno dvorište s</i>	potpuna očuvanost > 80%	5
	visoka očuvanost > 60%	4
	umjerena očuvanost < 40%	3
	niska očuvanost < 20%	2
	devastirano	1

<i>terasom ograđenom kamenim klupama i stupovima za odrinu, popločano mekim lokalnim vapnencem, s vazama i s krunama dvaju bunara. Terasa je presvodila glavnu seosku ulicu</i>		
posebna obilježja - vizure, vizualna izloženost: <i>Naselje mimikrijski položeno niz padinu brijega iznad plodnog Maranskog polja</i>	vrlo visoka	5
	visoka	4
	umjerena	3
	niska	2
	bez vrijednosti (devastirana)	1
infrastrukturna opremljenost: <i>dominiraju zapuštene kuće, infrastrukturno nedovoljno opremljene</i>	vrlo visoka	5
	visoka	4
	umjerena	3
	niska	2
	neopremljeno	1
ocjena izvornosti: <i>naselje koje je depopulirano i u procesu propadanja, ostalo je – zahvaljujući tome – nezahvaćeno procesom nove gradnje, pa je očuvalo visok potencijal izvornih odlika</i>	izvorno stanje	4
	izvorno s manjim izmjenama	3
	donekle izmijenjeno stanje	2
	sasvim izmijenjeno stanje	1

CJELOKUPNA OCJENA:

4

VALORIZACIJA:

Naselje je svoj apogej doživjelo tijekom 19. i početkom 20. stoljeća prosperirajući na maslinarstvu, o čijoj snazi svjedoče « podvori » u blizini sela – na terasastim dolacima s međama zasađenim od podnožja do vrha brda maslinama, rogačima i smokvama. Premda depopulirano, selo je očuvalo znatne odlike izvorne arhitekture po kojima, u slikovitoj cjelini izuzetne kompaktnosti, predstavljala vrijedan primjer od regionalnog arhitektonsko-urbanističkog značaja.

Svjetski značaj	1
Nacionalni značaj	2
Regionalni značaj	3
Lokalni značaj	4
Bez vrijednosti	5

Konflikti:

Unatoč velikom potencijalu, radi nedostatka stanovništva i interesa vlasnika za obnovu povijesnih građevina, cjelina izuzetne kvalitete i očuvanosti izvornih elemenata propada.

Planerske smjernice:

Čuvati postojeće vizure na naselje s pristupnih puteva i drugih vizurno izloženih mjesta. Ukoliko je potrebna nova gradnja, treba je planirati s odmakom od povijesne cjeline, na topografski izoliranim prostorima, čuvajući vizure na povijesno naselje. Gradnja novih stambeno-gospodarskih sklopova u agrarnom prostoru ruralnih naselja ne smije promijeniti karakteristike šireg prostora (terase, suhozidi, vegetacija).

Prostorno-planskom dokumentacijom se ne može dozvoliti planiranje širenje naselja duž prometnica i povezivanje više naselja u neprekinuto građevinsko područje. Posebno treba izbjegavati širenje građevinskih područja na plodna poljoprivredna zemljišta.

U zoni A planirati:

- *konzervaciju - očuvanje postojećeg stanja uz nužno dotjerivanje i uređenje, očuvanje postojećeg stanja različitih vrijednih oblika uz niz zahvata na uređenju i prostornoj prezentaciji postojećih vrijednosti,*
- *rekonstrukciju/restituciju - potpuno ili djelomično vraćanje uništenog poznatog oblika, elemenata ili njegova dijela,*
- *rekompoziciju – ponovno uspostavljanje odgovarajućih odnosa između postojećih građevina, ambijenta, preoblikovanjem neprimjerenih rješenja i usklađivanjem odnosa te preoblikovanje okoliša uz prilagođavanje postojećim vrijednostima u prostoru.*

Nova gradnja se ne preporuča, već je preporučljivo prvenstveno rekonstruirati i staviti u uporabu postojeći graditeljski fond naselja. U slučajevima u kojima je neizbježna gradnja sva eventualna nova izgradnja mora biti odobrena od strane Konzervatorskog odjela u Dubrovniku. Kako se radi o ambijentima koji predstavljaju vrijedan dio baštine tradicijskog graditeljstva, za novu gradnju potrebno je pri projektiranju primjenjivati sve kriterije navedene u Studiji, odnosno koristiti isključivo tradicijske građevne elemente. Svaka se nova građevina mora projektirati prema načelu skladnog odnosa s cjelinom naselja i pripadnog krajolika. Novu gradnju treba volumenom, oblikovanjem i stilskim izričajem uskladiti s postojećom, a u slučaju odstupanja nova izgradnja ne može biti veća od gabarita izvornih građevina u okolnom prostoru.

U zoni C ne planirati gradnju.

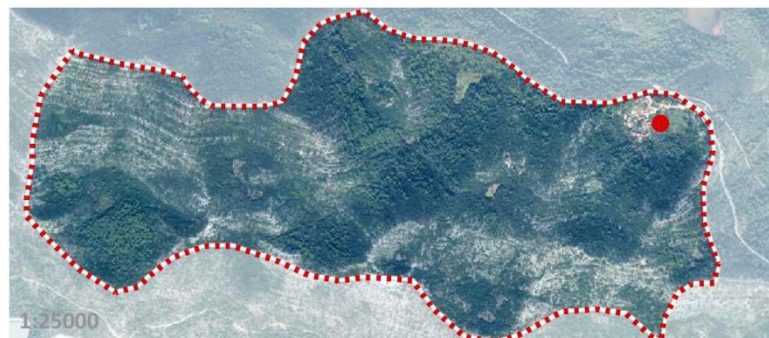
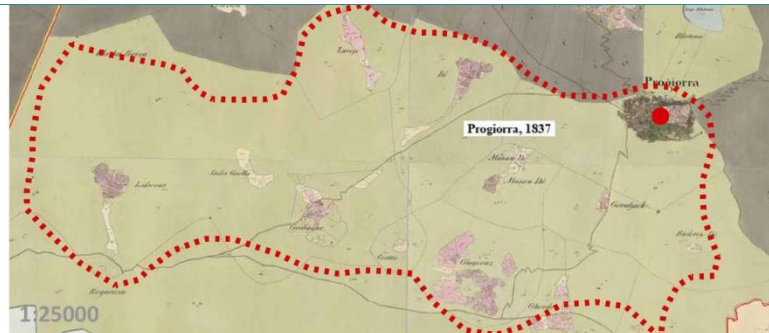
01.B. - 3 PROŽURA

A / KRAJOLIK NASELJA PROŽURA

Prostorni prikaz krajolika naselja Prožura

- NASELJE
- KRAJOLIK NASELJA

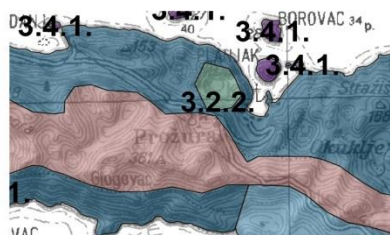
Naselje Prožura i pripadajuća identificirana krajolična cjelina prikazana na:
1 / katastarskoj karti iz 1836.g. 2 / digitalnom katastarskom planu iz 2017. 3 / digitalnoj ortofoto karti iz 2017.

OPĆI PODACI O KRAJOLIKU

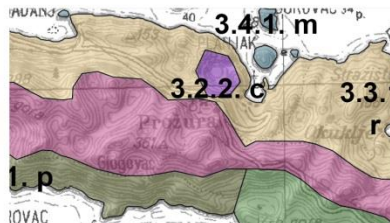
Grad / općina:	MLJET
Naziv krajolika:	KRAJOLIK NASELJA PROŽURA
Katastarska općina:	307068, PROŽURA
Pravni status:	Nema
Površina:	271 ha

PODACI IZ DOSADAŠNJIH ISTRAŽIVANJA I STANJE ZAŠTITE KRAJOLIKA U KOJEM SE NASELJE NALAZI

Kulturni krajolik Govedara prema studiji Prepoznavanje i vrednovanje kulturnih krajolika Dubrovačko neretvanske županije. (Bilišić, 2016):	Naziv krajolika:	67. Povijesni ruralni krajolik otoka Mljeta
	Tipološka klasifikacija krajolika (opći tip):	Vrsta – organski razvijeni krajolik Tip - Ruralni i agrarni krajolik
Izvod iz Krajobrazne studije Dubrovačko-neretvanske županije: Tipološka klasifikacija krajobrazna (Košćak i sur., 2016):	Površina:	16 155 ha
	Status zaštite:	Prijedlog za Registar kulturnih dobara
	Smjernice za razvoj i očuvanje:	Održivi razvoj uz ravnotežu očuvanja i održavanja prepoznatih vrijednosti i suvremenih zahtjeva.
	Tipološka klasifikacija krajobrazna I razine (krajobrazni tip):	3.1. Krajobraz brda i zaravni otoka i poluotoka 3.1.4. Prirodni brdsko-brežuljkasti krajobraz
Krajobrazno područje:	c. Istočni Mljet	

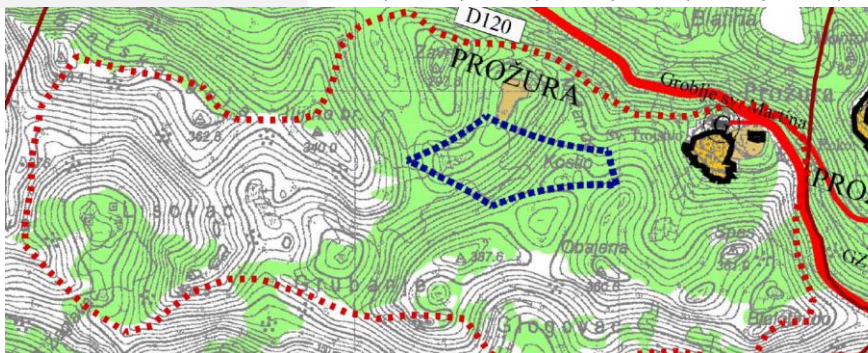
- 3.1. krajobraz brda i zaravni otoka i poluotoka
  - 3.1.4. prirodni brdsko-brežuljkasti krajobraz
- 3.2. krajobraz polja i udolina otoka i poluotoka
  - 3.2.2. prirodni krajobraz jezera u udolinama
- 3.3. krajobraz padina otoka i poluotoka
  - 3.3.1. prirodni krajobraz padina
  - 3.3.5. mješoviti krajobraz padina

- 3.1.4. c. Istočni Mljet
- 3.2.2. c. Blato-Prožura
- 3.3.1. r. Mljet

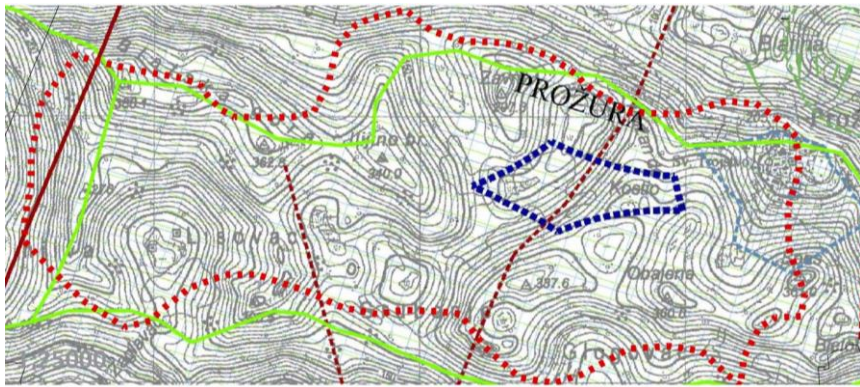
PROSTORNO - PLANSKA DOKUMENTACIJA

Prostorni plan na snazi: Prostorni plan uređenja Općine Mljet (sl. glasnik Općine Mljet br. 03/02, 05/03, 04/07, 07/10, 09/11, 03/12, 01/16, 01/21, 02/21)

Izvod iz kartografskog prikaza "1. Namjena i korištenje površina": područje identificirane krajolične jedinice naselja podjednako zauzimaju površine gospodarskih i zaštitnih šuma te ostalog poljoprivrednog tla

Izvod iz kartografskog prikaza " 3. Uvjeti korištenja, uređenja i zaštite prostora – uvjeti, ograničenja i posebne namjene": područje identificirane krajolične jedinice nalazi se unutar evidentiranog prirodnog krajolika 2. Istočni Mljet te unutar evidentiranog kulturnog krajolika C. povijesni, ruralni krajolik otoka Mljeta i H. Krajolik Dubrovačke Republike. Također, identificirana krajolična jedinica nalazi se unutar prostora ograničenja u zaštićenom obalnom pojasu.

ANALIZA KRAJOLIKA NASELJA

Datacija:	19.ST. I RANIJE
Toponimi na katastarskoj karti iz 19.st.:	PROGIORRA
Smještaj u prostoru:	Krajobrazno područje se nalazi u unutrašnjosti brdsko-brežuljkastog istočnog dijela otoka Mljeta između sjeverne i južne obalne padine, istočno od jezera Blatina kod naselja Sobra i jugozapadno od Prožurske Luke. Prostire se između Blatske gore (388,1 m n.v.) i brda Spas (361,0 m n.v.).
Opis sastavnica krajolika:	
Prirodne sastavnice:	Područje je definirano umjereno raščlanjenim reljefom nižih brda i brežuljaka (do 388 m n.v. na Blatskoj gori na sjeverozapadu), odvojenih krškim udolinama, vrtućima i manjim poljima. U sjevernom dijelu područja prevladavaju smeđa tla na vapnenačkoj podlozi, a u južnom crnica na vapnenačko-dolomitnoj podlozi. Pri tome padine uzvisina na sjeverozapadu i jugu pokriva oskudna i grmolika vegetacija, dok na jugozapadnom i središnjem dijelu prevladava mješovita šuma. Dio je obalnog područja Dubrovačko-neretvanske županije, evidentiranog kao osobito vrijedan predjel – prirodni krajolik, te osobito vrijednog predjela (prirodnog krajobraza) Prožura temeljem PPUO-a Mljet.
Kulturne (antropogene) sastavnice:	Naselje Prožura nastalo je u 15. stoljeću oko dubrovačke gotičke crkve Sv. Trojice i samostana, a uglavnom je služilo plemstvu Dubrovačke republike za odmor. Crkva Sv. Martina i Sv. Roka te kaštil iz 17. stoljeća dominiraju selom i svjedoče o prometnoj i strateškoj važnosti otoka od pamtivijeka do danas. Sklop naselja s okolnim prostorom dio je osobito vrijednog predjela (kultiviranog krajobraza; PPUO Mljet, 2021), a unutar naselja nalazi se i nekoliko evidentiranih kulturnih dobara. Prožura se nalazi u zaleđu Prožurske Luke, na zapadnim padinama omeđenog polja na dnu male krške udoline, u kojem je nekadašnji mozaik poljoprivrednih površina pretežito u zarastanju. Zapadno i jugozapadno od naselja nalazi se veliki broj udolina i vrtuća (Lisovac, Grubanje, Glogovac i dr.) u kojima su nekada prevladavali vinogradi, dok su danas zapušteni ili pod šumskom vegetacijom. Sjeveroistočnim rubom naselja prolazi državna cesta D120 koja Prožuru povezuje s ostalim naseljima na Mljetu, a lokalnom cestom L69081 povezana je s Prožurskom Lukom na obali.
Oblikovne (fizionomsko - morfološke) sastavnice:	Izmjenom reljefnih uzvišenja i udolina (vrtuća) dobiven je dinamičan, prirodan i teško pristupačan prostor koji se pruža unutrašnjim, brdskim dijelom otoka. Izmjenu reljefnih struktura dosljedno prati izmjena površinskog pokrova – strme

Nematerijalne
(perceptivne) sastavnice:

padine uzvisina su pod oskudnom i grmolikom vegetacijom, koja u rubnom dijelu udolina prelazi u šumsku vegetaciju i zapuštene poljoprivredne površine. Zbog svoje nepristupačnosti doima je zatvoreno i izolirano, a zbog gubitka struktura poljoprivrednog krajobraza smanjena je koheretnost, odnosno međuodnos prirodnih i antropogenih uzoraka. Izraženi identitet prostora zadržan je tek u udolini s naseljem Prožura koje je sačuvalo tradicijska obilježja, kulturno-povijesnu i visoku vizualnu vrijednost. Zbog svog položaja i reljefnih karakteristika, izloženi su tek vršni dijelovi područja i viši dijelovi udoline u kojoj je smješteno naselje Prožura. Stanovnici Prožure, jednog od najstarijih mljetskih naselja, za sveca zaštitnika sela imaju sv. Martina, a pripadajuća mu titularna crkva s malim trijemom iz 14.st. nalazi se iznad Prožure ispred seoskog groblja. Sv. Mratin slavi se 11.11. svetom misom u crkvi, čime Prožurani čuvaju memoriju na povijesno značajno štovanog sveca u Dalmaciji. Hrvatske tradicije slavljenja sv. Martina biskupa upisane su u Registar zaštićene hrvatske kulturne nematerijalne baštine. Iako Prožura nije uvrštena u popis hrvatskih mjesta i gradova nositelja zaštite, vidljiv je potencijal uključanja u kulturnu rutu Sv. Martina. Štuje se i sv. Rok, a očuvana je i ophodna procesija oko sela na blagdan 16. 8.

Gastronomska baština uključuje lov na jegulje u Prožurskoj blatini.

Kao i drugdje na otoku, nematerijalna baština je ugrožena smanjenjem broja stanovnika, pa tako i nositelja znanja i vještina.

ZAŠTITA PRIRODE I OKOLIŠA

Zaštićeni dijelovi prirode: -

Natura 2000: -

KULTURNA DOBRA

Zaštićena kulturna dobra
na području krajolične
jedinice naselja: Crkva sv. Martina Z-1837

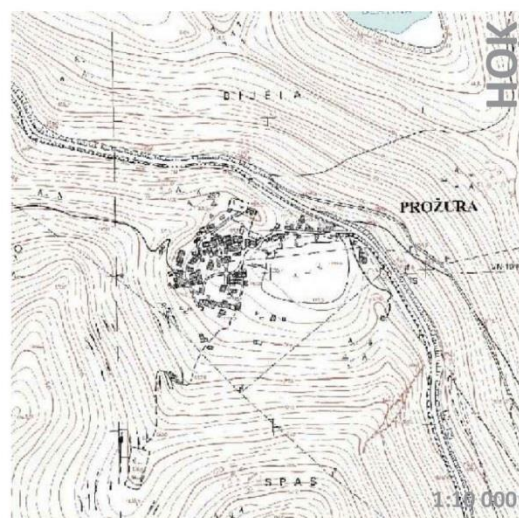
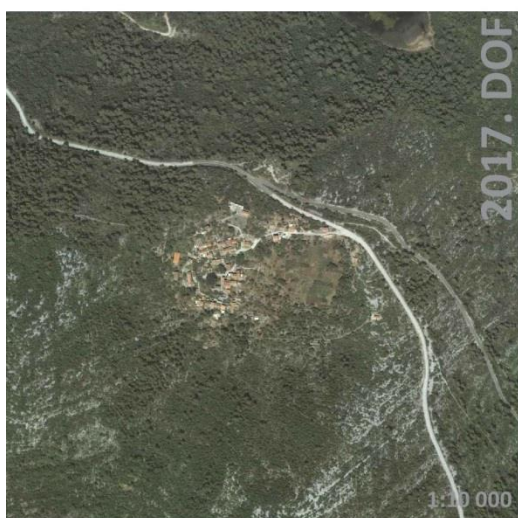
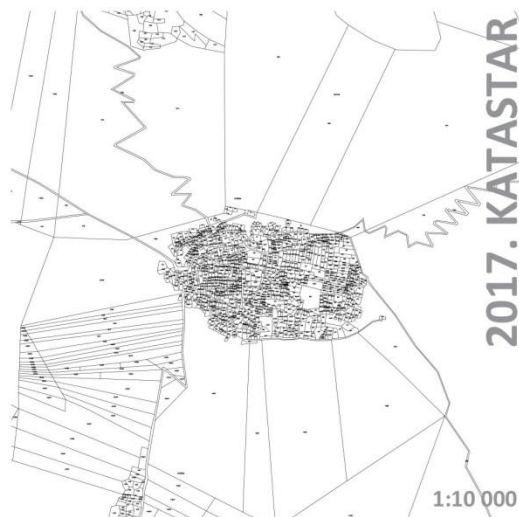
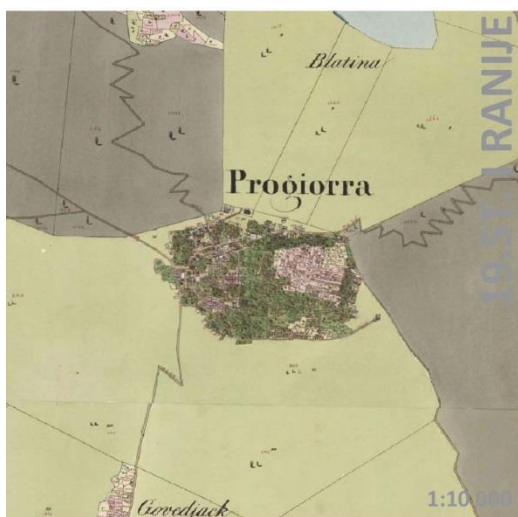
CJELOKUPNA OCJENA KRAJOLIKA NASELJA

4	Izvorno stanje
3	Izvorno s manjim izmjenama
2	Donekle izmijenjeno stanje
1	Sasvim izmijenjeno stanje

B / NASELJE PROŽURA

Prožura

Naselje Prožura na: 1/ katastarskoj karti iz 19.st. 2/ digitalnom katastarskom planu iz 2017.g. 3/ DOF karti iz 2017.g. / HOK karti

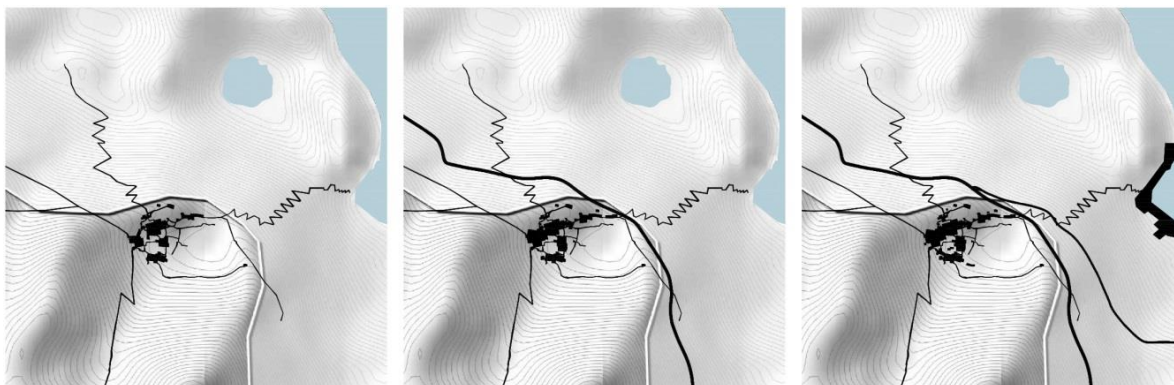

OPĆI PODACI O NASELJU

Grad / općina:	MLJET
Naziv naselja:	PROŽURA
Katastarska općina:	307068, PROŽURA
Broj stanovnika (danas / najveći):	26 (2021.) / 2017 (1948.)
Datacija:	19. st. i ranije
Tip naselja:	Naselje gradsko – seoskih obilježja
Veličina naselja (prema DOF karti):	2,1 ha
Pravni status:	Zaštita prostornim planom – povijesna graditeljska cjelina – gradsko – seosko naselje
Smještaj unutar identificirane krajolične cjeline:	Istočni predio, neposredno uz sjevernu granicu

GENEZA NASELJA

Toponim na katastarskoj karti iz 19.st.:	PROGIORRA
Toponim na Hrvatskoj osnovnoj karti:	PROŽURA
Opis geneze naselja:	<i>Don Luka Korčulanin, mljetski kancelar i kapelan, oporučno je 1477. godine ostavio svoj posjed u Prožuri s crkvom benediktincima s otočića Lokrum kod Dubrovnika. Lokrumski redovnici, koji su ranije držali u posjedu crkvu sv. Pankracija u Babinom Polju tako su se ponovno vratili na otoku i živjeli u prožurskom samostanu sve do 1797. Godine. Stekavši tako značajan posjed u Prožuri podigli su usred sela, vjerojatno na mjestu ranije crkve, novu, posvećenu sv. Trojici, sa zvonikom na preslici. Prožura je koncentrično naselje smješteno na prisojnoj strani uzvisina Mužanje i Spas. Premda se u povijesnim ispravama spominje kasnije od ostalih mljetskih sela, nema sumnje da se i Prožura ubraja u niz otočkih naseobina neprekinutog kontinuiteta, poput Blata, Babinog Polja i Vrhmljeća.</i>

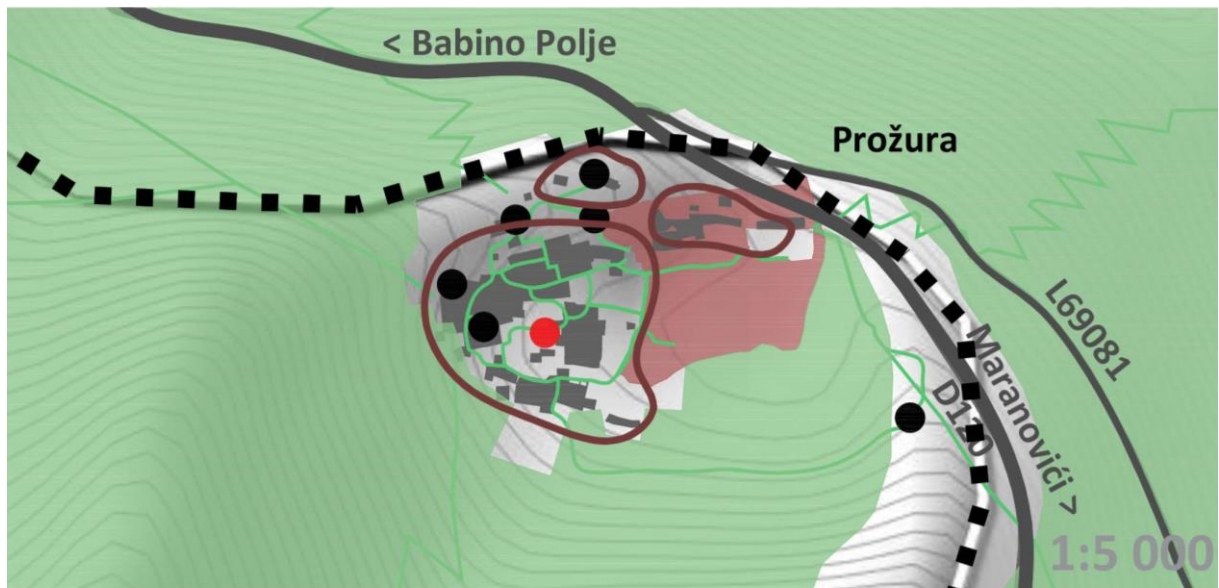
Razvojne faze širenja naselja: 1 / 19.st. i ranije 2 / dr. pol. 20. st. / danas

Fotografije naselja Prožura iz 1958.g. (izvor: Konzervatorski odjel u Dubrovniku)

ANALIZA PROSTORNE ORGANIZACIJE NASELJA

■ ■ identificirana krajolična cjelina naselja

■ izgrađeni prostor

■ urbanističko arhitektonska cjelina

● centar naselja

● javni i društveni sadržaj, javni prostori

— k.č. "JAVNO DOBRO U OPĆOJ UPORABI", način uporabe: "PUT"

— k.č. "JAVNO DOBRO U OPĆOJ UPORABI", način uporabe: "POTOK"

>> Prostorni plan uređenja Općine Mljet (sl. glasnik Općine Mljet br. 03/02, 05/03, 04/07, 07/10, 09/11, 03/12, 01/16, 01/21, 02/21):

■ osobito vrijedno obradivo tlo

■ vrijedno obradivo tlo

■ ostala obradiva tla

■ gospodarske i zaštitne šume

■ šume posebne namjene

— DRŽAVNA CESTA

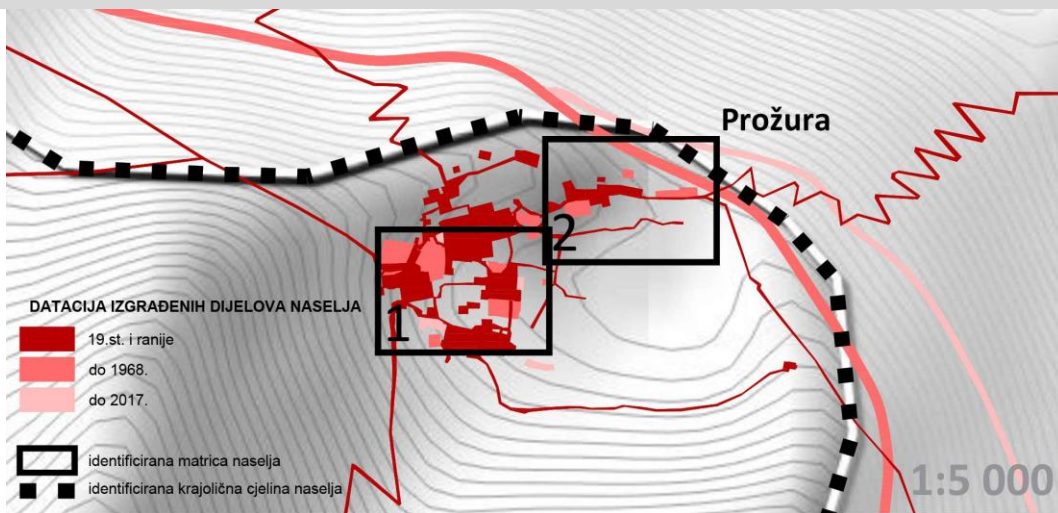
— ŽUPANIJSKA CESTA

— LOKALNA CESTA

— OSTALE CESTE

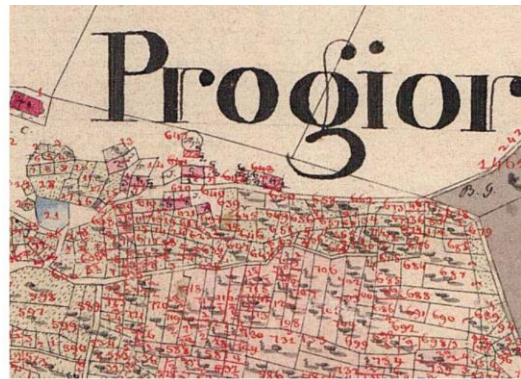
ANALIZA STRUKTURE NASELJA

1 / MATRICA NASELJA

MATRICA 1.

MATRICA 2.

TRADICIJSKA TIPOLOGIJA

Naziv tipologije: niz

1 / DOF (krov) 2 / fotografija identificirane tipologije 3 / prostorni prikaz

Promatrana tipologija evidentirana je na katastarskoj karti iz 19.st.

Riječ je o tipologiji koju čini niz formiran spajanjem više jednostavnih, prizmatičnih građevina dvostrešnog krova po dužoj strani kuće. Glavno pročelje orijentirano je na ulicu sa koje je ostvaren i glavni pristup.

Katnost: P+1

Materijali: kamena građa zidova, kameni okviri vrata i prozora, pokrov krova crijepom, vanjska ostakljena stolarija bez zaštite od sunca.

Naziv tipologije: stambeno-gospodarski sklop

1 / DOF (krov) 2 / fotografija identificirane tipologije 3 / prostorni prikaz

Identificirana tipologija evidentirana je na katastarskoj karti iz 19.st.

Tipologiju čini stambeno-gospodarski sklop jednostavnih, prizmatičnih kuća dvostrešnog krova koje formiraju sklop spajanjem po svojoj dužoj i kraćoj stranici.

Katnosti: P+2+Pk

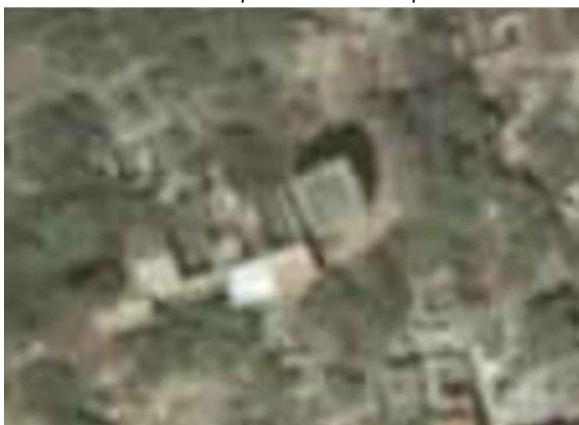
Materijali: kamena građa zidova, kameni okviri vrata i prozora, kameni vijenac, pokrov krova crijepom, vanjska ostakljena stolarija sa škurama kao zaštitom od sunca.

JAVNI PROSTORI I SADRŽAJI

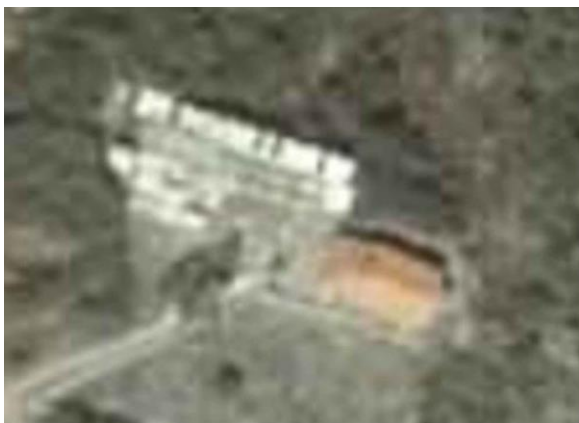
Javni prostor – stube prema Crkvi sv. Martina u čijem podnožju se nalazi bunar

Toreta

Crkva presvetog trojstva s nizom kuća i trgom omeđenih zidom koji je danas očuvan u dijelovima (nekadašnji samostan)

Stube i šetnica prema crkvi sv. Martina

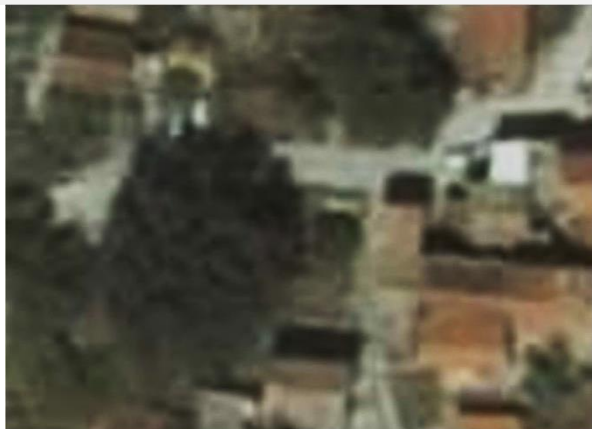
Crkva sv. Roka i vidikovac na nasuprotnoj uzvisini od crkve sv. Martina

NOVA TIPOLOGIJA

JAVNI PROSTORI I SADRŽAJI

Zgrada stare škole koja se danas više ne koristi i nalazi se u lošem građevnom stanju

Glavno parkiralište u naselju s pomoćnom građevinom na kojoj se nalazi oglasna ploča i poštanski sandučić

Smjernice radi očuvanja slike naselja:

Izbjegavati širenje građevinskih područja naselja, odnosno potrebno je ukloniti utvrđena građevinska područja za koje ne postoje realne potrebe. Na taj će se način potaknuti revitalizacija postojećih izgrađenih struktura. Prostorno-planskom dokumentacijom se ne može dozvoliti planiranje širenje naselja duž prometnica. Posebno treba izbjegavati širenje građevinskih područja na plodna poljoprivredna zemljišta. Štititi sami kontakt povijesnog naselja s njegovim krajolikom. Važne elemente kultiviranog krajolika, poput parcelacije, suhozidnih terasa, smještaja i položaja zgrada treba održavati i obnavljati kako bi se očuvali uzorci ruralnog krajolika.

Smjernice za gradnju:

Sve građevinske intervencije na ovom području potrebno je strogo kontrolirati. Moguće je prilagođavanje novih funkcija i sadržaja suvremenim potrebama, uz minimalne intervencije u povijesne strukture.

Za sve urbanističke i građevinske intervencije potrebno je od nadležnog tijela zatražiti posebne uvjete građenja i potvrdu glavnog projekta u sklopu izdavanja građevinske dozvole ili prethodno odobrenje nadležnog Konzervatorskog odjela. Osnovne zahvate u prostoru i na pojedinim prostornom elementima i njihovim dijelovima, koji ujedno odgovaraju potrebama zaštite i racionalnog korištenja prostora potrebno je svesti na:

- konzervaciju - očuvanje postojećeg stanja uz nužno dotjerivanje i uređenje, očuvanje postojećeg stanja različitih vrijednih oblika uz niz zahvata na uređenju i prostornoj prezentaciji postojećih vrijednosti,
- rekonstrukciju/restituciju - potpuno ili djelomično vraćanje uništenog poznatog oblika, elemenata ili njegova dijela.
- rekonstrukciju – ponovno uspostavljanje odgovarajućih odnosa između postojećih građevina, ambijenta, preoblikovanjem neprimjerenih rješenja i usklađivanjem odnosa te preoblikovanje okoliša uz prilagođavanje postojećim vrijednostima u prostoru.

Smjernice podrazumijevaju sljedeće:

- adaptaciju i prenamjenu u mjeri u kojoj ne narušava postojeći arhitektonsko-urbanistički integritet građevine i okoliša te osigurava bolje održavanje zgrade,
- zamjenu i uvođenje infrastrukture primjerene suvremenom načinu života ukoliko ona ne mijenja izgled građevine,
- obnovu građevina može se realizirati isključivo kao cjelovit zahvat; parcijalna rješenja obnove pročelja, zaštite od sunca, stolarije, bravarije i sl. nisu dopuštena,
- na predmetnim građevinama je obavezno uklanjanje neprimjerenih dodataka građevini.

Nova gradnja se ne preporuča, već je preporučljivo prvenstveno rekonstruirati i staviti u uporabu postojeći graditeljski fond naselja.

ZONA B

Naziv zone: ZONA DJELOMIČNO IZMIJENJENOG POVJESNOG UZORKA

Valorizacija zone:

5	4	3	2	1
Istaknuta graditeljska vrijednost – spomenička vrijednost	Visoka graditeljska vrijednost – visoka ambijentalna vrijednost	Srednja graditeljska vrijednost – ambijentalna vrijednost	Skromna graditeljska vrijednost – uklopljeno u ambijent	Bez graditeljske vrijednosti

Smjernice radi očuvanja slike naselja:

Važne elemente kultiviranog krajolika, poput parcelacije, suhozidnih terasa, smještaja i položaja zgrada treba održavati i obnavljati kako bi se očuvali uzorci ruralnog krajolika. Zaštita samog kontakta povijesnih ruralnih naselja s njegovim krajolikom je presudna za očuvanje cjelovite slike naselja. Gradnja novih

Smjernice za gradnju:

stambeno-gospodarskih sklopova ne smije promijeniti karakteristike šireg prostora (terase, suhozidi, vegetacija). Posebno je važno čuvati postojeće vizure na naselje s pristupnih puteva i drugih vizurno izloženih mjesta.

Na području ove zone uvjetovat će se intervencije u smislu prilagodbe funkcija i sadržaja suvremenim potrebama, ali bez bitnih fizičkih izmjena sačuvanih elemenata povijesnih struktura.

Tradicijske građevine moguće je prilagoditi suvremenim stambenim funkcijama, uz očuvanje njihova vanjskog izgleda; prilikom izdavanja akta nadležnog tijela u uvjetima uređivanja prostora za novu izgradnju u ovim predjelima potrebno je od nadležnog Konzervatorskog odjela ishoditi posebne uvjete građenja; građevna dozvola za ove građevne zahvate u ovoj zoni ne može se izdati ukoliko nisu zadovoljeni posebni uvjeti; isto se odnosi i na sve zahvate rekonstrukcije i sanacije prenamjene i dogradnje postojećih građevina.

Nova izgradnja je u ovoj zoni dozvoljena, no mora poštivati tradicionalan uzorak naselja i održavati karakteristike tradicijske izgradnje, odabir materijala mora biti autohton. Kod definiranja građevinskih čestica zadržati (ili simulirati) sadašnju strukturu parcelacije (dimenzije, oblik, mreža putova).

ZONA C

Naziv zone: ZAŠTITNA ZONA PREMA KRAJOLIKU

Valorizacija zone:

5	4	3	2	1
Istaknuta graditeljska vrijednost – spomenička vrijednost	Visoka graditeljska vrijednost – visoka ambijentalna vrijednost	Srednja graditeljska vrijednost – ambijentalna vrijednost	Skromna graditeljska vrijednost – uklopljeno u ambijent	Bez graditeljske vrijednosti

Smjernice radi očuvanja slike naselja:

Definirana zona zaštite C danas najčešće postaje područje za otvaranje novih građevinskih područja, što se preporučuje onemogućiti i najvećoj mogućoj mjeri ograničiti.

Preporučuje se zabrana nove gradnje. Postojeće građevine se mogu zadržati, uz obvezu zadržavanja postojećih gabarita.

Nužno je očuvati veze između poljoprivrednih seoskih domaćinstava s obradivim površinama, bez dodatne gradnje unutar poljoprivrednih površina. Maksimalno zadržati postojeću poljoprivrednu namjenu.

Posebnu pažnju je potrebno posvetiti očuvanju poljoprivrednog krajolika, primarno suhozida i poljskih puteva koji su obilježili prostor od nastanka naselja

Smjernice za gradnju:

do danas. S obzirom da su većinom poljoprivredne parcele velikim dijelom napuštene i polako se uklapaju u više šumski, nego poljoprivredni krajolik, dozvoljeno je u ovoj zoni prokrčiti makiju kako bi se zemljište privelo poljoprivrednoj namjeni.

Na ovim se područjima predlaže revitalizirati poljoprivrednu proizvodnju autohtonih sorti, na tradicijski način. Kod eventualnog ponovnog pošumljavanja napuštenih poljoprivrednih površina poželjno je koristiti autohtone biljne vrste. Zaštita obuhvaća parcelaciju, povijesne trase puteva, meje, gustirne, lokve, eventualno sačuvane prašćarice, staje i druge poljoprivredne suhozidne autohtone građevine. Za sve građevinske radove predviđene u ovoj zoni investitor je dužan pokrenuti odgovarajući postupak pri Konzervatorskom odjelu u Dubrovniku te ishoditi posebne uvjete odnosno prethodno odobrenje.

OPIS I VALORIZACIJA NASELJA		
korištenje: <i>Selo čija je jezgra nekoć bila poznata po kućama podignutim « na gradski način », makar bez izrazitih stilskih odlika, danas je na rubu postojanja, svedeno na manje od 40 duša</i>	naseljeno	3
	djelomično naseljeno	2
	napušteno	1
funkcije naselja: <i>funkcije se bile vezane uz tradicionalno poljodjelstvo, dok su se žitelji obližnje Prožurske Luke bavili ranije i ribarstvom (pa i izlovom jegulja iz obližnje Prožurske blatine)</i>	povijesne, vrlo rijetke	5
	pretežito povijesne, uobičajene	4
	nove, prihvatljive, uobičajene	3
	nove, neprihvatljive	2
	napušteno, bez sadržaja	1
smještaj i okolina: <i>naselje skriveno iza sjeverne otočke kose, visoko nad morem, svilo se u prisoju uzvisina Mužanje i Spasa uz oveći dolac ovičen gorskim glavicama</i>	vrlo izloženo, potpuno očuvana	5
	jako izloženo, dobro očuvana	4
	umjereno izloženo, prihvatljiva	3
	nisko izloženo, promijenjena	2
	devastirana	1
kompozicija: <i>kompaktno naselje s gustim agregatom kuća</i>	homogena, upečatljiva	5
	skladna	4
	prihvatljiva	3
	neskladna	2
	devastirana	1
prostorna organizacija: <i>Prožura je imala značajnu fazu urbanizacije u barokno doba, koja je rezultirala kućama u središtu mjesta građenim «na gradski način», makar bez izrazitih stilskih odlika. Analogno onoj u Koritima, kula je podignuta i ovdje – u isto vrijeme, istoga oblika, istog načina gradnje i funkcije. U nju su se u slučaju gusarskog napada s mora mogli zakloniti žitelji mjesta i s njenih mašikula se braniti</i>	povijesna, potpuno očuvana	5
	povijesna, dobro očuvana	4
	promijenjena, umjereno očuvana	3
	potpuno promijenjena	2
	devastirana	1
javni prostori i zgrade (opremljenost naselja): <i>pored zapuštene kule na rubu sela, ističe se crkva sv. Trojice koja je nekoć bila dio malog samostana lokrumskih benediktinaca od kojega se očuvala (preinačena) kuća</i>	povijesni, iznimno uređeni	5
	povijesni, vrsno uređeni	4
	povijesno prihvatljivo uređeni	3
	promijenjeni neuređeni	2
	devastirani	1
perivoji i vrtovi: <i>Unutar naselja ne postoji javna zelena površina. Vrtovi koji su se nalazili u blizini stambeno-gospodarskih sklopova, danas su uglavnom zapušteni</i>	povijesni, iznimno uređeni	5
	povijesni, vrsno uređeni	4
	povijesno prihvatljivo uređeni	3
	promijenjeni neuređeni	2
	devastirani	1
obilježja karakteristične zemljišne čestice / okućnice: <i>uglavnom je riječ o kućama koje zauzimaju vrlo visoki udio izgrađenosti parcele</i>	potpuna očuvanost > 80%	5
	visoka očuvanost > 60%	4
	umjerena očuvanost < 40%	3
	niska očuvanost < 20%	2
	devastirano	1
obilježja tipične stambene i gospodarske izgradnje: <i>Riječ je o samostojnim pravilno građenim kućama u pravilu bez izrazitijih stilskih odlika</i>	potpuna očuvanost > 80%	5
	visoka očuvanost > 60%	4
	umjerena očuvanost < 40%	3

	niska očuvanost < 20%	2
	devastirano	1
posebna obilježja - vizure, vizualna izloženost: <i>naselje skriveno pogledu s mora iza sjeverne otočke kose; rastresite ali kompaktne matrice, nastalo uz oveći krški dolac</i>	vrlo visoka	5
	visoka	4
	umjerena	3
	niska	2
	bez vrijednosti (devastirana)	1
infrastrukturna opremljenost: <i>dominiraju zapuštene kuće</i>	vrlo visoka	5
	visoka	4
	umjerena	3
	niska	2
	neopremljeno	1
ocjena izvornosti: <i>naselje koje je depopulirano, i u dugom procesu propadanja, ostalo je – zahvaljujući tome – nezahvaćeno procesom nove gradnje, pa je očuvalo visok potencijal izvornih odlika</i>	izvorno stanje	4
	izvorno s manjim izmjenama	3
	donekle izmijenjeno stanje	2
	sasvim izmijenjeno stanje	1

CJELOKUPNA OCJENA:

4

VALORIZACIJA:

Ubraja se u niz otočkih naselja neprekinutog kontinuiteta. Vrhunac razvoja doživjelo je tijekom 19. stoljeća, kada je dobilo karakteristike malog gradića, sa samostanom lokrumskih benediktinaca uz koji je vezana slikovita kasnogotička crkva sv. Trojice. U 17. i 18. st naselje je branio *kaštio*. Usprkos kontinuiranom propadanju zadnjih desetljeća, cjelina naselja predstavljala vrijedan primjer povijesnog prostornog uređenja od regionalnog značaja. Kad bi se obnovila barokna kula, i s prikladno pronađenom funkcijom, bio bi to bi značajan konkretan doprinos novom životu mjesta.

Svjetski značaj	1
Nacionalni značaj	2
Regionalni značaj	3
Lokalni značaj	4
Bez vrijednosti	5

Konflikti:

Unatoč vrijednoj povijesnoj arhitekturi i njenom potencijalu i za život, a posebno za turizam, u Prožuri se ne obnavljaju kuće, a izvedeni radovi suizrazito loše arhitektonske vrijednosti.

Planerske smjernice:

Čuvati postojeće vizure na naselje s pristupnih puteva i drugih vizurno izloženih mjesta. Ukoliko je potrebna nova gradnja, treba je planirati s odmakom od povijesne cjeline, na topografski izoliranim prostorima, čuvajući vizure na povijesno naselje. Rekonstrukcija gospodarskih sklopova u agrarnom prostoru naselja ne smije promijeniti karakteristike šireg prostora (terase, suhozidi, vegetacija).

Prostorno-planskom dokumentacijom se ne može dozvoliti planiranje širenje naselja duž prometnica i povezivanje više naselja u neprekinuto građevinsko područje. Posebno treba izbjegavati širenje građevinskih područja na plodna poljoprivredna zemljišta.

U zoni A planirati:

- konzervaciju - očuvanje postojećeg stanja uz nužno dotjerivanje i uređenje, očuvanje postojećeg stanja različitih vrijednih oblika uz niz zahvata na uređenju i prostornoj prezentaciji postojećih vrijednosti,
- rekonstrukciju/restituciju - potpuno ili djelomično vraćanje uništenog poznatog oblika, elemenata ili njegova dijela,
- rekompoziciju – ponovno uspostavljanje odgovarajućih odnosa između postojećih građevina, ambijenta, preoblikovanjem neprimjerenih rješenja i usklađivanjem odnosa te preoblikovanje okoliša uz prilagođavanje postojećim vrijednostima u prostoru.

Nova gradnja se ne preporuča, već je preporučljivo prvenstveno rekonstruirati i staviti u uporabu postojeći graditeljski fond naselja. U slučajevima u kojima je neizbježna gradnja sva eventualna nova izgradnja mora biti odobrena od strane Konzervatorskog odjela u Dubrovniku. Kako se radi o ambijentima koji predstavljaju vrijedan dio baštine tradicijskog graditeljstva, za novu gradnju potrebno je pri projektiranju primjenjivati sve kriterije navedene u ovim smjernicama, odnosno koristiti isključivo tradicijske građevne elemente. Svaka se nova građevina mora projektirati prema načelu skladnog odnosa s cjelinom naselja i pripadnog krajolika. Novu gradnju treba volumenom, oblikovanjem i stilskim izričajem uskladiti s postojećom, a nova izgradnja ne može biti veća od gabarita izvornih građevina u okolnom prostoru.

U zoni B planirati:

- metodom konzervacije, rekonstrukcije, rekompozicije te ograničene interpolacije i integracije u cilju povezivanja povijesnih i novijih struktura koje su neophodne iz funkcionalnih razloga, a sve uz uvjet očuvanja ambijentalnih karakteristika cjeline te korištenje isključivo tradicijskih elemenata gradnje,
- novim objektima treba dati, bez oponašanja postojeće ruralne arhitekture, suvremeni izraz koji raščlanjenošću vertikalnih i horizontalnih masa i upotrebom tradicionalnih materijala u interijeru i eksterijeru, ističe i koristi tradiciju autohtone arhitekture; potrebno ih je oblikovno i prostorno ograničiti uvođenjem obaveznog poštivanja projektne dokumentacije bazirane na tradicijskoj arhitekturi i ruralnoj matrici naselja te kod određivanja visine sačuvati pravo na pogled postojećih građevina i prosječne visine povijesne gradnje.

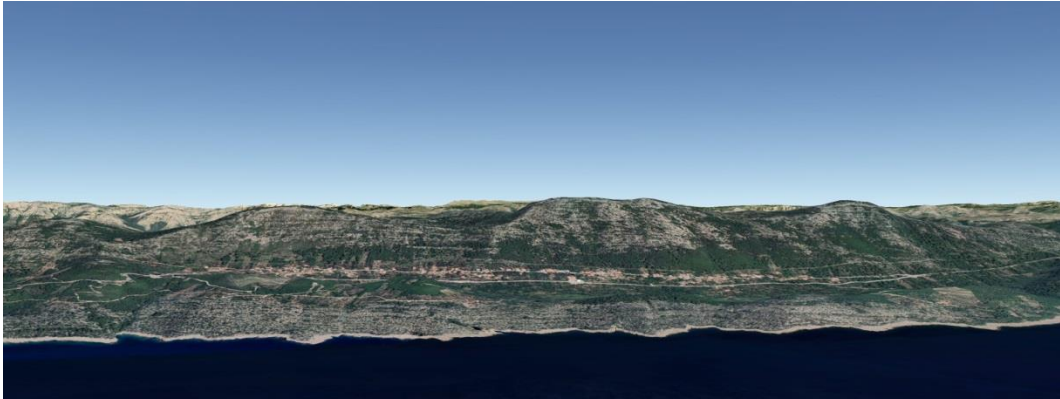
U zoni C ne planirati gradnju.

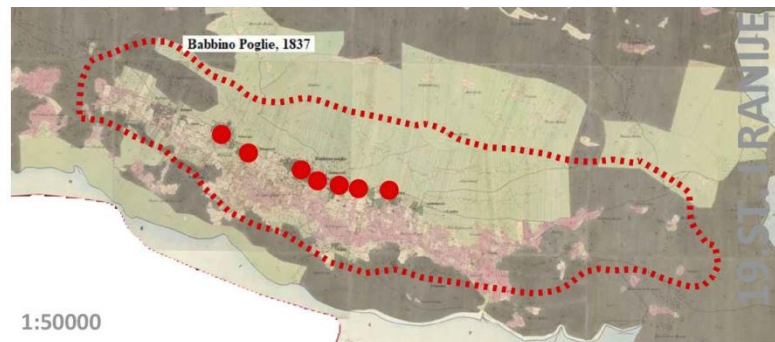
01.B. - 4 BABINO POLJE

A / KRAJOLIK NASELJA BABINO POLJE

Prostorni prikaz krajolika naselja Babino Polje

- POVIJESNO NASELJE
- ⋯ KRAJOLIK NASELJA

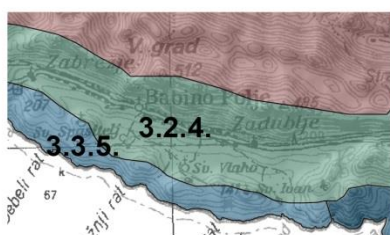
Naselje Korita i i pripadajuća identificirana krajolična cjelina prikazana na:
1 / katastarskoj karti iz 1836.g. 2 / digitalnom katastarskom planu iz 2017. 3 / digitalnoj ortofoto karti iz 2017.

OPĆI PODACI O KRAJOLIKU

Grad / općina:	MLJET
Naziv krajolika:	KRAJOLIK NASELJA BABINO POLJE
Katastarska općina:	306100, BABINO POLJE
Pravni status:	NEMA
Površina:	510 ha

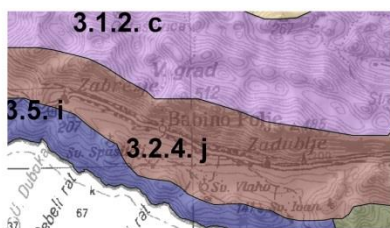
PODACI IZ DOSADAŠNJIH ISTRAŽIVANJA I STANJE ZAŠTITE KRAJOLIKA U KOJEM SE NASELJE NALAZI

Kulturni krajolik Govedara prema studiji Prepoznavanje i vrednovanje kulturnih krajolika Dubrovačko neretvanske županije (Bilušić, 2016):	Naziv krajolika:	67. Povijesni ruralni krajolik otoka Mljeta 70. Ruralni krajolik Babino polje
	Tipološka klasifikacija krajolika (opći tip):	Vrsta – organski razvijeni krajolik Tip - Ruralni i agrarni krajolik
Izvod iz Krajobrazne studije Dubrovačko-neretvanske županije: Tipološka klasifikacija krajobrazza I razine (krajobrazni tip):	Površina:	16 155 ha (67.) 701 ha (70.)
	Status zaštite:	Prijedlog za Registar kulturnih dobara (67.) Zaštita prostorno planskom dokumentacijom (70.)
	Smjernice za razvoj i očuvanje:	Održivi razvoj uz ravnotežu očuvanja i održavanja prepoznatih vrijednosti i suvremenih zahtjeva.
	Tipološka klasifikacija krajobrazza I razine (krajobrazni tip):	3.2. Krajobraz polja i udolina otoka i poluotoka 3.2.4. Kulturni krajobraz krških polja

- 3.1. krajobraz brda i zaravni otoka i poluotoka
  - 3.1.2. prirodni krajobraz brda
- 3.2. krajobraz polja i udolina otoka i poluotoka
  - 3.2.4. kulturni krajobraz krških polja
- 3.3. krajobraz padina otoka i poluotoka
  - 3.3.5. mješoviti krajobraz padina

Krajobrazno područje: j. Babino polje

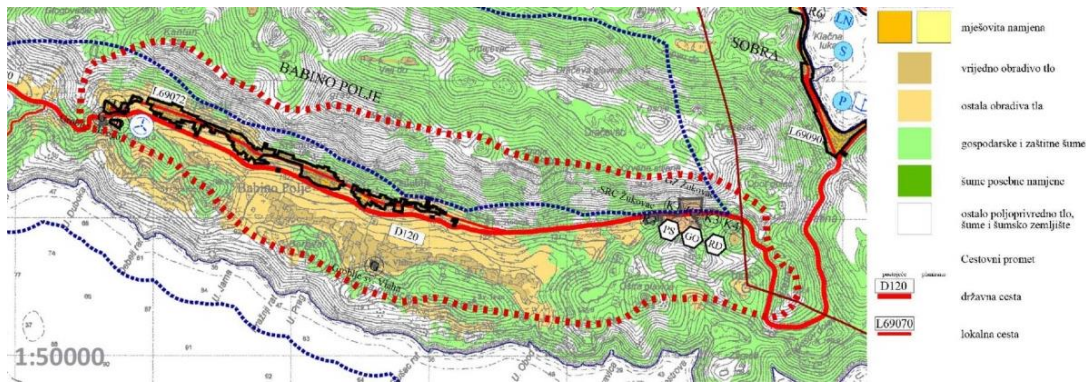

- 3.1.2. c. Područje Glogovac - p. Dračevac
- 3.2.4. j. Babino Polje
- 3.3.5. i. Bijela Rikavica

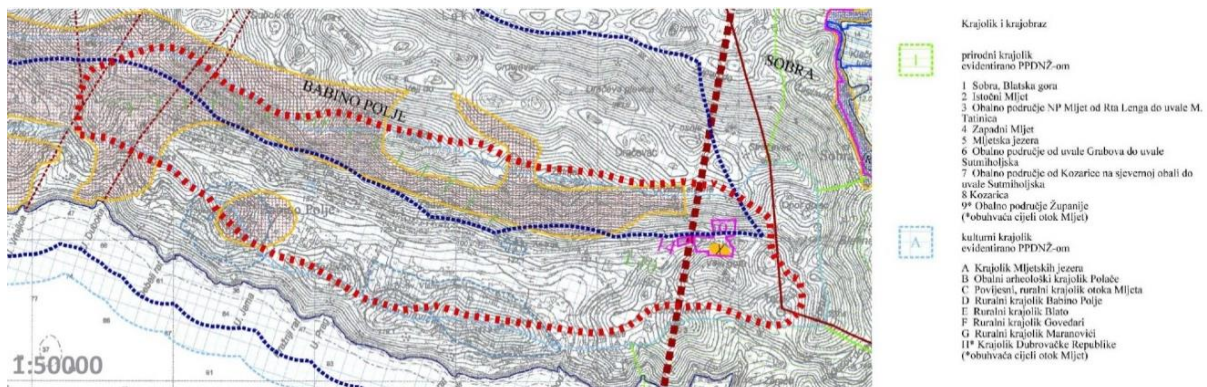
PROSTORNO - PLANSKA DOKUMENTACIJA

Prostorni plan na snazi:	Prostorni plan Nacionalnog parka Mljet (NN 23/01), Prostorni plan uređenja Općine Mljet (sl. glasnik Općine Mljet br. 03/02, 05/03, 04/07, 07/10, 09/11, 03/12, 01/16, 01/21, 02/21)
--------------------------	--

Izvod iz kartografskog prikaza "1. Namjena i korištenje površina": najveći dio površine identificirane krajolične jedinice zauzimaju površine ostalog obradivog tla i to u južnom dijelu obuhvata, a zatim podjednako gospodarske i zaštitne šume te ostalo poljoprivredno tlo pretežito uz sjeverni i istočni dio obuhvata.

Izvod iz kartografskog prikaza "3. Uvjeti korištenja, uređenja i zaštite prostora – uvjeti, ograničenja i posebne namjene": područje identificirane krajolične jedinice nalazi se unutar evidentiranog kulturnog krajolika D. ruralni krajolik Babino Polje te H. Krajolik Dubrovačke Republike. Također, južni dio obuhvata krajolične jedinice nalazi se unutar prostora ograničenja u zaštićenom obalnom pojasu.

ANALIZA KRAJOLIKA NASELJA

Datacija:	19.st. i ranije
Toponimi na katastarskoj karti iz 19.st.:	RADULICH, PAPICH, ZABRIESGIE, MATANOVICH, BABBINO POGLIE, KASDOVICHEVICH, BASTE, K Aidich, ANDRICHIEVICH
Smještaj u prostoru:	Krajobrazno područje se nalazi u unutrašnjosti središnjeg dijela otoka Mljeta, u udolini između hrpta od vrha Kantun na zapadu (458,6 m n.v.) do Grebca na istoku (227,6 m n.v.) i vršnog dijela obalne padine od uvale Duboka do uvale Gornja Luka, a uključuje naselje Babino Polje sa zaseocima Zabrežje, Sršenovići i Zadublje.
Opis sastavnica krajolika:	
Prirodne sastavnice:	Područje je definirano formom izdužene krške udoline, smještene u podnožju niza otočnih uzvišenja među kojima se ističe najviši vrh otoka – Veliki grad (514 m n.v.). Od otvorenog mora ga jugozapadno dijeli uska obalna, brežuljkasta padina čiji vršni dijelovi pod crnogoričnom šumom čine južni rub područja, dok su brežuljci na jugoistoku prekriveni mješovitim šumama. Vršne dijelove sjeveroistočne padine udoline pokriva oskudna i grmolika vegetacija, dok je u potezu neposredno uz naselje razvijena šikara. U udolini je formirano polje čije je dno pokriveno antropogenim tlama na kršu; mješavinom zemlje crvenice, humoznih tala i kršja okolnih vapnenačko-dolomitnih stijena (PPPPO Mljet, 2000). U sastavu tala sjevernih padina dominira crnica na vapnenačko-domitnoj podlozi, dok na istočnim i južnim padinama prevladavaju smeđa tla na vapnenačkoj podlozi.
Kulturne (antropogene) sastavnice:	Babino Polje se prvi put spominje u 11. stoljeću što ga čini jednim od najstarijih naselja na otoku Mljetu. Za vrijeme Dubrovačke Republike ovo je bilo najveće

<p>Oblikovne (fizionomsko - morfološke) sastavnice:</p>	<p>naselje uz Dubrovnik, u kojem je stolovao mljetski knez i zasjedala otočna univerzija o čemu svjedoči i knežev dvor kao i Mljetski statut. Linearno naselje Babino polje, smješteno je na padini udoline uz državnu prometnicu, a sastoji se od tri zaseoka - Zadublja, Sršenovića i Zabrežja. Nizovi kamenih kuća unutar zaseoka povezani su potezom ulice, zbog čega se izgledom izdvajaju od većine povijesnih sela na hrvatskim otocima i primorju koja najčešće imaju zbijenu, kompaktnu formu. Zaseoci su nastali na rubu najprostranijeg krškog polja na otoku u kojem se u prošlosti stanovništvo uglavnom bavilo uzgojem žitarica (žito, ječan, kukuruz i grahorice), masline i vinove loze, dok danas prevladavaju maslinici i voćnjaci. Osim toga, bilo je razvijeno i stočarstvo (ovce, koze i volovi). Unatoč zapuštanju u rubnim dijelovima udoline, središnjim dijelom uz cestu dominiraju aktivni maslinici na terasama, koji južno prelaze u zaravnjeni dio polja s mozaikom poljoprivrednih površina (oranice, voćnjaci i vinogradi).</p> <p>Ovdje se nalazi veliki broj zaštićenih i evidentiranih kulturnih dobara među kojima se ističu crkva Sv. Vlaha iz 15. stoljeća i Knežev dvor (Palac) iz 16. stoljeća uz obrambene kule koje su štatile prilazne putove mjestu.</p>
<p>Nematerijalne (perceptivne) sastavnice:</p>	<p>Zatvorena cijela poljoprivrednog (kulturnog) krajobraza Babinog polja sjeveroistočno je omeđena najvišim otočnim volumenom, dok je prema otvorenom moru omeđena nižim volumenima glavica brežuljaka pod šumskom vegetacijom. Uzdužno je povezana linearnim potezom prometnice koja spaja izgrađene dijelove naselja oko kojih se nalaze doprirodne (poljoprivredne) terasirane padine kao kontrast rubnim, prirodnim volumenima područja. Ovaj strukturiran i dinamičan prostor, prepun je izraženih rubova i kontrastnih odnosa, čemu u prvom redu pridonosi horizontalno nizanje dijelova krajobraza iz kojih se čita prostorni red; ogoljeli vršni dijelovi padina, zapuštene terasirane padine pod šumom iznad naselja, izgrađeni dio naselja nad aktivnim terasiranim površinama, polje i obalni brežuljci pod šumom. Navedena obilježja čine raznolik i kompleksan prostor, izraženog prostornog identiteta u kojem se na harmoničan način isprepliću prirodni i antropogeni krajobrazni uzorci.</p> <p>Područje je vizualno izloženo samo s prometnica unutar područja i vrhova nad udolinom do kojih vode planinarske staze (Veliki i Mali grad).</p> <p>Jedno od najstarijih, te brojčano najvećih naselja baštini nematerijalne vještine i znanja karakteristična za Mljet, koja se s određenim uspjehom njeguju i prenose na najmlađe stanovnike organizirano kroz poduku u osnovnoj školi. Naročito se njeguje tradicionalni plesni folklorni izričaj – mljetska poskočica i škampa boško, te klapsko pjevanje.</p>

ZAŠTITA PRIRODE I OKOLIŠA

Zaštićeni dijelovi prirode:

-

Natura 2000:

-

KULTURNA DOBRA

Zaštićena kulturna dobra na području krajolične jedinice naselja:

Crkva sv. Andrije Z-6149
Ostaci crkve sv. Pankracija Z-6156

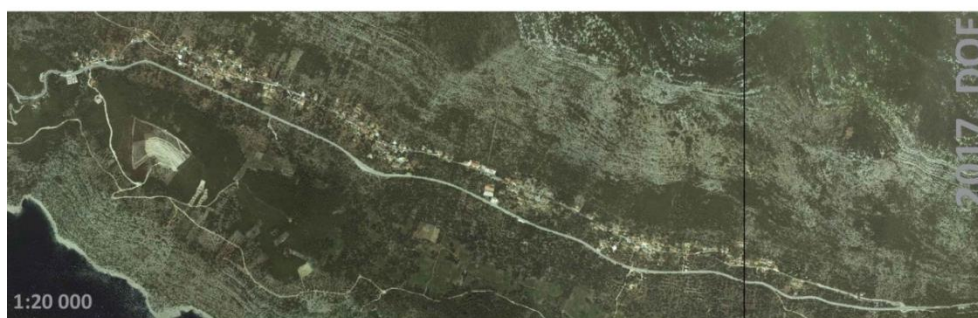
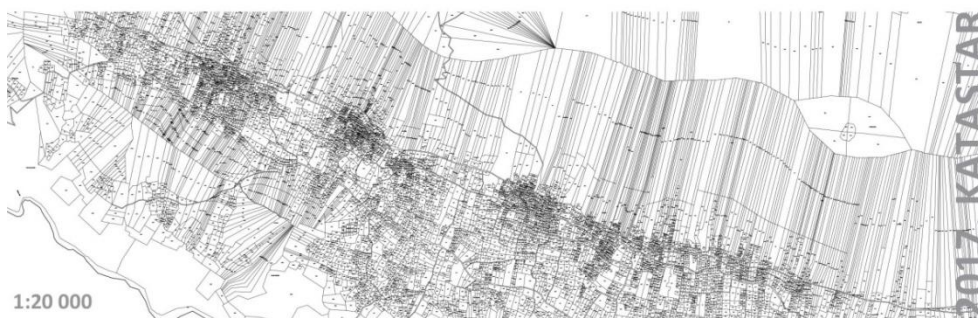
CJELOKUPNA OCJENA KRAJOLIKA NASELJA *

4	Izvorno stanje
3	Izvorno s manjim izmjenama
2	Donekle izmijenjeno stanje
1	Sasvim izmijenjeno stanje

B / NASELJE BABINO POLJE

Babino Polje

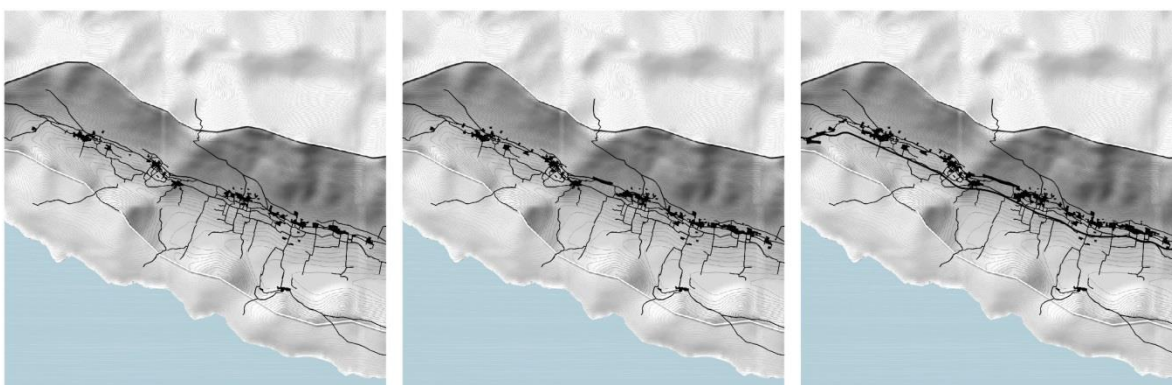
Naselje Babino Polje na: 1/ katastarskoj karti iz 19.st. 2/ digitalnom katastarskom planu iz 2017.g. 3/ DOF karti iz 2017.g. / HOK karti

OPĆI PODACI O NASELJU

Grad / općina:	MLJET
Naziv naselja:	BABINO POLJE
Katastarska općina:	306100, BABINO POLJE
Broj stanovnika (danas / najveći):	262 (2021.) / 966 (1931.)
Datacija:	19.st. i ranije
Tip naselja:	Naselje gradsko – seoskih obilježja
Veličina naselja (prema DOF karti):	12,75 ha
Pravni status:	Zaštita prostornim planom – povijesna graditeljska cjelina – gradsko/seosko naselje
Smještaj unutar identificirane krajolične cjeline:	Zapadni dio obuhvata

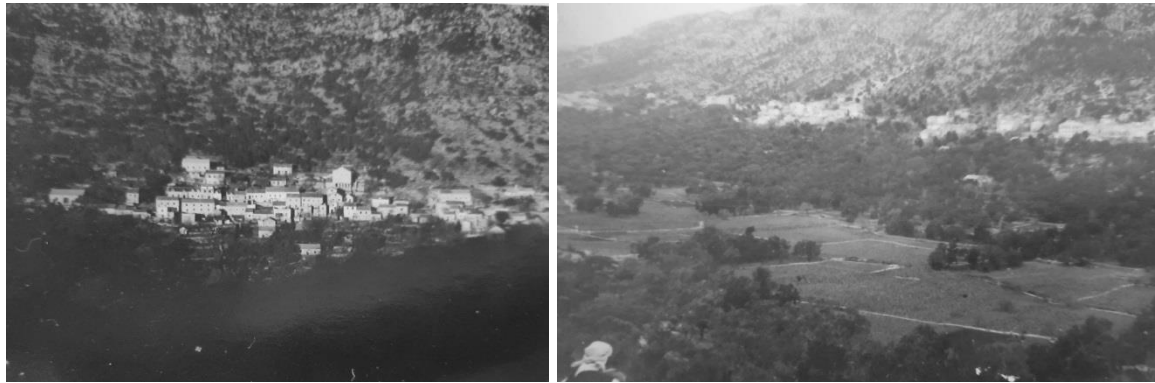
GENEZA NASELJA

Toponim na katastarskoj karti iz 19.st.:	RADULICH, PAPICH, ZABRIESGIE, MATANOVICH, BABBINO POGLE, KASDOVICHEVICH, BASTE, KAIDICH, ANDRICHIEVICH
Toponim na Hrvatskoj osnovnoj karti:	BABINO POLJE, SRŠENOVIĆI, MATANOVIĆI, ZABRIJEŽJE
Opis geneze naselja:	<p>Naselje u podnožju Velikog Grada (najvišeg vrha na otoku), u topografskom središtu otoka, već je u srednjem vijeku steklo prvenstvo među ostalim selima na Mljetu, premda je gornji dio otoka bio tada najgušće naseljen, s Vrhmljećem kao centrom. Pred crkvom sv. Pankracija iz 12. st., nekadašnjeg zaštitnika otoka Mljeta, okupljao se zbor mljetskih sela i bratimstava, tu je sudio mjesni knez sa svojim sucima, a njihov »dvornik« objavljivao presude, javne odluke i oglase.</p> <p>Selo se proteže se u duljini od gotovo 2 km, u 12 odijeljenih zaselaka koji zrcale razgraničenje dvanaest prvotnih babinopoljskih rodova koji i danas postoje na otoku: Andričevići, Hajdići, Stražičići, Hazdovčići, Sršenovići, Čumbelići, Matanovići, Benkovići Marketi, Lazovići, Dabelići i Palunčići.</p> <p>Temelj razvoja bio je u poljodjelstvu – bujnim maslinicima, vinogradima i oranicama zasijanim žitaricama. Analize babinopoljskih katastarskih upisnika pokazale su da je 1830-ih godina bilo evidentirano čak devetnaest gumna.</p> <p>Babino Polje ostalo je do danas središnje mjesto na otoku, a otkako je Mljet postao zasebna općina i njeno sjedište.</p>

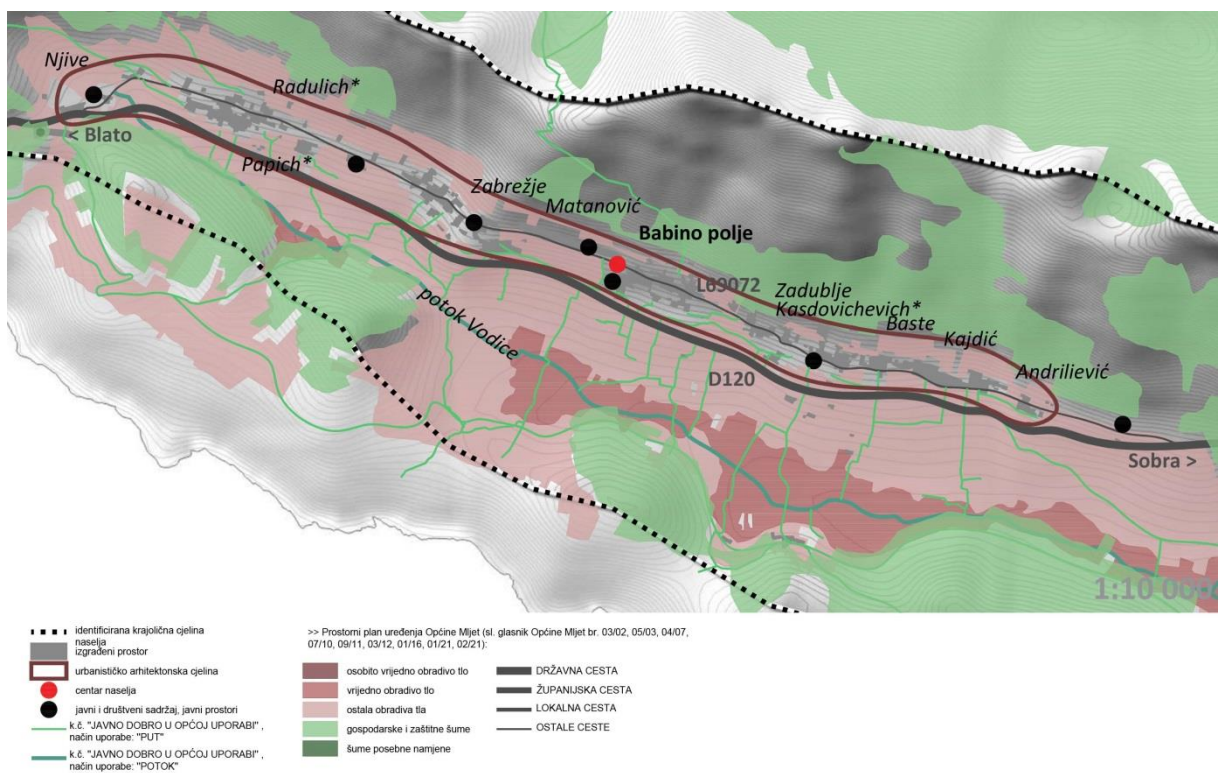
Razvojne faze širenja naselja: 1 / 19.st. i ranije 2 / dr. pol. 20. st. / danas

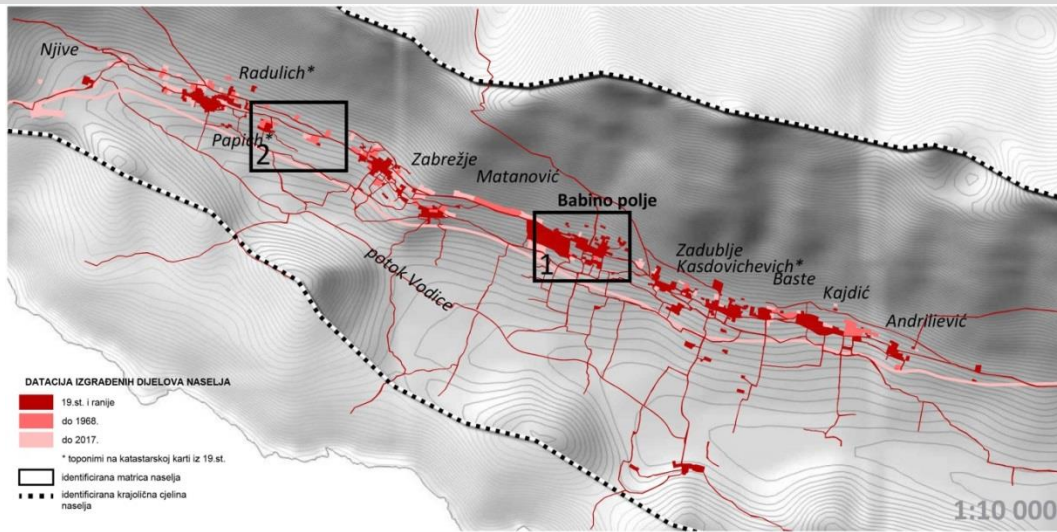
Fotografije naselja Babino Polje iz 1958.g. (izvor: Konzervatorski odjel u Dubrovniku)

ANALIZA PROSTORNE ORGANIZACIJE NASELJA

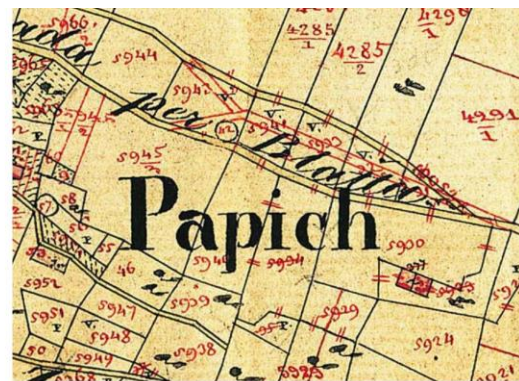
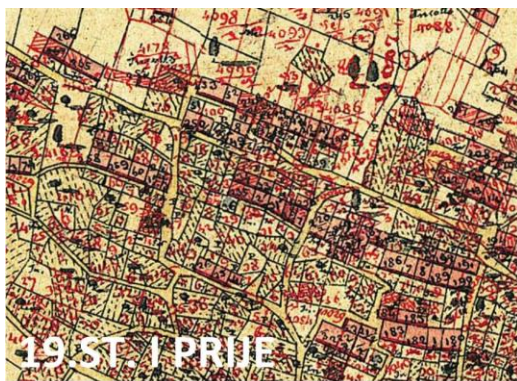
ANALIZA STRUKTURE NASELJA

1 / MATRICA NASELJA

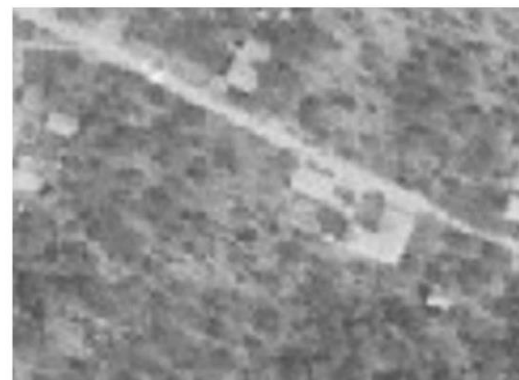

MATRICA 1.

MATRICA 2.

do 1968.

do 2017.

TRADICIJSKA TIPOLOGIJA

Naziv tipologije: STAMBENO – GOSPODARSKI SKLOP

1 / DOF (krov) 2 / fotografija identificirane tipologije 3 / prostorni prikaz

Identificirana tipologija evidentirana je na katastarskoj karti iz 19.st.

Riječ je o tipologiji koja se sastoji od nekoliko kuća (različitih funkcija) međusobno povezanih u građevinski sklop. Sklopom dominira jednokatna glavna građevina uz koju su dograđene manje prizemnice. Ulaz je formiran iz nadsvođenog prolaza. Taj prizemni volumen ravnog je krova što formira terasu na koju se izlazi s prve etaže glavne zgrade.

Katnost: P+1+Pk – P+2+Pk

Materijali: kamena građa zidova, kameni okviri vrata i prozora, pokrov krova kupa kanalicom i crijepom, vanjska ostakljena stolarija bez zaštite od sunca.

Naziv tipologije: STAMBENO – GOSPODARSKI SKLOP SA TORETOM

1 / DOF (krov) 2 / fotografija identificirane tipologije 3 / prostorni prikaz

Identificirana tipologija evidentirana je na katastarskoj karti iz 19.st.

Riječ je o tipologiji koja se sastoji od nekoliko kuća (različitih funkcija) dijelom međusobno povezanih putem nadsvođenog prolaza u građevinski sklop. Građevine su izduženog prizmatičnog formata, položene paralelno slojnicama terena, oblika tlocrta koji varira od pravokutnog do kvadratnog. Najviša građevina sklopa je toreta/kula natkrivena četvostrešnim krovom za razliku od ostalih, pokrivenih s dvostrešnim. Oblikovanje pročelja je skromno.

Katnost: P+1+Pk – P+2

Materijali: kamena građa zidova, kameni okviri vrata i prozora, pokrov krova kupa kanalicom i crijepom, vanjska ostakljena stolarija bez zaštite od sunca

JAVNI PROSTORI I SADRŽAJI

Plato Crkve sv. Andrije i Crkve Gospe od obrane na istočnom ulazu u naselje

Zgrada stare škole u zaseoku Sršenovići

Crkva Gospe od Zabresja na zapadnom izlazu iz naselja

NOVA TIPOLOGIJA

Naziv tipologije: SLOBODNOSTOJEĆA SA ODVOJENIM STAMBENIM JEDINICAMA

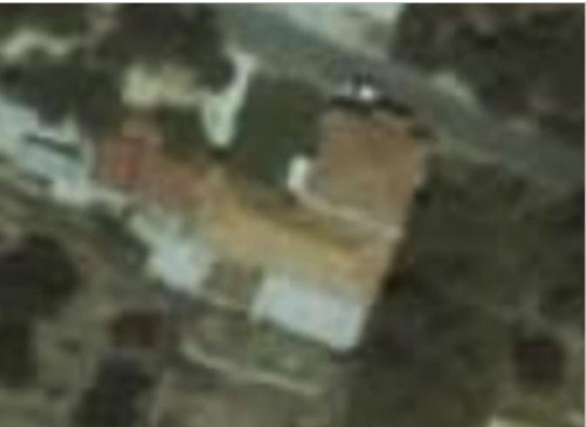
1 / DOF (krov) 2 / fotografija identificirane tipologije

Riječ je o novoj tipologiji koja se sastoji od jednostavne kuće pravokutnog tlocrta i dvostrušnog krova. Postavljena paralelno slojnicama terena. Bočno joj je prigradena natkrivena terasa jednostrušnog krova. Razina ulaza je naglašena terasom s betonskom ogradom gotovo punog parapeta, jednakog oblikovanja kao i balkoni na katu.

Materijali: pročelje žbukano, pokrov krova crijepom, vanjska ostakljena stolarija sa griljama.

JAVNI PROSTORI I SADRŽAJI

Nova Crkva sv. Pavle između zaseoka Sršenovići i Zabrežje

Kulturni dom

Ambulanta

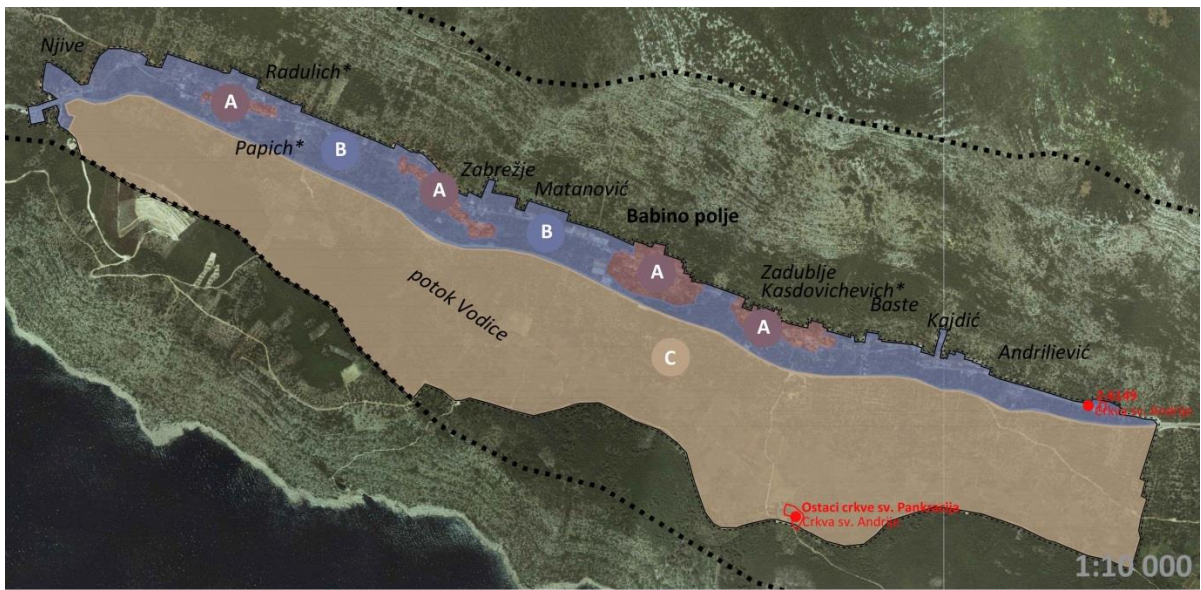
Škola

Crkva i groblje

IDENTIFIKACIJA KULTURNO – POVIJESNE CJELINE NASELJA

- ■ ■ ■ ■ Identificirana krajolična cjelina naselja
- Identificirana kulturno povijesna cjelina naselja (A+B+C):
- ZONA A   ZONA B   ZONA C
- KULTURNA DOBRA:
- Z ZAŠTIĆENO KULTURNO DOBRO
- XXXX
- P PREVENTIVNO ZAŠTIĆENO KULTURNO DOBRO
- XXXX

Identifikacija kulturno – povijesne cjeline naselja sa utvrđenim zonama

ZONA A

Naziv zone: JEZGRE POVIJESNIH ZASEOKA

Valorizacija zone: 5   4   3   2   1

	<i>Istaknuta</i>	<i>Visoka</i>	<i>Srednja</i>	<i>Skromna</i>	<i>Bez</i>
	<i>graditeljska</i>	<i>graditeljska</i>	<i>graditeljska</i>	<i>graditeljska</i>	<i>graditeljske</i>
	<i>vrijednost –</i>	<i>vrijednost –</i>	<i>vrijednost –</i>	<i>vrijednost –</i>	<i>vrijednosti</i>
	<i>spomenička</i>	<i>visoka</i>	<i>ambijentaln</i>	<i>uklopljeno u</i>	
	<i>vrijednost</i>	<i>ambijentaln</i>	<i>a vrijednost</i>	<i>ambijent</i>	
		<i>a vrijednost</i>			
Smjernice radi očuvanja slike naselja:	Izbjegavati širenje građevinskih područja naselja, odnosno potrebno je ukloniti utvrđena građevinska područja za koje ne postoje realne potrebe. Na taj će se način potaknuti revitalizacija postojećih izgrađenih struktura. Prostorno-planskom dokumentacijom se ne može dozvoliti planiranje širenje naselja duž prometnica. Posebno treba izbjegavati širenje građevinskih područja na plodna poljoprivredna zemljišta. Štititi sami kontakt povijesnog naselja s njegovim krajolikom. Važne elemente kultiviranog krajolika, poput parcelacije, suhozidnih terasa, smještaja i položaja zgrada treba održavati i obnavljati kako bi se očuvali uzorci ruralnog krajolika.				
Smjernice za gradnju:	<p>Sve građevinske intervencije na ovom području potrebno je strogo kontrolirati. Moguće je prilagođavanje novih funkcija i sadržaja suvremenim potrebama, uz minimalne intervencije u povijesne strukture (sanacija, konzervacija, konzervatorska rekonstrukcija, prezentacija).</p> <p>Za sve urbanističke i građevinske intervencije potrebno je od nadležnog tijela zatražiti posebne uvjete građenja i potvrdu glavnog projekta u sklopu izdavanja građevinske dozvole ili prethodno odobrenje nadležnog Konzervatorskog odjela. Osnovne zahvate u prostoru i na pojedinim prostornom elementima i njihovim dijelovima, koji ujedno odgovaraju potrebama zaštite i racionalnog korištenja prostora potrebno je svesti na:</p> <ul style="list-style-type: none"> - konzervaciju - očuvanje postojećeg stanja uz nužno dotjerivanje i uređenje, očuvanje postojećeg stanja različitih vrijednih oblika uz niz zahvata na uređenju i prostornoj prezentaciji postojećih vrijednosti, - rekonstrukciju/restituciju - potpuno ili djelomično vraćanje uništenog poznatog oblika, elemenata ili njegova dijela. - rekompoziciju – ponovno uspostavljanje odgovarajućih odnosa između postojećih građevina, ambijenta, preoblikovanjem neprimjerenih rješenja i usklađivanjem odnosa te preoblikovanje okoliša uz prilagođavanje postojećim vrijednostima u prostoru. <p>Smjernice podrazumijevaju:</p> <ul style="list-style-type: none"> - adaptaciju i prenamjenu u mjeri u kojoj ne narušava postojeći arhitektonsko-urbanistički integritet građevine i okoliša te osigurava bolje održavanje zgrade, - zamjenu i uvođenje infrastrukture primjerene suvremenom načinu života ukoliko ona ne mijenja izgled građevine, - obnovu građevina realizirati isključivo kao cjelovit zahvat; parcijalna rješenja obnove pročelja, zaštite od sunca, stolarije, bravarije i sl. nisu dopuštena, - na predmetnim građevinama je obavezno uklanjanje neprimjerenih dodataka građevini. <p>Nova gradnja se ne preporuča, već je preporučljivo prvenstveno rekonstruirati i staviti u uporabu postojeći graditeljski fond naselja.</p>				

ZONA B

Naziv zone: PRETEŽITO IZGRAĐENO PODRUČJE IZMEĐU POVIJESNIH ZASEOKA

Valorizacija zone:

5	4	3	2	1
<i>Istaknuta graditeljska vrijednost – spomenička vrijednost</i>	<i>Visoka graditeljska vrijednost – visoka ambijentalna vrijednost</i>	<i>Srednja graditeljska vrijednost – ambijentalna vrijednost</i>	Skromna graditeljska vrijednost – uklopljeno u ambijent	<i>Bez graditeljske vrijednosti</i>

Smjernice radi očuvanja slike naselja:

Važne elemente kultiviranog krajolika, poput parcelacije, suhozidnih terasa, smještaja i položaja zgrada treba održavati i obnavljati kako bi se očuvali uzorci ruralnog krajolika. Zaštita samog kontakta povijesnih ruralnih naselja s njegovim krajolikom je presudna za očuvanje cjelovite slike naselja. Gradnja novih stambeno-gospodarskih sklopova ne smije promijeniti karakteristike šireg prostora (terase, suhozidi, vegetacija). Posebno je važno čuvati postojeće vizure na naselje s pristupnih puteva i drugih vizurno izloženih mjesta..

Smjernice za gradnju:

Na području ove zone uvjetovat će se intervencije u smislu prilagodbe funkcija i sadržaja suvremenim potrebama, ali bez bitnih fizičkih izmjena sačuvanih elemenata povijesnih struktura. Prihvatljive su metode konzervacije, rekonstrukcije, rekompozicije i integracije u cilju povezivanja povijesnih s novim strukturama i sadržajima koji proizlaze iz suvremenih potreba.

Tradicijske građevine moguće je prilagoditi suvremenim stambenim funkcijama, uz očuvanje njihova vanjskog izgleda; prilikom izdavanja akta nadležnog tijela u uvjetima uređivanja prostora za novu izgradnju u ovim predjelima potrebno je od nadležnog Konzervatorskog odjela ishoditi posebne uvjete građenja; građevna dozvola za ove građevne zahvate u ovoj zoni ne može se izdati ukoliko nisu zadovoljeni posebni uvjeti; isto se odnosi i na sve zahvate rekonstrukcije i sanacije prenamjene i dogradnje postojećih građevina.

Nova izgradnja je u ovoj zoni dozvoljena, no mora poštivati tradicionalan uzorak naselja i održavati karakteristike tradicijske izgradnje, odabir materijala mora biti autohton. Kod definiranja građevinskih čestica zadržati (ili simulirati) sadašnju strukturu parcelacije (dimenzije, oblik, mreža putova).

ZONA C

Naziv zone: POLJE

Valorizacija zone:	5	4	3	2	1
	Istaknuta graditeljska vrijednost – spomenička vrijednost	Visoka graditeljska vrijednost – visoka ambijentalna vrijednost	Srednja graditeljska vrijednost – ambijentalna vrijednost	Skromna graditeljska vrijednost – uklopljeno u ambijent	Bez graditeljske vrijednosti
Smjernice radi očuvanja slike naselja:	<p><i>U povijesnim ruralnim sredinama, ovo su zone koje danas najčešće postaju područja za otvaranje novih građevinskih područja, što se preporučuje onemogućiti i najvećoj mogućoj mjeri ograničiti.</i></p> <p><i>Preporučuje se zabrana nove gradnje. Postojeće građevine se mogu zadržati, no ne preporučuje se dopuštanje dogradnje, već obveza zadržavanja postojećih gabarita.</i></p> <p><i>Nužno je očuvati veze između poljoprivrednih seoskih domaćinstava s obradivim površinama, bez dodatne gradnje unutar poljoprivrednih površina.</i></p> <p><i>Posebnu pažnju je potrebno posvetiti očuvanju poljoprivrednog krajolika, primarno suhozida i poljskih puteva koji su obilježili prostor od 18. stoljeća do danas. S obzirom da su većinom poljoprivredne parcele velikim dijelom napuštene i polako se uklapaju u više šumski, nego poljoprivredni krajolik, dozvoljeno je u ovoj zoni makiju prokrčiti kako bi se zemljište privelo poljoprivrednoj namjeni.</i></p>				
Smjernice za gradnju:	<p><i>Na ovim se područjima predlaže revitalizirati poljoprivrednu proizvodnju autohtonih sorti, na tradicijski način. Kod eventualnog ponovnog pošumljavanja napuštenih poljoprivrednih površina koristiti autohtone biljne vrste.</i></p> <p><i>Zaštita obuhvaća parcelaciju, povijesne trase puteva, meje, gustirne, lokve, eventualno sačuvane prašćarice, staje i druge poljoprivredne suhozidne autohtone građevine. Za sve građevinske radove predviđene u ovoj zoni investitor je dužan pokrenuti odgovarajući postupak pri Konzervatorskom odjelu u Dubrovniku te ishoditi posebne uvjete odnosno prethodno odobrenje.</i></p>				

OPIS I VALORIZACIJA NASELJA		
korištenje: <i>jedino mjesto na otoku koje je tijekom stoljeća uspjelo očuvati demografski vitalitet koji naselju i danas osigurava središnje mjesto na otoku</i>	naseljeno	3
	djelomično naseljeno	2
	napušteno	1
funkcije naselja: <i>funkcije se bile vezane uz tradicionalno poljodjelstvo – maslinarstvo, vinogradarstvo i oranice pod žitaricama. U Babinom polju – kao povijesnom i današnjem – središtu otoka, bilo je u vrijeme dukljanske i zahumske vladavine otokom sjedište suda, dok je za Dubrovačke republike knez na otoku stolovao u „Palacu“ blizu župne crkve sv. Vlaha</i>	povijesne, vrlo rijetke	5
	pretežito povijesne, uobičajene	4
	novе, prihvatljive, uobičajene	3
	novе, neprihvatljive	2
	napušteno, bez sadržaja	1
smještaj i okolina: <i>Zaklonjeno pogledu s mora, nad prostranim poljem, nastalo je dakle istom strategijom kao i kod ostalih mljetskih naselja mimikrijski položenih na kamenoj podlozi između mora i glavica u unutrašnjosti otoka – slično kao na susjednoj Korčuli, Lastovu i čitavom nizu drugih jadranskih otoka – što upućuje na njihovo prapovijesno podrijetlo</i>	vrlo izloženo, potpuno očuvana	5
	jako izloženo, dobro očuvana	4
	umjereno izloženo, prihvatljiva	3
	nisko izloženo, promijenjena	2
	devastirana	1
kompozicija: <i>naselje se rasteglo duž sjevernog ruba najprostranijega i najpitomijeg polja na otoku, između prvog primorskog grebena i južnih strmina Vlaha-stijena, Velikoga i Maloga Grada, te Zirina, najviših stijena otočkog gorskog lanca</i>	homogena, upečatljiva	5
	skladna	4
	prihvatljiva	3
	neskladna	2
	devastirana	1
prostorna organizacija: <i>Čvrste kamene kuće formirane u nizovima povezane su linijom dugačke ulice čime se Babino polje odvaja od ostalih povijesnih sela (najčešće zbijenih jezgri okupljenih poput gradića) na hrvatskim otocima i jadranskom uzmorju</i>	povijesna, potpuno očuvana	5
	povijesna, dobro očuvana	4
	promijenjena, umjereno očuvana	3
	potpuno promijenjena	2
	devastirana	1
javni prostori i zgrade (opremljenost naselja): <i>Babino Polje danas je sjedište općine Mljet, a u njemu je osmogodišnja osnovna škola, zdravstvena stanica, pošta, policijska postaja, župni ured sv. Vlaha, te dom kulture „Zabriježje“</i>	povijesni, iznimno uređeni	5
	povijesni, vrsno uređeni	4
	povijesno prihvatljivo uređeni	3
	promijenjeni neuređeni	2
	devastirani	1
perivoji i vrtovi: <i>Vrtovi za dnevne potrebe domaćinstva, koji se nalazile uz kuće, uglavnom se dobro održavaju</i>	povijesni, iznimno uređeni	5
	povijesni, vrsno uređeni	4
	povijesno prihvatljivo uređeni	3
	promijenjeni neuređeni	2
	devastirani	1
obilježja karakteristične zemljišne čestice / okućnice: <i>mahom je riječ o kućama koje zauzimaju vrlo visoki udio izgrađenosti parcele</i>	potpuna očuvanost > 80%	5
	visoka očuvanost > 60%	4
	umjerena očuvanost < 40%	3
	niska očuvanost < 20%	2
	devastirano	1
obilježja tipične stambene i gospodarske izgradnje: <i>Čvrste pravilne kamene kuće formirane u nizovima</i>	potpuna očuvanost > 80%	5
	visoka očuvanost > 60%	4
	umjerena očuvanost < 40%	3

	niska očuvanost < 20%	2
	devastirano	1
posebna obilježja - vizure, vizualna izloženost: naselje okrenuto jugu, a zaklonjeno od pogleda s mora, s nizovima kuća koje se linearno protežu nad najpitomijim mljetskim poljem	vrlo visoka	5
	visoka	4
	umjerena	3
	niska	2
	bez vrijednosti (devastirana)	1
infrastrukturna opremljenost: primjerena glavnom otočkim naselju	vrlo visoka	5
	visoka	4
	umjerena	3
	niska	2
	neopremljeno	1
ocjena izvornosti: među karakterističnim babinopoljskim kućama koje najčešće formiraju kraće nizove, ističe se nekoliko koje pokazuju uolikoj mjeri je dubrovačka renesansna i barokna stambena kultura dotakla svaki kut svoga povijesnog prostora	izvorno stanje	4
	izvorno s manjim izmjenama	3
	donekle izmijenjeno stanje	2
	sasvim izmijenjeno stanje	1

CJELOKUPNA OCJENA:

3

VALORIZACIJA:

Unatoč više primjera neprimjerene nove gradnje, naselje je, već svojom specifičnom kompozicijom koju karakteriziraju nizovi kamenih kuća koje se protežu duž glavne ulice, očuvalo visok potencijal izvornih odlika po kojima Babino polje ulazi u primjere povijesnog urbanizma od regionalnog značaja.

Barem nekoliko među prvorazrednim spomeničkim sklopovima dubrovačke renesansne i barokne stambene kulture u Babinom polju bi zasluživalo cjelovitu obnovu, prije svega : renesansni knežev dvor i Sotnica, te sklop ob. Hazdovac sred sela, koja podsjeća na utvrdu.

Svjetski značaj	1
Nacionalni značaj	2
Regionalni značaj	3
Lokalni značaj	4
Bez vrijednosti	5

Konflikti:

Unatoč vrijednoj povijesnoj arhitekturi i njenom potencijalu i za živo jer ima mnoge funkcije naselja, a posebno potencijal za turizam, u Babinom Polju se povijesne građevine rijetko obnavljaj. Javlja nova izgradnja na rubovima naselja izrazito loše arhitektonske vrijednosti.

Planerske smjernice:

Čuvati postojeće vizure na naselje s pristupnih puteva i drugih vizurno izloženih mjesta. Ukoliko je potrebna nova gradnja, treba je planirati s odmakom od povijesne cjeline, na topografski izoliranim prostorima, čuvajući vizure na povijesno naselje. Gradnja novih stambeno-gospodarskih sklopova u agrarnom prostoru ruralnih naselja ne smije promijeniti karakteristike šireg prostora (terase, suhozidi, vegetacija).

Prostorno-planskom dokumentacijom se ne može dozvoliti planiranje širenje naselja duž prometnica i povezivanje više naselja u neprekinuto građevinsko područje. Posebno treba izbjegavati širenje građevinskih područja na plodna poljoprivredna zemljišta te ne prikazivati neizgrađeni prostor izgrađenim građevinskim područjem.

U zoni A planirati:

- konzervaciju - očuvanje postojećeg stanja uz nužno dotjerivanje i uređenje, očuvanje postojećeg stanja različitih vrijednih oblika uz niz zahvata na uređenju i prostornoj prezentaciji postojećih vrijednosti,
- rekonstrukciju/restituciju - potpuno ili djelomično vraćanje uništenog poznatog oblika, elemenata ili njegovih dijela,
- rekonstrukciju – ponovno uspostavljanje odgovarajućih odnosa između postojećih građevina, ambijenta, preoblikovanjem neprimjerenih rješenja i usklađivanjem odnosa te preoblikovanje okoliša uz prilagođavanje postojećim vrijednostima u prostoru.

Nova gradnja se ne preporuča, već je preporučljivo prvenstveno rekonstruirati i staviti u uporabu postojeći graditeljski fond naselja.

U zoni B planirati:

- metodom konzervacije, rekonstrukcije, rekonstrukcije te ograničene interpolacije i integracije u cilju povezivanja povijesnih i novijih struktura koje su neophodne iz funkcionalnih razloga, a sve uz uvjet očuvanja ambijentalnih karakteristika cjeline te korištenje isključivo tradicijskih elemenata gradnje,
- novim objektima treba dati, bez oponašanja postojeće ruralne arhitekture, suvremeni izraz koji raščlanjenošću vertikalnih i horizontalnih masa i upotrebom tradicionalnih materijala u interijeru i eksterijeru, ističe i koristi tradiciju autohtone arhitekture; potrebno ih je oblikovno i prostorno ograničiti uvođenjem obaveznog poštivanja projektne dokumentacije bazirane na tradicijskoj arhitekturi i ruralnoj matrici naselja te kod određivanja visine sačuvati pravo na pogled postojećih građevina i prosječne visine povijesne gradnje.

U zoni C ne planirati gradnju.

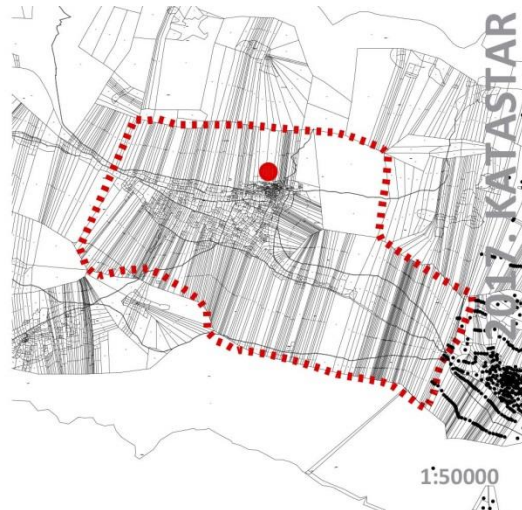
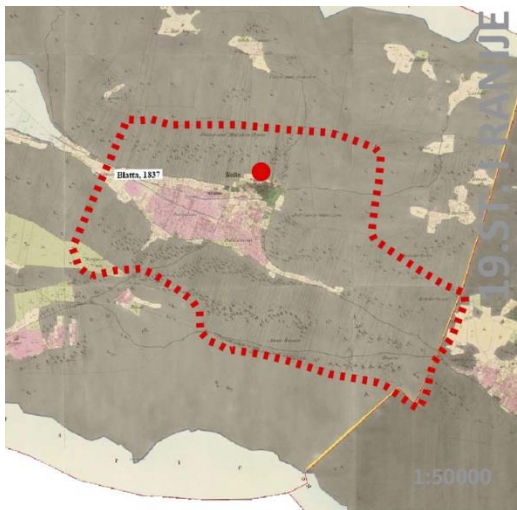

01.B. - 5 BLATO

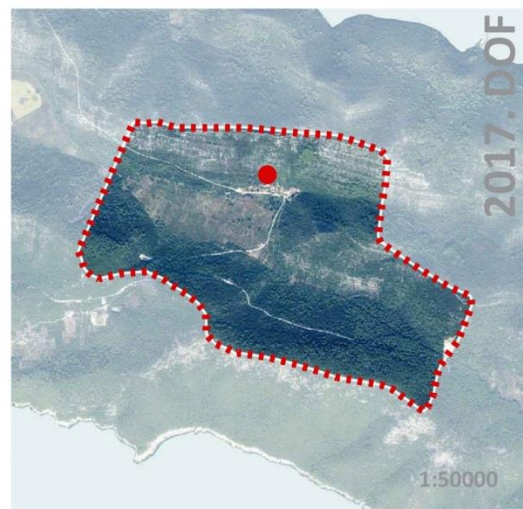
A / KRAJOLIK BLATSKOG POLJA

Prostorni prikaz krajolika naselja Blato

- POVIJESNO NASELJE
- KRAJOLIK NASELJA

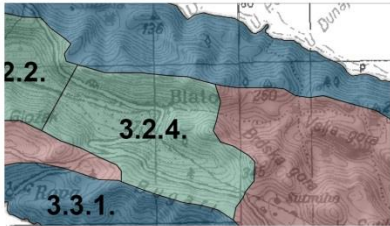
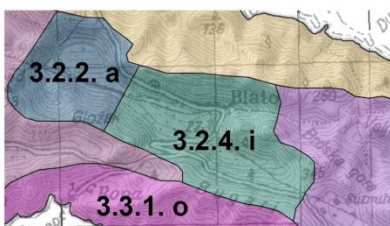

Naselje Blato i pripadajuća identificirana krajolična cjelina prikazana na:
1 / katastarskoj karti iz 1836.g. 2 / digitalnom katastarskom planu iz 2017. 3 / digitalnoj ortofoto karti iz 2017.

OPĆI PODACI O KRAJOLIKU

Grad / općina:	MLJET
Naziv krajolika:	KRAJOLIK BLATSKOG POLJA
Katastarska općina:	306126, BLATO 306100, BABINO POLJE
Pravni status:	NEMA
Površina:	289 ha

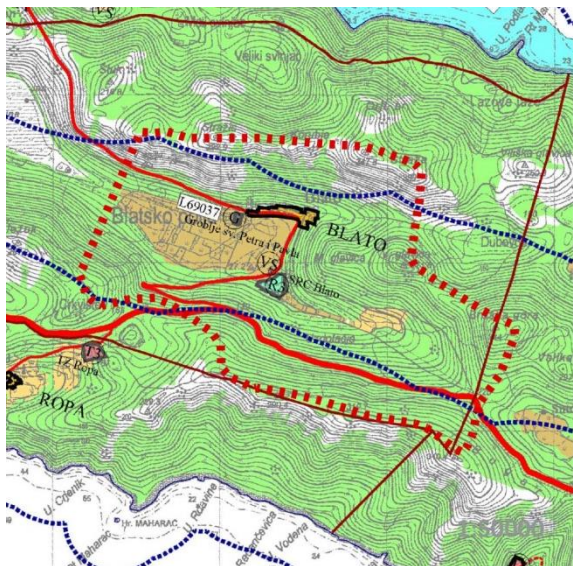
PODACI IZ DOSADAŠNJIH ISTRAŽIVANJA I STANJE ZAŠTITE KRAJOLIKA U KOJEM SE NASELJE NALAZI

Kulturni krajolik Govedara prema studiji Prepoznavanje i vrednovanje kulturnih krajolika Dubrovačko neretvanske županije (Bilušić, 2016):	Naziv krajolika:	67. Povijesni ruralni krajolik otoka Mljeta 71. Ruralni krajolik Blato
	Tipološka klasifikacija krajolika (opći tip):	Vrsta – organski razvijeni krajolik Tip - Ruralni i agrarni krajolik
Izvod iz Krajobrazne studije Dubrovačko-neretvanske županije: Tipološka klasifikacija krajobraza (Košćak i sur., 2016):	Površina:	16 155 ha (67.) 302 ha (71.)
	Status zaštite:	Prijedlog za Registar kulturnih dobara (67.) Zaštita prostorno planskom dokumentacijom (71.)
	Smjernice za razvoj i očuvanje:	Održivi razvoj uz ravnotežu očuvanja i održavanja prepoznatih vrijednosti i suvremenih zahtjeva.
	Tipološka klasifikacija krajobraza I razine (krajobrazni tip):	3.2. Krajobraz polja i udolina otoka i poluotoka 3.2.4. Kulturni krajobraz krških polja
	Krajobrazno područje:	i. Blatsko polje

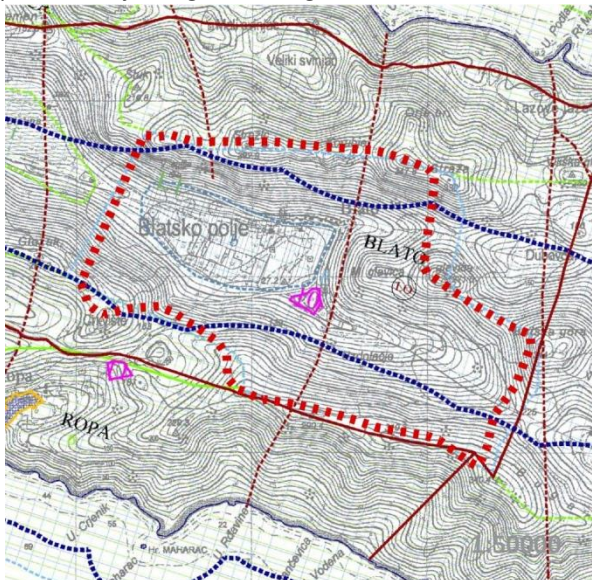
PROSTORNO - PLANSKA DOKUMENTACIJA

Prostorni plan na snazi:	Prostorni plan Nacionalnog parka Mljet (NN 23/01), Prostorni plan uređenja Općine Mljet (sl. glasnik Općine Mljet br. 03/02, 05/03, 04/07, 07/10, 09/11, 03/12, 01/16, 01/21, 02/21)
--------------------------	--

Izvod iz kartografskog prikaza "1. Namjena i korištenje površina": najveći dio površine identificirane krajolične jedinice zauzimaju površine gospodarskih i zaštitnih šuma, dok su površine ostalog poljoprivrednog tla koncentrirane uz sjevernu granicu obuhvata. Područje južno od građevinskog područja naselja zauzimaju površine vrijednog obradivog tla.

Područja posebnih ograničenja u korištenju

Krajolik i krajobraz

prirodni krajolik
evidentirano PPDNŽ-om

- 1 Sobra, Blatska gora
- 2 Istočni Mljet
- 3 Obalno područje NP Mljet od Rta Lengja do uvale M. Tatunica
- 4 Zapadni Mljet
- 5 Mljetska jezera
- 6 Obalno područje od uvale Grabova do uvale Sutmiholjska
- 7 Obalno područje od Kozarice na sjevernoj obali do uvale Sutmiholjska
- 8 Kozarica
- 9* Obalno područje Županije (*obuhvaća cijeli otok Mljet)

kulturni krajolik
evidentirano PPDNŽ-om

- A Krajolik Mljetskih jezera
- B Obalni arheološki krajolik Polače
- C Povijesni, ruralni krajolik otoka Mljeta
- D Ruralni krajolik Babino Polje
- E Ruralni krajolik Blato
- F Ruralni krajolik Govedari
- G Ruralni krajolik Maranovići
- H* Krajolik Dubrovačke Republike (*obuhvaća cijeli otok Mljet)

Izvod iz kartografskog prikaza "3. Uvjeti korištenja, uređenja i zaštite prostora – uvjeti, ograničenja i posebne namjene": obuhvat identificirane krajolične jedinice nalazi se unutar evidentiranog kulturnog krajolika – E. ruralni krajolik Blato te H. krajolik Dubrovačke Republike. Sjeverni i južni dio obuhvata krajolične jedinice nalazi se unutar prostora ograničenja zaštitnog obalnog pojasa.

ANALIZA KRAJOLIKA NASELJA

Datacija: 19.ST. I RANIJE

Toponimi na katastarskoj karti iz 19.st.: BLATTA

Smještaj u prostoru:

Krajobrazno područje se nalazi u unutrašnjosti središnjeg dijela otoka Mljeta, u udolini između naselja Kozarica i Ropa, istočno od Nacionalnog parka Mljet i jezera Blatina. Čine ga sjeverne padine od vrha Stražić (292,9 m n.v.) do Brdske gore (344,7 m n.v.), južne padine od Gložaka (267,2 m n.v.) do vrha nad Bugarima (340,4 m n.v.) te Blatsko polje u njihovom podnožju.

Opis sastavnica krajolika:

Prirodne sastavnice:

Krajobrazno područje definirano je reljefnom formom udoline, na nadmorskoj visini od 25 do 350 m, čije vrlo strme južne padine (20 - 45°) pod mješovitom šumom,

Kulturne (antropogene) sastavnice:	odnosno strme sjeverne (20 - 32°) pod oskudnom i degradiranom šumskom vegetacijom na vapnenačko dolimitnoj crnici, omeđuju središnji zaravnjeni dio na smeđim tlima na dolomitnoj podlozi.
Oblikovne (fizionomsko - morfološke) sastavnice:	Naselje Blato je nastalo tijekom 17. stoljeća na sjeveroistočnom rubu vrlo plodnog istoimenog polja, a naselje je danas evidentirano kao povijesna graditeljska cjelina seoskog naselja. Ono je građeno u skladu s prirodnom konfiguracijom terena, zbijene je forme, malog mjerila i okrenuto prema jugu, a mrežom starih puteva povezano je sa svim naseljima na otoku. Do danas je očuvalo tradicijsku arhitekturu. Blatsko polje zauzima središnji dio udoline, a u njemu su u 19. stoljeću prevladavali vinogradi. Danas je ovo omeđeno polje terasiranih rubova velikim dijelom u zarastanju, ali je u sjevernom dijelu polja (bliže naselju) i dalje vidljiv veliki broj poljoprivrednih površina pod vinogradima. Područje je PPUO-om Mljeta evidentirano kao osobito vrijedan predjel – kultivirani krajobraz Blatskog polja.
Nematerijalne (perceptivne) sastavnice:	Oblik i smjer pružanja udoline Blatskog polja definirani su okolnim hrptovima reljefnih uzvišenja koji su odredili vizualna obilježja ovog doprirodnog područja zatvorenog unutar svojih rubova. Njegovom izraženom prostornom identitetu doprinosi odnos volumena stjenovitih, ogoljenih padina Orje brda i plohe Blatskog polja, u čijoj se kontaktnoj zoni smjestio izgrađeni naselja. Naglašeni odnos plohe i volumena naselju daje okvir i definira vizualnu cjelinu područja. Zbog očuvanja izvornog prostornog reda, ono je zadržalo visoke vizualno-doživljajne kvalitete, koje su djelomično narušene zapuštanjem poljoprivrednih površina. Zbog svog položaja i forme, područje je izloženo samo s prometnice koja prolazi njegovim središnjim dijelom, radi čega najveći dio ima nisku, a tek vršni dijelovi padina umjerenu izloženost.
	U Blatu se slavi sv. Petar i Pavao 29.06. svake godine svetom misom u istoimenoj crkvi iz 14. stoljeća. Mali broj stanovnika, uglavnom okrenutih poljoprivredi i vinarstvu, baštini vještine karakteristične za Mljet – pletenje košćića, gradnju suhozida, folklorni izričaj, no s vremenom nestaju transferi znanja, uslijed smanjenje populacije.

ZAŠTITA PRIRODE I OKOLIŠA

Zaštićeni dijelovi prirode:	-
Natura 2000:	Sjeverozapadni dio krajobraznog područja dio je HR2000944 Blatina kod Blata (prema Direktivi o staništima), sjeverno od kojeg se nalazi i točkasti lokalitet HR2000180 Velika špilja, također značajan za vrste i stanišne tipove.

KULTURNA DOBRA

Zaštićena kulturna dobra na području krajolične jedinice naselja:	Nema
---	------

CJELOKUPNA OCJENA KRAJOLIKA NASELJA *

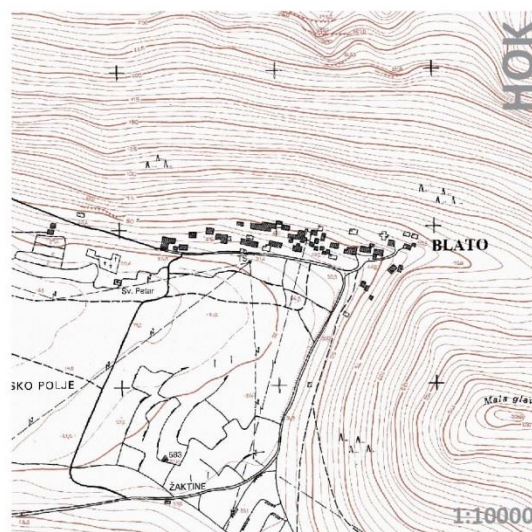
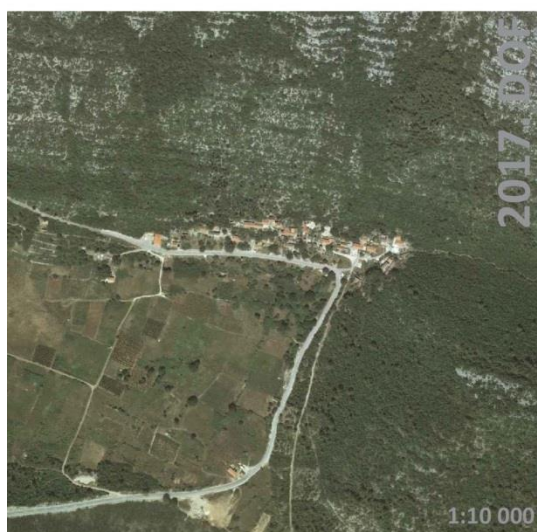
4	Izvorno stanje
3	Izvorno s manjim izmjenama
2	Donekle izmijenjeno stanje
1	Sasvim izmijenjeno stanje

B / NASELJE BLATO

Blato

Naselje Blato na: 1/ katastarskoj karti iz 19.st. 2/ digitalnom katastarskom planu iz 2017.g. 3/ DOF karti iz 2017.g. / HOK karti

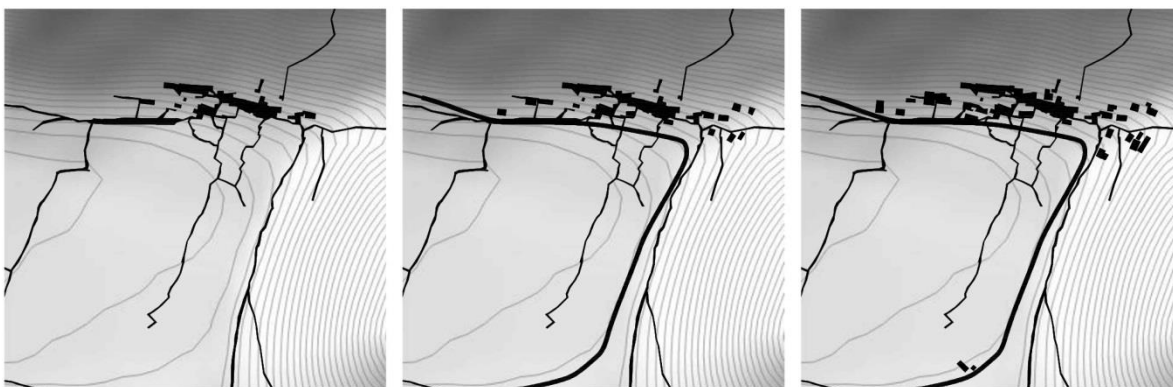

OPĆI PODACI O NASELJU

Grad / općina:	MLJET
Naziv naselja:	BLATO
Katastarska općina:	306126, BLATO
Broj stanovnika (danas / najveći):	31 (2021.) / 227 (1931.)
Datacija:	19.st. i ranije
Tip naselja:	Naselje ruralnih obilježja
Veličina naselja (prema DOF karti):	2,12 ha
Pravni status:	Zaštita prostornim planom – povijesna graditeljska cjelina – seosko naselje
Smještaj unutar identificirane krajolične cjeline:	Predio uz sjevernu granicu obuhvata

GENEZA NASELJA

Toponim na katastarskoj karti iz 19.st.:	BLATTA
Toponim na Hrvatskoj osnovnoj karti:	BLATO
Opis geneze naselja:	<p>Blato je jedno od najstarijih poimence poznatih mljetskih naselja. O važnosti mjesta u srednjem vijeku govori spomen „sotnice“ (možda poput one u Babinom Polju), dakle građevine vezane za satnika koji je obavljao upravnu i sudsku vlast za dukljanske i zahumske vladavine otokom. Formiralo se linearno na prisojnoj strani sjevernog otočnog grebena, zaklonjeno pogledu s morske pučine, kao što je to slučaj i s ostalim mljetskim naseljima u unutrašnjosti. Poput Babinog Polja razvilo se sučelice svome polju kojemu je dalo i ime. Specifičnost tog polja je što mu je u dnu malo jezero, Blatina, što u proljeće preplavi veći dio ravnice čineći zemlju vanredno plodnom.</p> <p>Do nedavna jedno od većih naselja na Mljetu, danas ima samo četrdesetak stanovnika.</p>

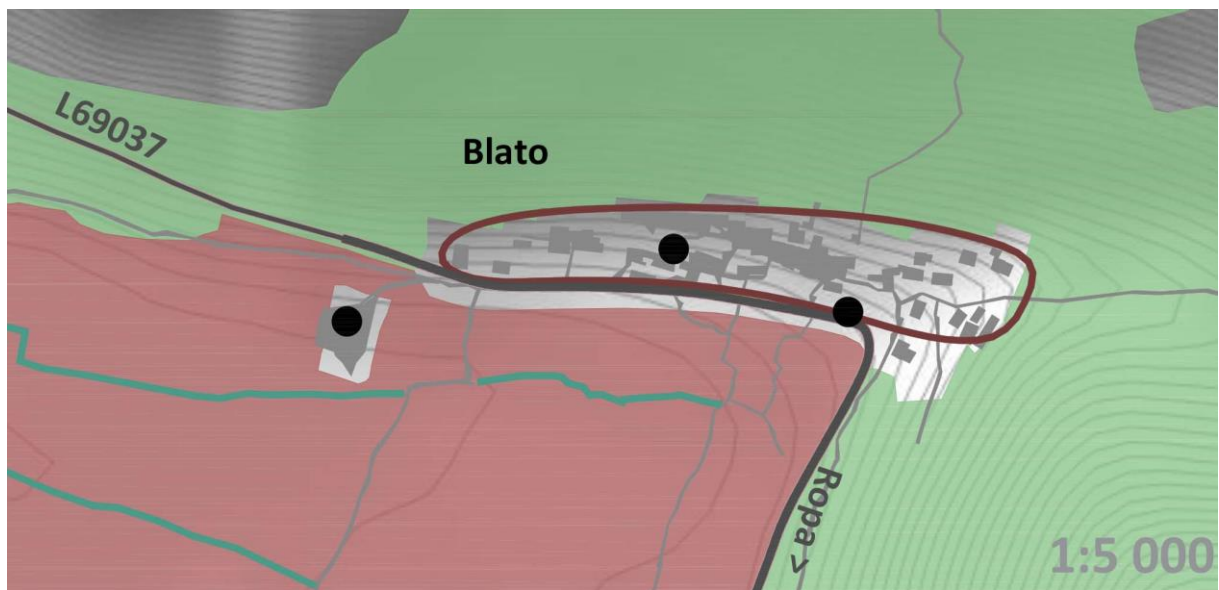

Razvojne faze širenja naselja: 1 / 19.st. i ranije 2 / dr. pol. 20. st. / danas

Fotografije naselja Blato iz 1969.g. (izvor: Konzervatorski odjel u Dubrovniku)

ANALIZA PROSTORNE ORGANIZACIJE NASELJA

■ ■ identificirana krajolična cjelina naselja

■ izgrađeni prostor

■ urbanističko arhitektonska cjelina

● centar naselja

● javni i društveni sadržaj, javni prostori

— k.č. "JAVNO DOBRO U OPĆOJ UPORABI",
način uporabe: "PUT"

— k.č. "JAVNO DOBRO U OPĆOJ UPORABI",
način uporabe: "POTOK"

>> Prostorni plan uređenja Općine Mljet (sl. glasnik Općine Mljet br. 03/02, 05/03, 04/07,
07/10, 09/11, 03/12, 01/16, 01/21, 02/21):

■ osobito vrijedno obradivo tlo

■ vrijedno obradivo tlo

■ ostala obradiva tla

■ gospodarske i zaštitne šume

■ šume posebne namjene

— DRŽAVNA CESTA

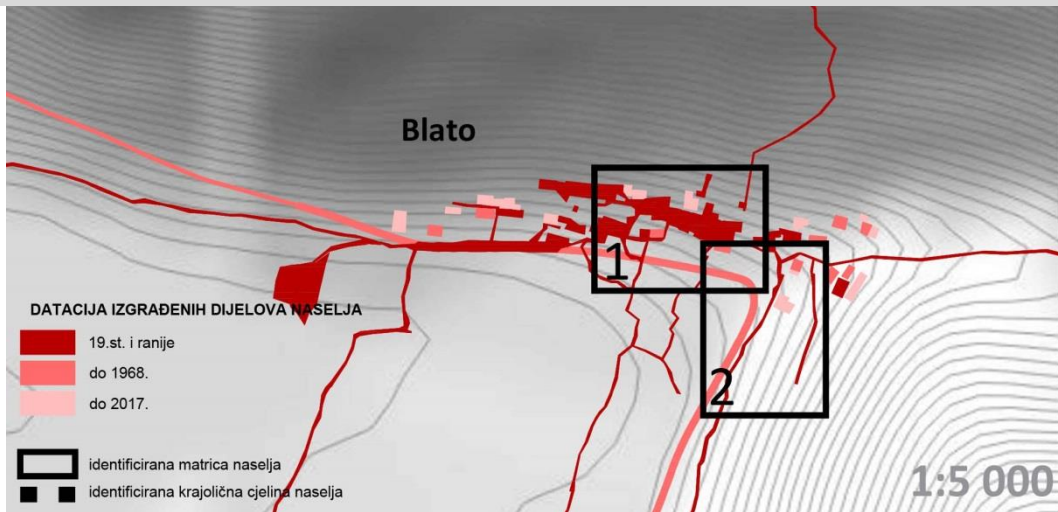
— ŽUPANIJSKA CESTA

— LOKALNA CESTA

— OSTALE CESTE

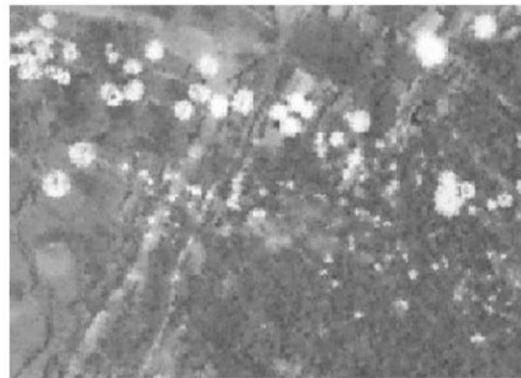
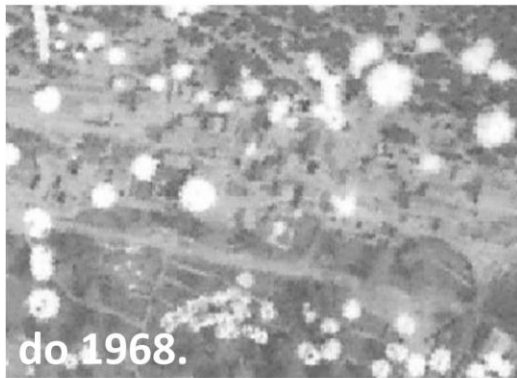
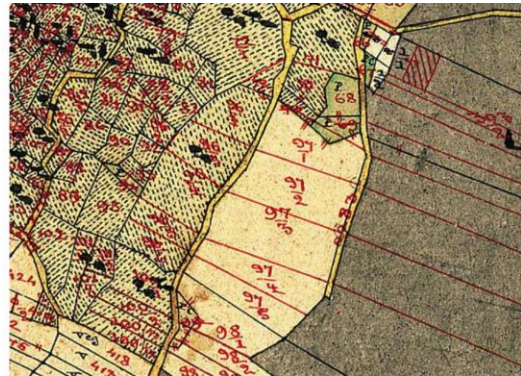
ANALIZA STRUKTURE NASELJA

1 / MATRICA NASELJA

MATRICA 1.

MATRICA 2.

TRADICIJSKA TIPOLOGIJA

Naziv tipologije: NIZ

1 / DOF (krov) 2 / fotografija identificirane tipologije 3 / prostorni prikaz

Promatrana tipologija evidentirana je na katastarskoj karti iz 19.st.

Riječ je o tipologiji koju čini niz formiran spajanjem više jednostavnih, prizmatičnih građevina dvostrešnog krova po kraćoj strani kuće. Kuće su položene paralelno slojnicama terena. Glavno pročelje orijentirano je na ulicu na nižoj koti s koje je ostvaren i glavni pristup.

Katnost: P+1 –P+2

Materijali: kamena građa zidova, kameni okviri vrata i prozora, pokrov krova crijepom, vanjska ostakljena stolarija s novijom zaštitom od sunca griljama.

Naziv tipologije: DVOJNA KUĆA

1 / DOF (krov) 2 / fotografija identificirane tipologije 3 / prostorni prikaz

Promatrana tipologija evidentirana je na katastarskoj karti iz 19.st.

Riječ je o tipologiji koju čine dvije kuće spojene zabatom. Kuće su jednostavne, prizmatične građevine dvostrešnog krova.

Glavno pročelje orijentirano je na ulicu sa koje je ostvaren i glavni pristup.

Katnost: P+1

Materijali: kamena građa zidova, kameni okviri vrata i prozora, pokrov krova crijepom, vanjska ostakljena stolarija s novijom zaštitom od sunca griljama.

TRADICIJSKA TIPOLOGIJA – JAVNI PROSTORI I SADRŽAJI

Stube i šetnica u centralnom dijelu povijesne jezgre

Crkva sv. Petra s grobljem

NOVA TIPOLOGIJA

Naziv tipologije: SLOBODNOSTOJEĆA S POMOĆNOM

1 / DOF (krov) 2 / fotografija identificirane tipologije

Riječ je o tipologiji samostojeće građevine s pomoćnom građevinom u dvorištu, smještene u drugi plan. Jednostavna, prizmatična građevine dvostrešnog krova, dužom stranom postavljena paralelno slojnicama terena. Ulaz je ostvaren s terase formirane visokim podzidom ispred kuće.

Katnost: P+1+Pk

Materijali: žbukanog pročelja, istaknuti okviri vrata i prozora, pokrov krova crijepom, vanjska ostakljena stolarija bez zaštite od sunca.

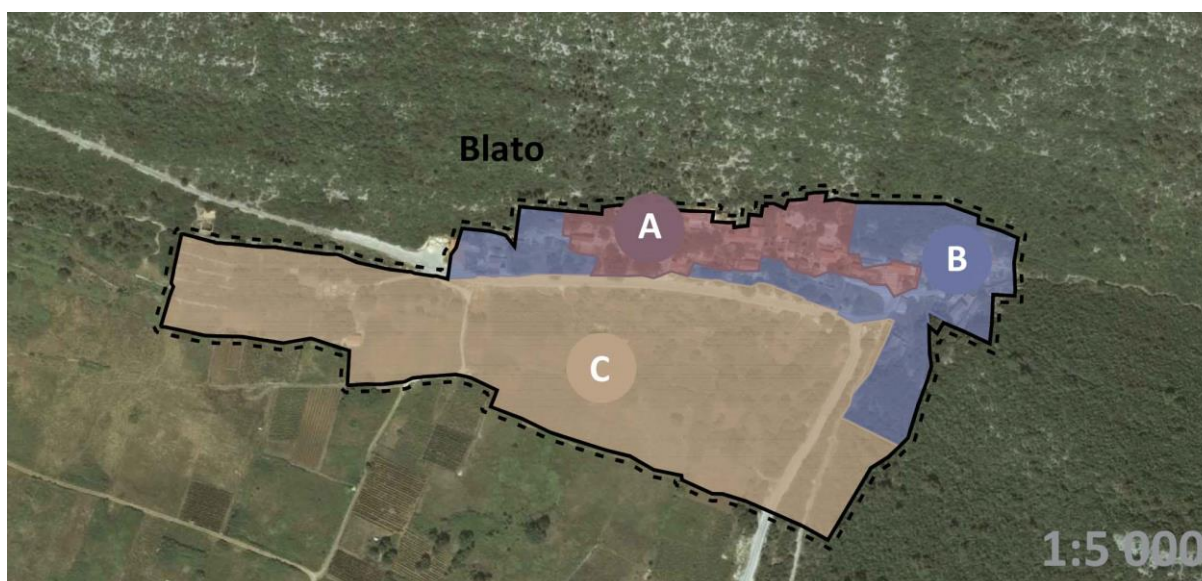
JAVNI PROSTORI I SADRŽAJI

Bočalište u centralnom dijelu naselja

IDENTIFIKACIJA KULTURNO – POVJESNE CJELINE NASELJA

- ■ ■ identificirana krajolična cjelina naselja
- --- --- identificirana kulturno povijesna cjelina naselja (A+B+C):
- ZONA A ZONA B ZONA C
- KULTURNA DOBRA:**
- Z** XXXX ZAŠTIĆENO KULTURNO DOBRO
- P** XXXX PREVENTIVNO ZAŠTIĆENO KULTURNO DOBRO

Identifikacija kulturno – povijesne cjeline naselja sa utvrđenim zonama

ZONA A

Naziv zone: POVIJESNA JEZGRA NASELJA

Valorizacija zone:

5	4	3	2	1
<i>Istaknuta graditeljska vrijednost – spomenička vrijednost</i>	Visoka graditeljska vrijednost – visoka ambijentalna vrijednost	<i>Srednja graditeljska vrijednost – ambijentalna vrijednost</i>	<i>Skromna graditeljska vrijednost – uklopljeno u ambijent</i>	<i>Bez graditeljske vrijednosti</i>

Smjernice radi očuvanja slike naselja:

Izbjegavati širenje građevinskih područja naselja, odnosno potrebno je ukloniti utvrđena građevinska područja za koje ne postoje realne potrebe. Na taj će se način potaknuti revitalizacija postojećih izgrađenih struktura. Prostorno-planskom dokumentacijom se ne može dozvoliti planiranje širenje naselja duž prometnica. Posebno treba izbjegavati širenje građevinskih područja na plodna poljoprivredna zemljišta. Štititi sami kontakt povijesnog naselja s njegovim krajolikom. Važne elemente kultiviranog krajolika, poput parcelacije, suhozidnih terasa, smještaja i položaja zgrada treba održavati i obnavljati kako bi se očuvali uzorci ruralnog krajolika.

Smjernice za gradnju:

Sve građevinske intervencije na ovom području potrebno je strogo kontrolirati. Moguće je prilagođavanje novih funkcija i sadržaja suvremenim potrebama, uz minimalne intervencije u povijesne strukture (sanacija, konzervacija, konzervatorska rekonstrukcija, prezentacija).

Za sve urbanističke i građevinske intervencije potrebno je od nadležnog tijela zatražiti posebne uvjete građenja i potvrdu glavnog projekta u sklopu izdavanja građevinske dozvole ili prethodno odobrenje nadležnog Konzervatorskog odjela. Osnovne zahvate u prostoru i na pojedinim prostornim elementima i njihovim dijelovima, koji ujedno odgovaraju potrebama zaštite i racionalnog korištenja prostora potrebno je svesti na:

- konzervaciju - očuvanje postojećeg stanja uz nužno dotjerivanje i uređenje, očuvanje postojećeg stanja različitih vrijednih oblika uz niz zahvata na uređenju i prostornoj prezentaciji postojećih vrijednosti,
- rekonstrukciju/restituciju - potpuno ili djelomično vraćanje uništenog

poznatog oblika, elemenata ili njegova dijela.

- rekonstrukciju – ponovno uspostavljanje odgovarajućih odnosa između postojećih građevina, ambijenta, preoblikovanjem neprimjerenih rješenja i usklađivanjem odnosa te preoblikovanje okoliša uz prilagođavanje postojećim vrijednostima u prostoru.

Smjernice podrazumijevaju sljedeće:

- adaptaciju i prenamjenu u mjeri u kojoj ne narušava postojeći arhitektonsko-urbanistički integritet građevine i okoliša te osigurava bolje održavanje zgrade,
- zamjenu i uvođenje infrastrukture primjerene suvremenom načinu života ukoliko ona ne mijenja izgled građevine,
- obnovu građevina može se realizirati isključivo kao cjelovit zahvat; parcijalna rješenja obnove pročelja, zaštite od sunca, stolarije, bravarije i sl. nisu dopuštena,
- na predmetnim građevinama je obavezno uklanjanje neprimjerenih dodataka građevini.

Nova gradnja se ne preporuča, već je preporučljivo prvenstveno rekonstruirati i staviti u uporabu postojeći graditeljski fond naselja.

ZONA B

Naziv zone: PODRUČJE DJELOMIČNO IZMIJENJENE TRADICIJSKE TIPOLOGIJE

Valorizacija zone:

5	4	3	2	1
Istaknuta	Visoka	Srednja	Skromna	Bez
graditeljska	graditeljska	graditeljska	graditeljska	graditeljske
vrijednost –	vrijednost –	vrijednost –	vrijednost –	vrijednosti
spomenička	visoka	ambijentaln	uklopljeno u	
vrijednost	ambijentaln	a vrijednost	ambijent	
	a vrijednost			

Smjernice radi očuvanja slike naselja:

Važne elemente kultiviranog krajolika, poput parcelacije, suhozidnih terasa, smještaja i položaja zgrada treba održavati i obnavljati kako bi se očuvali uzorci ruralnog krajolika. Zaštita samog kontakta povijesnih ruralnih naselja s njegovim krajolikom je presudna za očuvanje cjelovite slike naselja. Gradnja novih stambeno-gospodarskih sklopova ne smije promijeniti karakteristike šireg prostora (terase, suhozidi, vegetacija). Posebno je važno čuvati postojeće vizure

Smjernice za gradnju:

na naselje s pristupnih puteva i drugih vizurno izloženih mjesta.

Na području ove zone uvjetovat će se intervencije u smislu prilagodbe funkcija i sadržaja suvremenim potrebama, ali bez bitnih fizičkih izmjena sačuvanih elemenata povijesnih struktura. Prihvatljive su metode konzervacije, rekonstrukcije, rekompozicije i integracije u cilju povezivanja povijesnih s novim strukturama i sadržajima koji proizlaze iz suvremenih potreba.

Tradicijske građevine moguće je prilagoditi suvremenim stambenim funkcijama, uz očuvanje njihova vanjskog izgleda; prilikom izdavanja akta nadležnog tijela u uvjetima uređivanja prostora za novu izgradnju u ovim predjelima potrebno je od nadležnog Konzervatorskog odjela ishoditi posebne uvjete građenja; građevna dozvola za ove građevne zahvate u ovoj zoni ne može se izdati ukoliko nisu zadovoljeni posebni uvjeti; isto se odnosi i na sve zahvate rekonstrukcije i sanacije prenamjene i dogradnje postojećih građevina.

Nova izgradnja je u ovoj zoni dozvoljena, no mora poštivati tradicionalan uzorak naselja i održavati karakteristike tradicijske izgradnje, odabir materijala mora biti autohton. Kod definiranja građevinskih čestica zadržati (ili simulirati) sadašnju strukturu parcelacije (dimenzije, oblik, mreža putova).

ZONA C

Naziv zone: DIO BLATSKOG POLJA JUŽNO OD LOKALNE CESTE KOJA PROLAZI NASELJEM

Valorizacija zone:

5	4	3	2	1
Istaknuta graditeljska vrijednost – spomenička vrijednost	Visoka graditeljska vrijednost – visoka ambijentalna vrijednost	Srednja graditeljska vrijednost – ambijentalna vrijednost	Skromna graditeljska vrijednost – uklopljeno u ambijent	Bez graditeljske vrijednosti

Smjernice radi očuvanja slike naselja:

Prostor definirane zone C zaštite danas najčešće postaje područje za otvaranje novih građevinskih područja, što se preporučuje onemogućiti i najvećoj mogućoj mjeri ograničiti.

Preporučuje se zabrana nove gradnje. Postojeće građevine se mogu zadržati, no ne preporučuje se dopuštanje dogradnje, već obveza zadržavanja postojećih gabarita.

Nužno je očuvati veze između poljoprivrednih seoskih domaćinstava s obradivim površinama, bez dodatne gradnje unutar poljoprivrednih površina, maksimalno

Smjernice za gradnju:

zadržati postojeću poljoprivrednu namjenu.

Posebnu pažnju je potrebno posvetiti očuvanju poljoprivrednog krajolika, primarno suhozida i poljskih puteva koji su obilježili prostor od nastanka naselja do danas. S obzirom da su većinom poljoprivredne parcele velikim dijelom napuštene i polako se uklapaju u više šumski, nego poljoprivredni krajolik, dozvoljeno je u ovoj zoni visoka stabla i grmlje prokrčiti kako bi se zemljište privelo poljoprivrednoj namjeni.

Na ovim se područjima predlaže revitalizirati poljoprivrednu proizvodnju autohtonih sorti, na tradicijski način. Kod eventualnog ponovnog pošumljavanja napuštenih poljoprivrednih površina koristiti autohtone biljne vrste.

Zaštita obuhvaća parcelaciju, povijesne trase puteva, meje, gustirne, lokve, eventualno sačuvane prašćarice, staje i druge poljoprivredne suhozidne autohtone građevine. Za sve građevinske radove predviđene u ovoj zoni investitor je dužan pokrenuti odgovarajući postupak pri Konzervatorskom odjelu u Dubrovniku te ishoditi posebne uvjete odnosno prethodno odobrenje.

OPIS I VALORIZACIJA NASELJA		
korištenje:	naseljeno	3
<i>dominiraju zapuštene kuće u selu koje danas ima četrdesetak stanovnika</i>	djelomično naseljeno	2
	napušteno	1
funkcije naselja:	povijesne, vrlo rijetke	5
<i>naselje je prosperiralo u prvom redu na polju čija je specifičnost što mu je u dnu malo jezero, Blatina, koje u proljeće preplavi veći dio ravni čineći zemlju vanredno plodnom</i>	pretežito povijesne, uobičajene	4
	novе, prihvatljive, uobičajene	3
	novе, neprihvatljive	2
	napušteno, bez sadržaja	1
smještaj i okolina:	vrlo izloženo, potpuno očuvana	5
<i>na prisojnoj strani sjevernog otočnog grebena, zaklonjeno pogledu s morske pučine, kao što je to slučaj i s ostalim mljetskim naseljima u unutrašnjosti</i>	jako izloženo, dobro očuvana	4
	umjereno izloženo, prihvatljiva	3
	nisko izloženo, promijenjena	2
	devastirana	1
kompozicija:	homogena, upečatljiva	5
<i>rasteglo se s visokim kamenim kućama jednostavnih robusnih volumena (često sa solarima), koje se uredno nižu, zbijene jedna uz drugu, povezane dugačkom ulicom</i>	skladna	4
	prihvatljiva	3
	neskladna	2
	devastirana	1
prostorna organizacija:	povijesna, potpuno očuvana	5
<i>razvilo se duž dugačke pravolinijske ulice (poput Babinog Polja), sučelice svome polju kojemu je dalo i ime</i>	povijesna, dobro očuvana	4
	promijenjena, umjereno očuvana	3
	potpuno promijenjena	2
	devastirana	1
javni prostori i zgrade (opremljenost naselja):	povijesni, iznimno uređeni	5
<i>skromno opremljeni, primjerice bez škole i dućana</i>	povijesni, vrsno uređeni	4
	povijesno prihvatljivo uređeni	3
	promijenjeni neuređeni	2
	devastirani	1
perivoji i vrtovi:	povijesni, iznimno uređeni	5
<i>Unutar naselja ne postoji javna zelena površina. Vrtovi koji su se nalazili u blizini kuća, danas su uglavnom zapušteni</i>	povijesni, vrsno uređeni	4
	povijesno prihvatljivo uređeni	3
	promijenjeni neuređeni	2
	devastirani	1
obilježja karakteristične zemljišne čestice / okućnice:	potpuna očuvanost > 80%	5
<i>uglavnom je bila riječ o kućama koje zauzimaju vrlo visoki udio izgrađenosti parcele</i>	visoka očuvanost > 60%	4
	umjerena očuvanost < 40%	3
	niska očuvanost < 20%	2
	devastirano	1
obilježja tipične stambene i gospodarske izgradnje:	potpuna očuvanost > 80%	5
<i>Nizovi visokih kamenih kuća jednostavnih robusnih volumena</i>	visoka očuvanost > 60%	4
	umjerena očuvanost < 40%	3
	niska očuvanost < 20%	2
	devastirano	1
posebna obilježja - vizure, vizualna izloženost:	vrlo visoka	5
<i>naselje zaklonjeno od pogleda s mora, s nizovima kuća</i>	visoka	4
	umjerena	3

<i>koje se linearno protežu nad pitomijim poljem</i>	niska	2
	bez vrijednosti (devastirana)	1
infrastrukturna opremljenost: <i>dominiraju zapuštene kuće</i>	vrlo visoka	5
	visoka	4
	umjerena	3
	niska	2
	neopremljeno	1
ocjena izvornosti: <i>naselje koje je depopulirano, i u dugom procesu propadanja, ostalo je – zahvaljujući tome – nezahvaćeno procesom nove gradnje, pa je očuvalo visok potencijal izvornih odlika</i>	izvorno stanje	4
	izvorno s manjim izmjenama	3
	donekle izmijenjeno stanje	2
	sasvim izmijenjeno stanje	1

CJELOKUPNA OCJENA:

4

VALORIZACIJA:

Specifičnom kompozicijom koju karakteriziraju nizovi kamenih kuća koje se protežu duž glavne ulice, naselje je očuvalo visok potencijal izvornih odlika po kojima ulazi u primjere povijesnog urbanizma od lokalnog značaja.

Svjetski značaj	1
Nacionalni značaj	2
Regionalni značaj	3
Lokalni značaj	4
Bez vrijednosti	5

Konflikti:

Unatoč vrijednoj povijesnoj arhitekturi i njenom potencijalu i za život, a posebno za turizam, zbog depopulacije u Blatu se rijetko obnavlja tradicionalna arhitektura.

Planerske smjernice:

Čuvati postojeće vizure na naselje s pristupnih puteva i drugih vizurno izloženih mjesta. Ukoliko je potrebna nova gradnja, treba je planirati s odmakom od povijesne cjeline, na topografski izoliranim prostorima, čuvajući vizure na povijesno naselje. Gradnja novih gospodarskih sklopova u agrarnom prostoru ruralnih naselja ne smije promijeniti karakteristike šireg prostora (terase, suhozidi, vegetacija).

Prostorno-planskom dokumentacijom se ne može dozvoliti planiranje širenje naselja duž prometnica i povezivanje više naselja u neprekinuto građevinsko područje. Posebno treba izbjegavati širenje građevinskih područja na plodna poljoprivredna zemljišta.

U zoni A planirati:

- konzervaciju - očuvanje postojećeg stanja uz nužno dotjerivanje i uređenje, očuvanje postojećeg stanja različitih vrijednih oblika uz niz zahvata na uređenju i prostornoj prezentaciji postojećih vrijednosti,
- rekonstrukciju/restituciju - potpuno ili djelomično vraćanje uništenog poznatog oblika, elemenata ili njegova dijela,
- rekompoziciju – ponovno uspostavljanje odgovarajućih odnosa između postojećih građevina, ambijenta, preoblikovanjem neprimjerenih rješenja i usklađivanjem odnosa te preoblikovanje okoliša uz prilagođavanje postojećim vrijednostima u prostoru.

Nova gradnja se ne preporuča, već je preporučljivo prvenstveno rekonstruirati i staviti u uporabu postojeći graditeljski fond naselja. U slučajevima u kojima je neizbježna gradnja sva eventualna nova izgradnja mora biti odobrena od strane Konzervatorskog odjela u Dubrovniku. Kako se radi o ambijentima koji predstavljaju vrijedan dio baštine tradicijskog graditeljstva, za novu gradnju potrebno je pri projektiranju primjenjivati sve kriterije navedene u ovim smjernicama, odnosno koristiti isključivo tradicijske građevne elemente. Svaka se nova građevina mora projektirati prema načelu skladnog odnosa s cjelinom naselja i pripadnog krajolika. Novu gradnju treba volumenom, oblikovanjem i stilskim izričajem uskladiti s postojećom, a u slučaju odstupanja nova izgradnja ne može biti veća od gabarita izvornih građevina u okolnom prostoru.

U zoni B planirati:

- metodom konzervacije, rekonstrukcije, rekompozicije te ograničene interpolacije i integracije u cilju povezivanja povijesnih i novijih struktura koje su neophodne iz funkcionalnih razloga, a sve uz uvjet očuvanja ambijentalnih karakteristika cjeline te korištenje isključivo tradicijskih elemenata gradnje,
- novim objektima treba dati, bez oponašanja postojeće ruralne arhitekture, suvremeni izraz koji raščlanjenošću vertikalnih i horizontalnih masa i upotrebom tradicionalnih materijala u interijeru i eksterijeru, ističe i koristi tradiciju autohtone arhitekture; potrebno ih je oblikovno i prostorno ograničiti uvođenjem obaveznog poštivanja projektne dokumentacije bazirane na tradicijskoj arhitekturi i ruralnoj matrici naselja te kod određivanja visine sačuvati pravo na pogled postojećih građevina i prosječne visine povijesne gradnje.

U zoni C ne planirati gradnju.

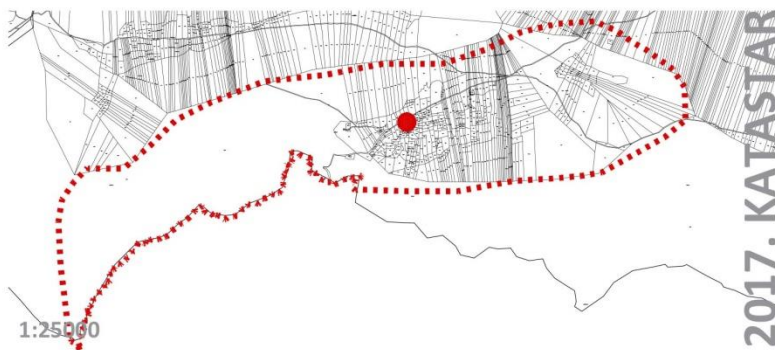
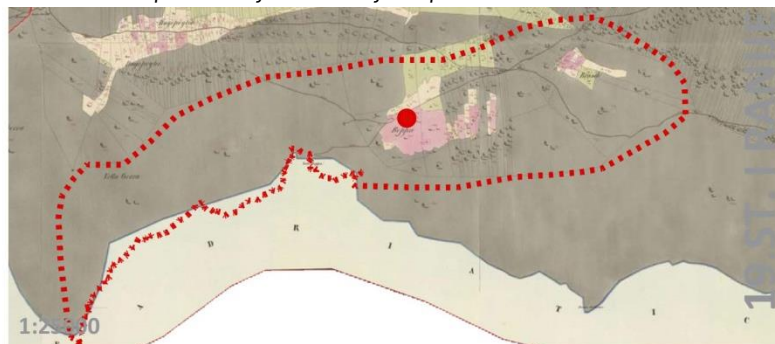
01.B. - 6
ROPA

A / KRAJOLIK NASELJA ROPA

Prostorni prikaz krajolika naselja Ropa

- POVIJESNO NASELJE
- KRAJOLIK NASELJA

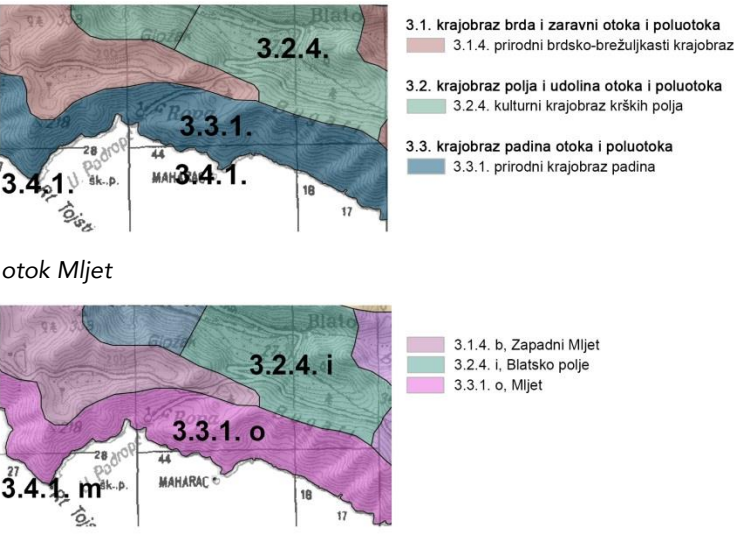
Naselje Ropa i pripadajuća identificirana krajolična cjelina prikazana na:

1 / katastarskoj karti iz 1836.g. 2 / digitalnom katastarskom planu iz 2017. 3 / digitalnoj ortofoto karti iz 2017.

OPĆI PODACI O KRAJOLIKU

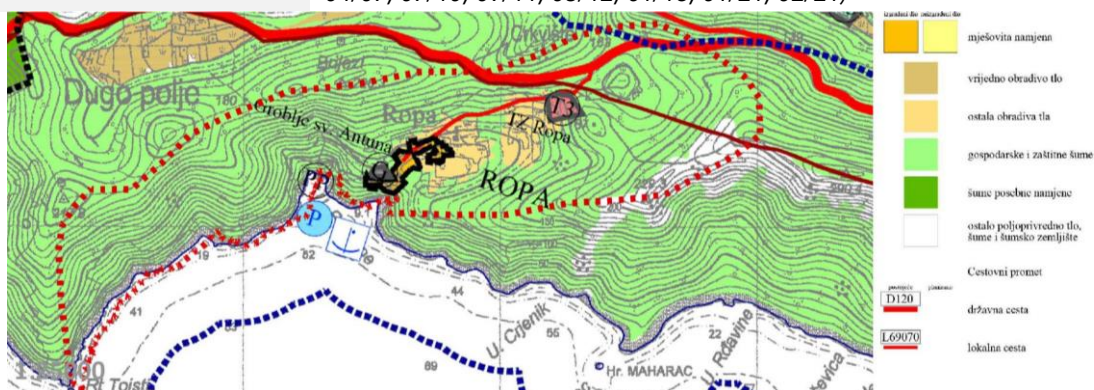
Grad / općina:	MLJET
Naziv krajolika:	KRAJOLIK NASELJA ROPA
Katastarska općina:	306126, BLATO
Pravni status:	NEMA
Površina:	140 ha

PODACI IZ DOSADAŠNJIH ISTRAŽIVANJA I STANJE ZAŠTITE KRAJOLIKA U KOJEM SE NASELJE NALAZI

Kulturni krajolik Rope prema studiji Prepoznavanje i vrednovanje kulturnih krajolika Dubrovačko-neretvanske županije (Bilušić, 2016):	Naziv krajolika:	67. Povijesni ruralni krajolik otoka Mljeta
	Tipološka klasifikacija krajolika (opći tip):	Vrsta – organski razvijeni krajolik Tip - Ruralni i agrarni krajolik
Izvod iz Krajobrazne studije Dubrovačko-neretvanske županije: Tipološka klasifikacija krajobrazna (Koščak i sur., 2016):	Površina:	16 155 ha
	Status zaštite:	Prijedlog za Registar kulturnih dobara
	Smjernice za razvoj i očuvanje:	Održivi razvoj uz ravnotežu očuvanja i održavanja prepoznatih vrijednosti i suvremenih zahtjeva.
	Tipološka klasifikacija krajobrazna I razine (krajobrazni tip):	3.3. Krajobraz padina otoka i poluotoka 3.3.1. Prirodni krajobraz padina
	Krajobrazno područje:	o. otok Mljet
		

PROSTORNO - PLANSKA DOKUMENTACIJA

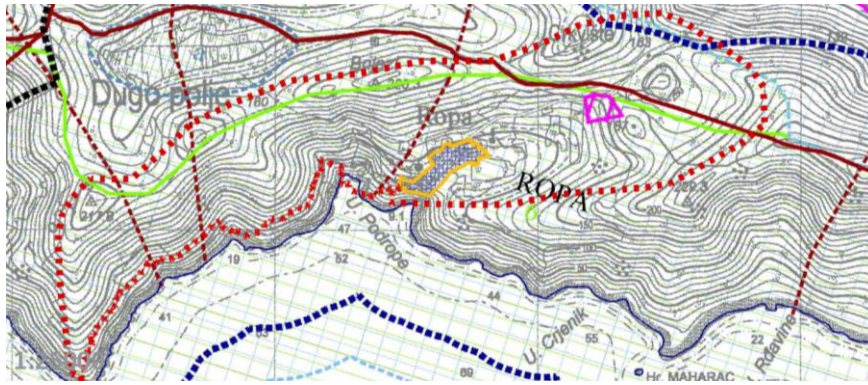
Prostorni plan na snazi:	Prostorni plan uređenja Općine Mljet (sl. glasnik Općine Mljet br. 03/02, 05/03, 04/07, 07/10, 09/11, 03/12, 01/16, 01/21, 02/21)
--------------------------	---

Izvod iz kartografskog prikaza "1. Namjena i korištenje površina": područje identificirane krajolične cjeline u

potpunosti zauzimaju površine gospodarskih i zaštitnih šuma te u dijelu istočno od građevinskog područja naselja površine ostalog obradivog tla.

- Krajolik i krajobraz
- I** prirodni krajolik
evidentirano PPDNZ-om
- 1 Sobna, Blatska gora
  - 2 Istočni Mljet
  - 3 Obalno područje NP Mljet od Rta Lengja do uvale M. Tatinica
  - 4 Zapadni Mljet
  - 5 Mljetska jezera
  - 6 Obalno područje od uvale Grabova do uvale Sutmiholjska
  - 7 Obalno područje od Kozarice na sjevernoj obali do uvale Sutmiholjska
  - 8 Kozarica
  - 9* Obalno područje Županje (*obalivaca cijeli otok Mljet)
- A** kulturni krajolik
evidentirano PPDNZ-om
- A Krajolik Mljetskih jezera
  - B Obalni arheološki krajolik, Polace
  - C Povijesni, ruralni krajolik otoka Mljeta
  - D Ruralni krajolik Rabinog Polja
  - E Ruralni krajolik Blato
  - F Ruralni krajolik Govedari
  - G Ruralni krajolik Maranovići
  - H* Krajolik Dubrovačke Republike (*obalivaca cijeli otok Mljet)

Izvod iz kartografskog prikaza " 3. Uvjeti korištenja, uređenja i zaštite prostora – uvjeti, ograničenja i posebne namjene": područje identificirane krajolične jedinice nalazi se unutar evidentiranog prirodnog krajolika – 6. Obalno područje od uvale Grabova do uvale Sutmiholjska te unutar evidentiranih kulturnih krajolika – C. povijesni, ruralni krajolik otoka Mljeta te H. Krajolik Dubrovačke Republike.

ANALIZA KRAJOLIKA NASELJA

Datacija:	19.ST. I RANIJE
Toponimi na katastarskoj karti iz 19.st.:	ROPPA
Smještaj u prostoru:	Krajobrazno područje je smješteno na jugozapadnom obalnom dijelu otoka Mljeta nad uvalom Podrope, pruža se od rta Tojsti do zaleda naselja Ropa, jugoistočno od Nacionalnog parka Mljet i jugozapadno od naselja Blato.
Opis sastavnica krajolika:	
Prirodne sastavnice:	Područje definira jugozapadna, strma obalna padina (20-35°) pod crnogoričnom i mješovitom šumom, te sjeveroistočni, zaravnjeni dio polja s blažim padinama pod mješovitom šumom. Čitavo područje se nalazi na smeđim tlima na vapnenačkoj podlozi. Obala je zbog okrenutosti otvorenom moru visoka, stjenovita i nepristupačna, osim u uvali Podrope gdje se nalazi plaža s niskom (kamenitom) obalom. Područje je dio obalnog područja Dubrovačko-neretvanske županije, evidentiranog kao osobito vrijedan predjel – prirodni krajolik.
Kulturne (antropogene) sastavnice:	Selo Ropu su prve naselile obitelji iz Babinog Polja i Blata oko 1790. godine, a ono je danas PPUO-om Mljeta evidentirano kao povijesna graditeljska cjelina seoskog naselja. Naselje se sastoji od tek nekoliko objekata izgrađenih na zapadnom i sjevernom (novija izgradnja) rubu Roparskog polja. Tijekom 19. stoljeća u ovom su terasiranom polju prevladavali vinogradi, dok je na kartama iz polovice 20. stoljeća i danas vidljiva dominacija maslinika i djelomično zapuštanje poljoprivrednih površina. Morski pojas u podnožju obalne padine Ropu Registrom kulturnih dobara zaštićen je kao Podmorska arheološka zona otoka Mljeta (Z-6562), u širini od 300 m od obale.
Oblikovne (fizionomsko - morfološke) sastavnice:	Područje ima izduženu formu i naglašenu voluminoznost prirodnih padina pod šumom, koja je djelomično ublažena u središnjem kultiviranom dijelu antropogenih obilježja. Ono se zbog prirodne konfiguracije terena čini izolirano i zatvoreno prema ostatku otoka, ali se zato pruža prema otvorenom moru što cijelom području daje uzvišenjima usmjeren, ali otvoreni karakter. Jednostavnost i monokromnost padina pod šumom u Roparskom polju postupno dobiva na raznolikosti zbog većeg broja krajobraznih uzoraka, gdje se naročito ističu aktivni maslinici na terasama. Vizualna izloženost područja s prometnica i plovnih puteva je vrlo niska (zapadni dio) do niska (sjeveroistočni dio) zbog izoliranog smještaja unutar južne obalne padine otoka okrenute prema otvorenom moru.

Nematerijalne (perceptivne) sastavnice:	<i>Jedno od novijih naselja na otoku Mljetu, nastalo naseljavanjem nekoliko obitelji iz Babina Polja. U novije vrijeme zbog povoljnog smještaja okrenuto turizmu, pa ta okolnost utječe na prevrednovanje zanemarene nematerijalne baštine – klapskog pjevanja, folkloru i slično, u svrhu obogaćivanja turističke ponude.</i>
---	--

ZAŠTITA PRIRODE I OKOLIŠA

Zaštićeni dijelovi prirode:	-
Natura 2000:	-

KULTURNA DOBRA

Zaštićena kulturna dobra na području krajolične jedinice naselja:	Nema
---	------

CJELOKUPNA OCJENA KRAJOLIKA NASELJA

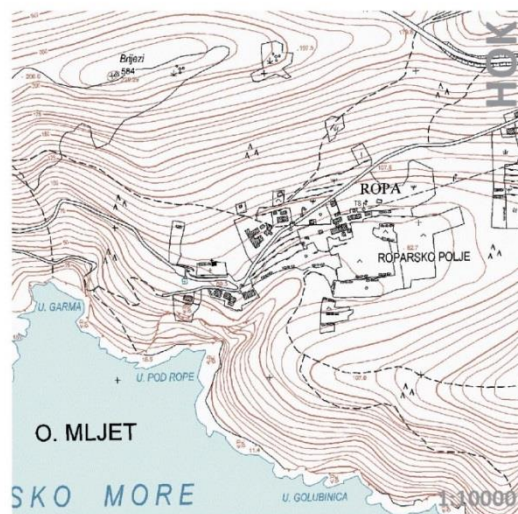
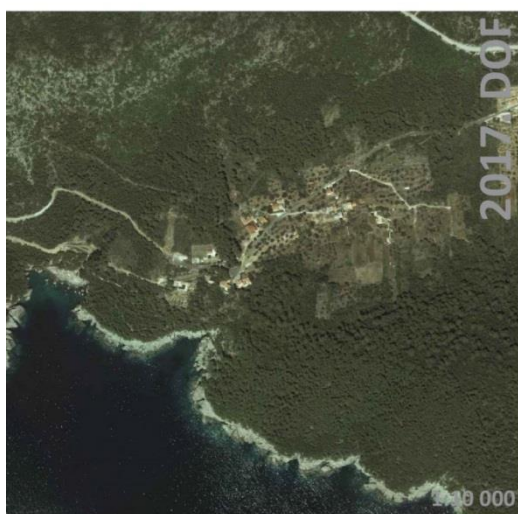
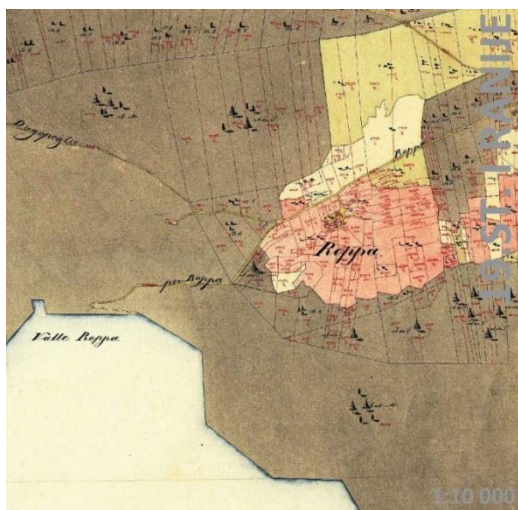
4	Izvorno stanje
3	Izvorno s manjim izmjenama
2	Donekle izmijenjeno stanje
1	Sasvim izmijenjeno stanje

B / NASELJE ROPA

Ropa

Naselje Ropa na: 1/ katastarskoj karti iz 19.st. 2/ digitalnom katastarskom planu iz 2017.g. 3/ DOF karti iz 2017.g. / HOK karti

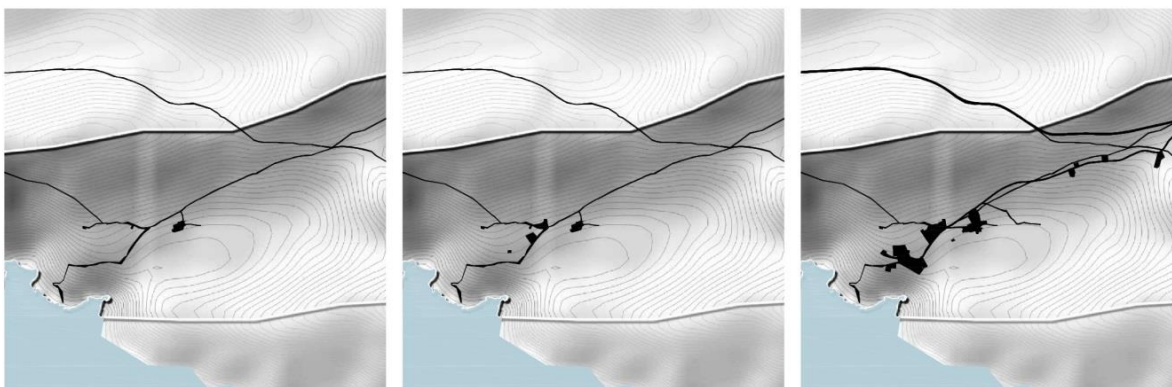

OPĆI PODACI O NASELJU

Grad / općina:	MLJET
Naziv naselja:	ROPA
Katastarska općina:	306126, BLATO
Broj stanovnika (danas / najveći):	22 (2021.) / 10 (1890.)
Datacija:	19. st. i ranije
Tip naselja:	Naselje seoskih obilježja
Veličina naselja (prema DOF karti):	1,28 ha
Pravni status:	Zaštita prostornim planom – povijesna graditeljska cjelina – seosko naselje
Smještaj unutar identificirane krajolične cjeline:	Centralno, neposredno uz južnu granicu obuhvata

GENEZA NASELJA

Toponim na katastarskoj karti iz 19.st.:	ROPPA
Toponim na Hrvatskoj osnovnoj karti:	ROPA, ROPARSKO POLJE
Opis geneze naselja:	<i>Prvi znak nastanka budućeg naselja mogla bi biti podjela između Radulja i redovnika u Lagu od 30. IX, 1798. (Diversa 1797.-1807.), gdje se između ostaloga navodi jedan podvor u Roppi. Austrijski katastar iz 1837. registrira na današnjoj lokaciji mjesta, samo jedan sklop s dvorom nad uvalom. Po predaji, u Ropu se spustiše prvo Matani iz Babina Polja i Radulji iz Blata.</i>

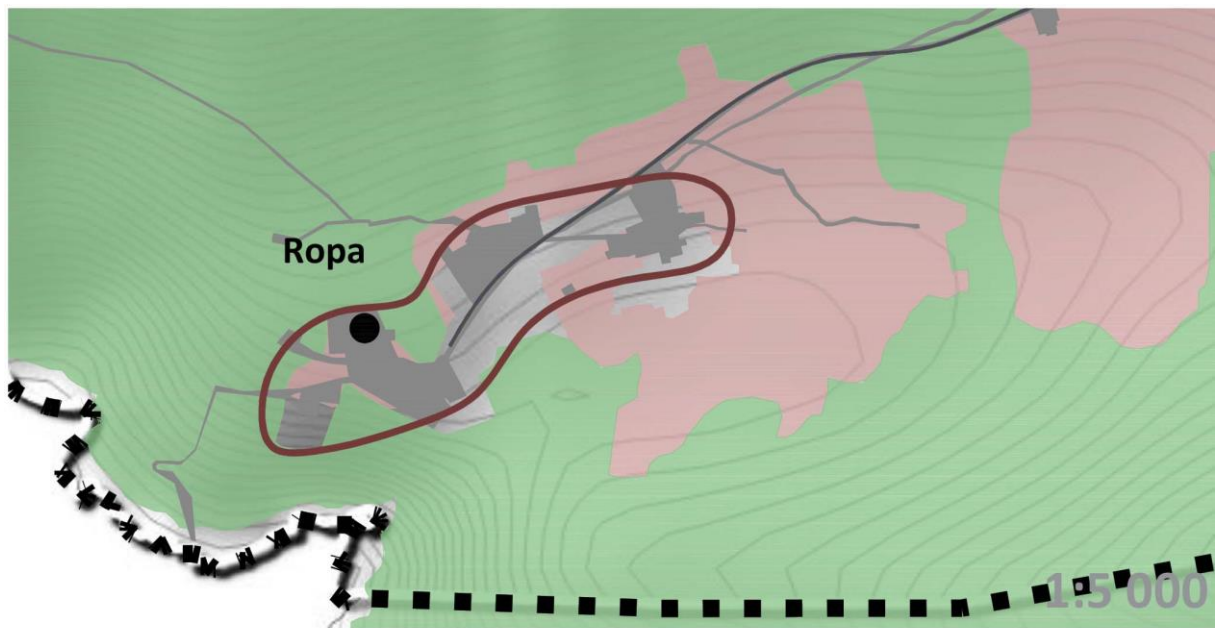

Razvojne faze širenja naselja: 1 / 19.st. i ranije 2 / dr. pol. 20. st. / danas

Fotografije naselja Ropa iz 1979.g. (izvor: Konzervatorski odjel u Dubrovniku)

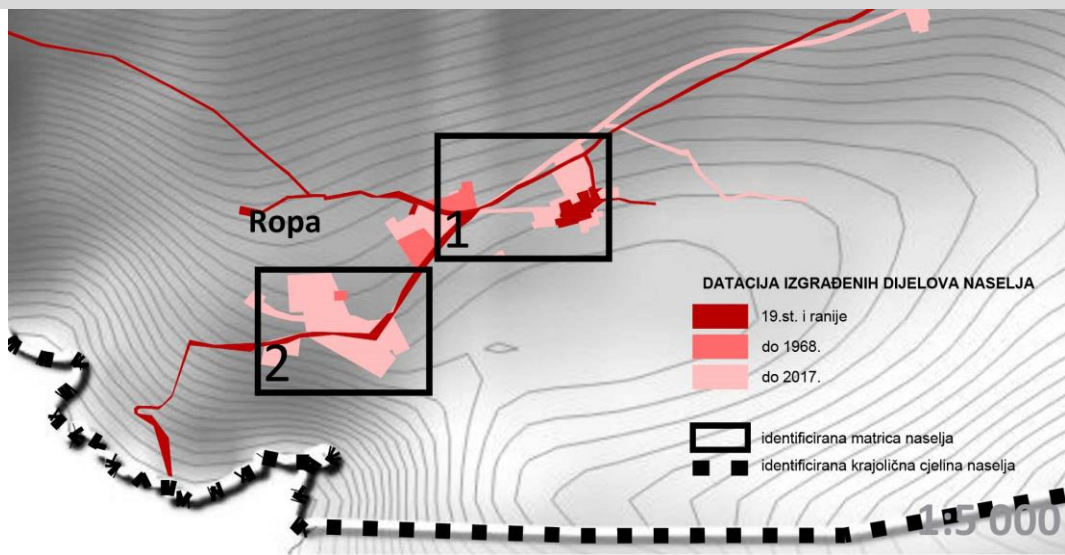
ANALIZA PROSTORNE ORGANIZACIJE NASELJA

■ ■ ■	identificirana krajolična cjelina naselja	>> Prostorni plan uređenja Općine Mljet (sl. glasnik Općine Mljet br. 03/02, 05/03, 04/07, 07/10, 09/11, 03/12, 01/16, 01/21, 02/21):	
■	izgrađeni prostor	■	osobito vrijedno obradivo tlo
■	urbanističko arhitektonska cjelina	■	vrijedno obradivo tlo
●	centar naselja	■	ostala obradiva tla
●	javni i društveni sadržaj, javni prostori	■	gospodarske i zaštitne šume
—	k.č. "JAVNO DOBRO U OPĆOJ UPORABI", način uporabe: "PUT"	■	šume posebne namjene
—	k.č. "JAVNO DOBRO U OPĆOJ UPORABI", način uporabe: "POTOK"	—	DRŽAVNA CESTA
		—	ŽUPANIJSKA CESTA
		—	LOKALNA CESTA
		—	OSTALE CESTE

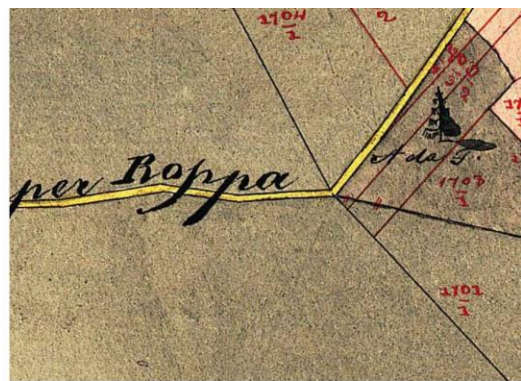
ANALIZA STRUKTURE NASELJA

1 / MATRICA NASELJA

MATRICA 1.

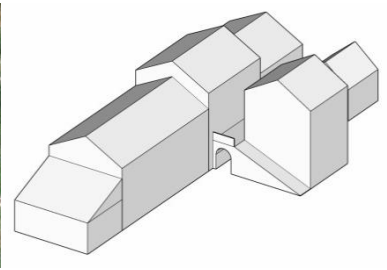
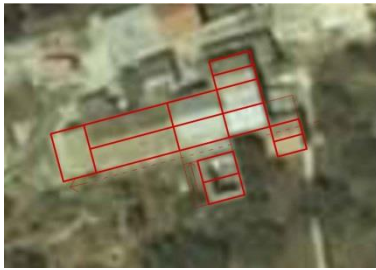
MATRICA 2.

TRADICIJSKA TIPOLOGIJA

Naziv tipologije: STAMBENO – GOSPODARSKI SKLOP

1 / DOF (krov) 2 / fotografija identificirane tipologije 3 / prostorni prikaz

Identificirana tipologija evidentirana je na katastarskoj karti iz 19.st.

Riječ je o tipologiji koja se sastoji od nekoliko kuća (različitih funkcija) međusobno povezanih u građevinski sklop. Sklopom dominira duži niz građevina uz koju su dograđene manje prizemnice. Ulaz je formiran iz nadsvođenog prolaz ili direktno s ulice. Uz niz je terasom nad svođenim prolazom vezana još jedna zgrada.

Katnost: P+1+Pk – P+2+Pk

Materijali: kamena građa zidova, kameni okviri vrata i prozora, pokrov krova kupa kanalicom i crijepom, vanjska ostakljena stolarija bez zaštite od sunca.

TRADICIJSKA TIPOLOGIJA – JAVNI PROSTORI I SADRŽAJI

Crkva sv. Antuna s grobljem

NOVA TIPOLOGIJA

Naziv tipologije: DVOJNA

1 / DOF (krov) 2 / fotografija identificirane tipologije

Riječ je o novoj tipologiji koju čine dvije kuće spojene zabatom. Kuće su jednostavne, prizmatične građevine dvostrešnog krova.

Glavno pročelje orijentirano je na ulicu, a pristup je ostvaren preko terase s pergolom duž cijelog pročelja sa koje je ostvaren i glavni pristup. U drugoj etaži se pojavljuju cijelom dužinom pročelja balkoni, netipični za tradicionalni način gradnje.

Katnost: P+2

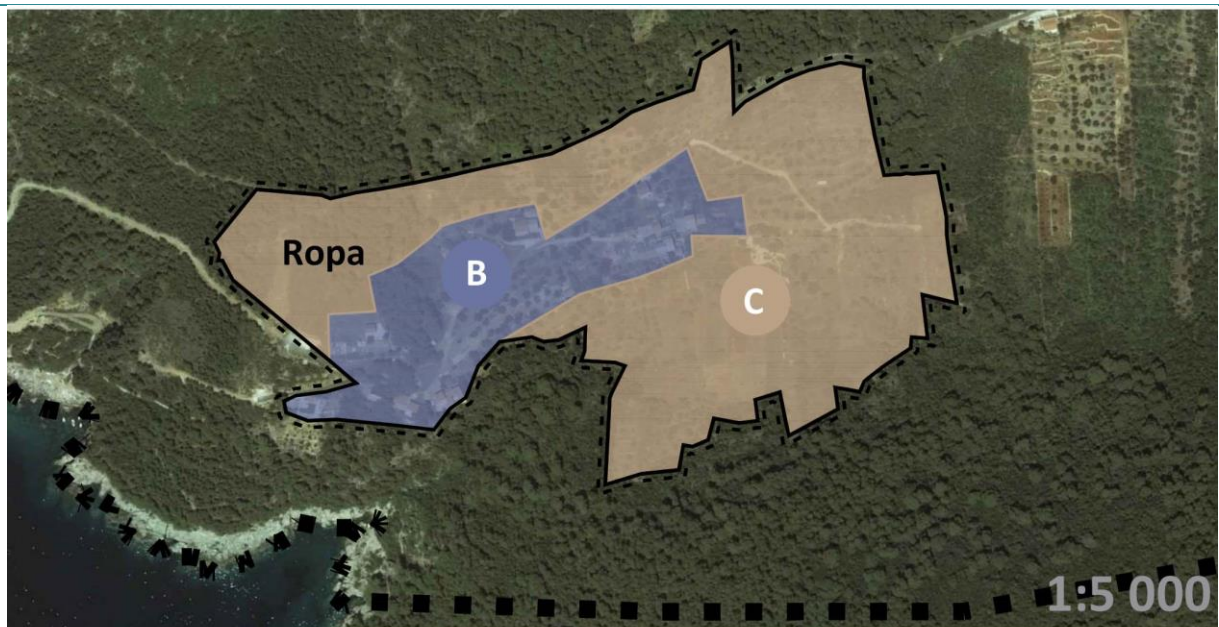
Materijali: kamena građa zidova, kameni okviri vrata i prozora, pokrov krova crijepom, vanjska ostakljena stolarija s novijom zaštitom od sunca griljama.

JAVNI PROSTORI I SADRŽAJI

Auto kamp u središtu naselja

IDENTIFIKACIJA KULTURNO – POVIJESNE CJELINE NASELJA

■ ■ ■ identificirana krajolična cjelina naselja

--- --- --- identificirana kulturno povijesna cjelina naselja (A+B+C):

ZONA A ZONA B ZONA C

KULTURNA DOBRA:

Z
XXXX ZAŠTIĆENO KULTURNO DOBRO

P
XXXX PREVENTIVNO ZAŠTIĆENO KULTURNO DOBRO

Identifikacija kulturno – povijesne cjeline naselja sa utvrđenim zonama

ZONA B

Naziv zone: ZONA DJELOMIČNO IZMIJENJENOG POVIJESNOG UZORKA

Valorizacija zone:

5	4	3	2	1
Istaknuta graditeljska vrijednost – spomenička vrijednost	Visoka graditeljska vrijednost – visoka ambijentalna vrijednost	Srednja graditeljska vrijednost – ambijentalna vrijednost	Skromna graditeljska vrijednost – uklopljeno u ambijent	Bez graditeljske vrijednosti

Smjernice radi očuvanja slike naselja:

Važne elemente kultiviranog krajolika, poput parcelacije, suhozidnih terasa, smještaja i položaja zgrada treba održavati i obnavljati kako bi se očuvali uzorci ruralnog krajolika. Zaštita samog kontakta povijesnih ruralnih naselja s njegovim krajolikom je presudna za očuvanje cjelovite slike naselja. Gradnja novih stambeno-gospodarskih sklopova ne smije promijeniti karakteristike šireg prostora (terase, suhozidi, vegetacija). Posebno je važno čuvati postojeće vizure na naselje s pristupnih puteva i drugih vizurno izloženih mjesta.

Smjernice za gradnju:

Na području ove zone uvjetovat će se intervencije u smislu prilagodbe funkcija i sadržaja suvremenim potrebama, ali bez bitnih fizičkih izmjena sačuvanih elemenata povijesnih struktura. Prihvatljive su metode konzervacije, rekonstrukcije, rekonstrukcije i integracije u cilju povezivanja povijesnih s novim strukturama i sadržajima koji proizlaze iz suvremenih potreba. Tradicijske građevine moguće je prilagoditi suvremenim stambenim funkcijama, uz očuvanje njihova vanjskog izgleda; prilikom izdavanja akta nadležnog tijela u uvjetima uređivanja prostora za novu izgradnju u ovim predjelima potrebno je od nadležnog Konzervatorskog odjela ishoditi posebne uvjete građenja; građevna dozvola za ove građevne zahvate u ovoj zoni ne može se izdati ukoliko nisu zadovoljeni posebni uvjeti; isto se odnosi i na sve zahvate rekonstrukcije i sanacije prenamjene i dogradnje postojećih građevina. Nova izgradnja je u ovoj zoni dozvoljena, no mora poštivati tradicionalan uzorak naselja i održavati karakteristike tradicijske izgradnje, odabir materijala mora biti autohton. Kod definiranja građevinskih čestica zadržati (ili simulirati) sadašnju strukturu parcelacije (dimenzije, oblik, mreža putova).

ZONA C

Naziv zone: ZAŠTITNA ZONA PREMA KRAJOLIKU

Valorizacija zone:	5	4	3	2	1
	Istaknuta graditeljska vrijednost – spomenička vrijednost	Visoka graditeljska vrijednost – visoka ambijentalna vrijednost	Srednja graditeljska vrijednost – ambijentalna vrijednost	Skromna graditeljska vrijednost – uklopljeno u ambijent	Bez graditeljske vrijednosti
Smjernice radi očuvanja slike naselja:	<p><i>U definiranoj zoni zaštite C koje danas najčešće nastaju nova građevinska područja, što se preporučuje onemogućiti i najvećoj mogućoj mjeri ograničiti. Preporučuje se zabrana nove gradnje. Postojeće građevine se mogu zadržati, no ne preporučuje se dopuštanje dogradnje, već obveza zadržavanja postojećih gabarita.</i></p> <p><i>Nužno je očuvati veze između poljoprivrednih seoskih domaćinstava s obradivim površinama, bez dodatne gradnje unutar poljoprivrednih površina, a planiranu novu gradnju što bolje integrirati u agrikulturni krajobraz na način da se uklopi u postojeću strukturu sela, te da se maksimalno zadrži postojeća poljoprivredna namjena, u sklopu poljoprivrednih posjeda zabranjuje se ograđivanje.</i></p> <p><i>Posebnu pažnju je potrebno posvetiti očuvanju poljoprivrednog krajolika, (suhozidi i poljski putevi, lokve) koji je obilježio prostor oko naselja od 18. stoljeća do danas. S obzirom da su većinom poljoprivredne parcele velikim dijelom napuštene i polako se uklapaju u više šumski, nego poljoprivredni krajolik, dozvoljeno je u ovoj zoni makiju prokrčiti kako bi se zemljište ponovo privelo poljoprivrednoj namjeni.</i></p>				
Smjernice za gradnju:	<p><i>Na ovim se područjima predlaže revitalizirati poljoprivrednu proizvodnju autohtonih sorti, na tradicijski način. Kod eventualnog ponovnog pošumljavanja napuštenih poljoprivrednih površina poželjno je koristiti autohtone biljne vrste. Zaštita obuhvaća parcelaciju, povijesne trase puteva, meje, gustirne, lokve, eventualno sačuvane prašćarice, staje i druge poljoprivredne suhozidne autohtone građevine. Za sve građevinske radove predviđene u ovoj zoni investitor je dužan pokrenuti odgovarajući postupak pri Konzervatorskom odjelu u Dubrovniku te ishoditi posebne uvjete odnosno prethodno odobrenje.</i></p>				

OPIS I VALORIZACIJA NASELJA		
korištenje: <i>dio građevina je obnovljeno i uglavnom se koriste za turizam i za osobne potrebe vlasnika u ljetnom periodu</i>	naseljeno	3
	djelomično naseljeno	2
	napušteno	1
funkcije naselja: <i>stambena i turistička – apartmani i kamp</i>	povijesne, vrlo rijetke	5
	pretežito povijesne, uobičajene	4
	nove, prihvatljive, uobičajene	3
	nove, neprihvatljive	2
	napušteno, bez sadržaja	1
smještaj i okolina: <i>jedno od manjeg broja naselja u blizini obale, ali bez obalne izgradnje, zaklonjeno pogledu s mora kao i druga mljetska naselja vezano na obrađivana polja</i>	vrlo izloženo, potpuno očuvana	5
	jako izloženo, dobro očuvana	4
	umjereno izloženo, prihvatljiva	3
	nisko izloženo, promijenjena	2
	devastirana	1
kompozicija: <i>stambeno-gospodarski sklopovi formiraju nekoliko zasebnih cjelina, nanizanih duž ceste</i>	homogena, upečatljiva	5
	skladna	4
	prihvatljiva	3
	neskladna	2
	devastirana	1
prostorna organizacija: <i>naselje se razvilo s kamenim kućama jednostavnih volumena duž prometnice na rubu polja</i>	povijesna, potpuno očuvana	5
	povijesna, dobro očuvana	4
	promijenjena, umjereno očuvana	3
	potpuno promijenjena	2
	devastirana	1
javni prostori i zgrade (opremljenost naselja): <i>minimalna opremljenost</i>	povijesni, iznimno uređeni	5
	povijesni, vrsno uređeni	4
	povijesno prihvatljivo uređeni	3
	promijenjeni neuređeni	2
	devastirani	1
perivoji i vrtovi: <i>neuređeni privatni vrtovi</i>	povijesni, iznimno uređeni	5
	povijesni, vrsno uređeni	4
	povijesno prihvatljivo uređeni	3
	promijenjeni neuređeni	2
	devastirani	1
obilježja karakteristične zemljišne čestice / okućnice: <i>uglavnom je bila riječ o kućama koje zauzimaju manji udio izgrađenosti parcele</i>	potpuna očuvanost > 80%	5
	visoka očuvanost > 60%	4
	umjerena očuvanost < 40%	3
	niska očuvanost < 20%	2
	devastirano	1
obilježja tipične stambene i gospodarske izgradnje: <i>stambeno-gospodarskii sklopovi, najčešće jednokatni gospodarske zgrade su prizemne</i>	potpuna očuvanost > 80%	5
	visoka očuvanost > 60%	4
	umjerena očuvanost < 40%	3
	niska očuvanost < 20%	2
	devastirano	1
posebna obilježja - vizure, vizualna izloženost: <i>dijelom vizualno izloženo naselje</i>	vrlo visoka	5
	visoka	4

	umjerena	3
	niska	2
	bez vrijednosti (devastirana)	1
infrastrukturna opremljenost: <i>relativno skromno opremljeno naselje</i>	vrlo visoka	5
	visoka	4
	umjerena	3
	niska	2
	neopremljeno	1
ocjena izvornosti: <i>nezahvaćeno procesom nove gradnje, pa je dijelom očuvalo izvornost</i>	izvorno stanje	4
	izvorno s manjim izmjenama	3
	donekle izmijenjeno stanje	2
	sasvim izmijenjeno stanje	1

CJELOKUPNA OCJENA:

3

VALORIZACIJA:

Naselje jednostavne, tradicionalne arhitekture, dijelom očuvanih tradicionalnih elemenata koji daju s potencijal za obnovu i revitalizaciju. Nema značajnijih graditeljskih primjera koji bi naselju dali veći značaj.

Svjetski značaj	1
Nacionalni značaj	2
Regionalni značaj	3
Lokalni značaj	4
Bez vrijednosti	5

Konflikti:

Planerske smjernice:

Unatoč vrijednoj povijesnoj arhitekturi i njenom potencijalu i za život, a posebno za turizam, zbog depopulacije u Ropi se rijetko obnavlja tradicionalna arhitektura. Čuvati postojeće vizure na naselje s pristupnih puteva i drugih vizurno izloženih mjesta. Ukoliko je potrebna nova gradnja, treba je planirati s odmakom od povijesne cjeline, na topografski izoliranim prostorima, čuvajući vizure na povijesno naselje. Gradnja novih stambeno-gospodarskih sklopova u agrarnom prostoru ruralnih naselja ne smije promijeniti karakteristike šireg prostora (terase, suhozidi, vegetacija).

Prostorno-planskom dokumentacijom se ne može dozvoliti planiranje širenje naselja duž prometnica i povezivanje više naselja u neprekinuto građevinsko područje. Posebno treba izbjegavati širenje građevinskih područja na plodna poljoprivredna zemljišta.

U zoni B planirati:

- metodom konzervacije, rekonstrukcije, rekonpozicije te ograničene interpolacije i integracije u cilju povezivanja povijesnih i novijih struktura koje su neophodne iz funkcionalnih razloga, a sve uz uvjet očuvanja ambijentalnih karakteristika cjeline te korištenje isključivo tradicijskih elemenata gradnje,
- novim objektima treba dati, bez oponašanja postojeće ruralne arhitekture, suvremeni izraz koji raščlanjenošću vertikalnih i horizontalnih masa i upotrebom tradicionalnih materijala u interijeru i eksterijeru, ističe i koristi tradiciju autohtone arhitekture; potrebno ih je oblikovno i prostorno ograničiti uvođenjem obaveznog poštivanja projektne dokumentacije bazirane na tradicijskoj arhitekturi i ruralnoj matrici naselja te kod određivanja visine sačuvati pravo na pogled postojećih građevina i prosječne visine povijesne gradnje.

U zoni C ne planirati gradnju.

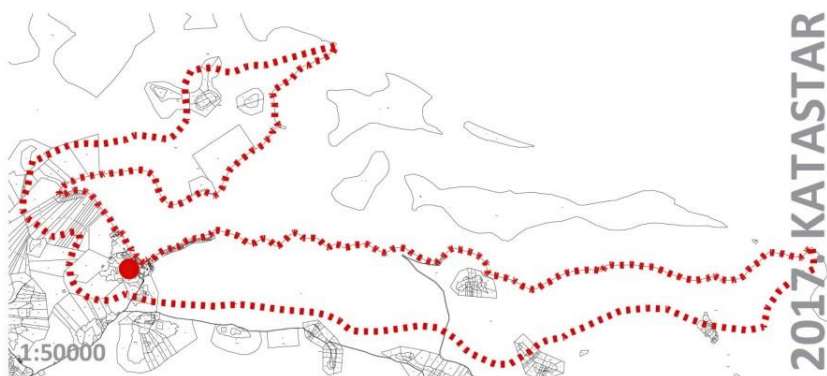
01.B. - 7 POLAČE

A / KRAJOLIK ZALJEVA NASELJA POLAČE

Prostorni prikaz krajolika naselja Polače

- POVIJESNO NASELJE
- KRAJOLIK NASELJA

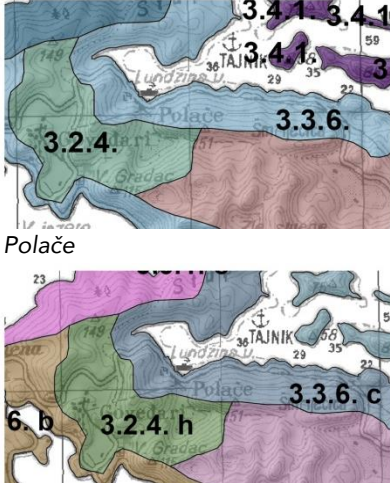

Naselje Polače i pripadajuća identificirana krajolična cjelina prikazana na:
1 / katastarskoj karti iz 1836.g. 2 / digitalnom katastarskom planu iz 2017. 3 / digitalnoj ortofoto karti iz 2017.

OPĆI PODACI O KRAJOLIKU

Grad / općina:	MLJET
Naziv krajolika:	KRAJOLIK ZALJEVA NASELJA POLAČE
Katastarska općina:	306509, GOVEDARI
Pravni status:	NEMA
Površina:	372 ha

PODACI IZ DOSADAŠNJIH ISTRAŽIVANJA I STANJE ZAŠTITE KRAJOLIKA U KOJEM SE NASELJE NALAZI

Kulturni krajolik Polača prema studiji Prepoznavanje i vrednovanje kulturnih krajolika Dubrovačko neretvanske županije (Bilišić, 2016):	Naziv krajolika:	67. Povijesni ruralni krajolik otoka Mljeta 69. Obalni arheološki krajolik Polače
	Tipološka klasifikacija krajolika (opći tip):	Vrsta – organski razvijeni krajolik Tip - Ruralni i agrarni krajolik (67.); mješoviti krajobraz zaljeva (69.)
Izvod iz Krajobrazne studije Dubrovačko-neretvanske županije: Tipološka klasifikacija krajobraz (Koščak i sur., 2016):	Površina:	16 155 ha (67.) 966 ha (69.)
	Status zaštite:	Prijedlog za Registar kulturnih dobara (67.) Zaštita prostorno planskom dokumentacijom (69.)
	Smjernice za razvoj i očuvanje:	Održivi razvoj uz ravnotežu očuvanja i održavanja prepoznatih vrijednosti i suvremenih zahtjeva.
	Tipološka klasifikacija krajobrazu I razine (krajobrazni tip):	3.3. Krajobraz padina otoka i poluotoka 3.3.6. Mješoviti krajobraz zaljeva
	Krajobrazno područje:	 <p>3.1. krajobraz brda i zaravni otoka i poluotoka 3.1.4. prirodni brdsko-brežuljkasti krajobraz</p> <p>3.2. krajobraz polja i udolina otoka i poluotoka 3.2.4. kulturni krajobraz krških polja</p> <p>3.3. krajobraz padina otoka i poluotoka 3.3.6. mješoviti krajobraz zaljeva</p> <p>3.2.4. h, Govedari 3.3.6. c, Polače</p>

PROSTORNO - PLANSKA DOKUMENTACIJA

Prostorni plan na snazi:	Prostorni plan Nacionalnog parka Mljet (NN 23/01), Prostorni plan uređenja Općine Mljet (sl. glasnik Općine Mljet br. 03/02, 05/03, 04/07, 07/10, 09/11, 03/12, 01/16, 01/21, 02/21)
--------------------------	--

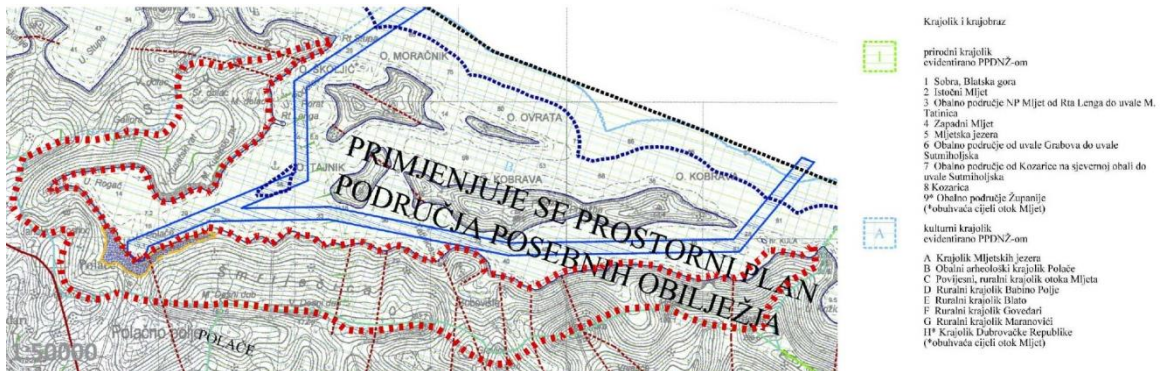

Izvod iz kartografskog prikaza "1. Korištenje i namjena prostora kopna" PPPPO Mljet : područje identificirane krajolične jedinice u potpunosti zauzimaju površine ostalog poljoprivrednog tla, šuma i šumskog zemljišta.

Izvod iz kartografskog prikaza "1. Korištenje i namjena površina" PPUO Mljet : najveći dio obuhvata identificirane krajolične jedinice zauzimaju površine šuma posebne namjene, a zatim ostalo poljoprivredno tlo.

Izvod iz kartografskog prikaza "3. Uvjeti korištenja, uređenja i zaštite prostora – uvjeti, ograničenja i posebne namjene" PPUO Mljet: područje identificirane krajolične jedinice nalazi se unutar evidentiranog prirodnog krajolika – 3. Obalno područje NP Mljet od Rta Lengga do uvale M. Tatinica te unutar evidentiranih kulturnih krajolika – B. obalni arheološki krajolik Polače te H. Krajolik Dubrovačke Republike.

ANALIZA KRAJOLIKA NASELJA

Datacija:	19.st. i ranije
Toponimi na katastarskoj karti iz 19.st.:	PORTO PALAZZO
Smještaj u prostoru:	Krajobrazno područje se nalazi na sjeverozapadnom, obalnom dijelu otoka Mljeta, sjeveroistočno od naselja Govedari i Velikog jezera. Prostire se od rta Stupa do rta Križice, a omeđuje uvalu s otočićima Školjić, Tajnik, Moračnik, Ovrata i Kobrava.
Opis sastavnica krajolika:	
Prirodne sastavnice:	Područje se izdvaja kao značajna geomorfološka forma NP Mljet, definirana formom zaljeva nastalog potapanjem krške depresije u postglacijalno doba (PPPPO Mljet, 2000), relativno strmih obalnih s maksimalnom nadmorskom visinom od 265 m u vrhu Veja gora na jugoistočnom rubu područja (južno od otoka Kobrava). Plitki akvatorij (prosječno do 10 m) je omeđen razvedenom, niskom do visokom (u vanjskim dijelovima zaljeva) obalom, dok je u luci Polače obala uglavnom izgrađena. Zaljev je prema Mljetskom kanalu zatvoren nizom otočića (Školjić, Tajnik, Moračnik, Ovrata i Kobrava). Iako su izvori vode na otoku rijetki, ovdje se nalazi vrelo minimalnog kapaciteta. Osim u luci Polače, u ovom krajobraznom području dominira prirodna vegetacija crnogorične šume s makijom na vapnenačko dolomitnoj crnici na sjeverozapadnim i jugoistočnim padinama, te makija u središnjem dijelu nad naseljem (predjel Šmrječice). Područje je dio obalnog područja Dubrovačko-neretvanske županije, evidentiranog kao osobito vrijedan predjel – prirodni krajolik.
Kulturne (antropogene) sastavnice:	Polače osnivaju Rimljani u ratu protiv Ilira kada zauzećem otoka Mljeta spriječavaju napade na svoje brodove u Mljetskom kanalu - do osnutka rimskog naselja u luci Polače dolazi s izgradnjom utvrde - palače za upravitelja carskog posjeda. U to

	<p>doba živog pomorskog prometa Mljetskim kanalom, Polače predstavljaju važnu pomorsku utvrdu koja može primiti vojne i trgovačke brodove, te sigurno sidrište i zimovališta brodovlja. Naselje i luka se nalaze u najvećem i najsigurnijem zaljevu na otoku, a početkom 19. stoljeća ovdje se naseljavaju obitelji Dabelić i Nodilo, te se ono u drugoj polovici 20. stoljeća naglo širi uz obalu.</p> <p>U području Polača, pretežito okrenutome ribarstvu tijekom povijesti, najveća koncentracija antropogenih elemenata je u samoj luci, uz izuzetak terasiranih dolaca na predjelu Stupe (Veliki, Srednji i Mali dolac) i jednog izdvojenog nadijela Tatinica. Naselje se razvilo u uskom obalnom pojasu, sjeverno od državne ceste D120, radi čega ima linearan oblik s jezgrom nastalom oko rimske palače. Unutar područja se nalazi veliki broj evidentiranih arheoloških lokaliteta, a izgrađena cjelina naselja je PPPPO-om NP Mljet evidentirana kao povijesna graditeljska cjelina gradsko-seoskog naselja. Unutar arheološke zone Polače (Z-2529) nalaze se ruševine kasnoantičke palače, starog lazareta, starokršćanske crkve, utvrde Kaštio i ostatci termi, dok se u podvodnom arheološkom nalazištu sjeverno od navedene zone nalaze ostatci kasnoantičke gradnje i pripadajući lučki uređaji (Z-228).</p>
<p>Oblikovne (fizionomsko - morfološke) sastavnice:</p>	<p>Izdružena forma obalnih padina zaljeva Polače, omeđenog otočićima prema Mljetskom kanalu, ima zatvoren i dominantno prirodan karakter. Područje zaljeva je uokvireno vršnim dijelovima obalnih padina, ali prostrano zbog plohe mora omeđene blago razvedenom obalnom linijom koja tvori prostorni rub. Tamna šumska vegetacija koja omeđuje plohu mora, ostavlja dojam mirnog i cjelovitog krajobraza, u čijem se središnjem dijelu s navedenim prirodnim elementima isprepliću elementi povijesnih karakteristika, stoga je ono većim dijelom zadržalo izvornu cjelovitost. Homogenost i prirodnost obalnih padina dijelom umanjuje snažan potez državne ceste na južnim padinama zaljeva, a u zoni sjeverno od nje pojačan je pritisak izgradnje u obalnom pojasu.</p> <p>Vizualni karakter ovog područja mijenja se tako kretanjem kroz prostor, što je uvjetovano dinamikom reljefa, razvedenošću obalnog ruba, visinom šumske vegetacije i stupnjem otvorenosti prostora. Područje je vizualno najizloženije s plovnih puteva u Mljetskom kanalu (južne padine zaljeva), a u manjoj mjeri i s državne ceste koja se pruža južnim padinama zaljeva.</p>
<p>Nematerijalne (perceptivne) sastavnice:</p>	<p>Polače kao jedno od najstarijih naselja na Mljetu, ime dobivaju po rimskoj palači, oko koje se formira naselje. Iz antičkih vremena, od nematerijalnih vrijednosti, baštine legendu. Prema legendi, palaču je, prema uzoru na rimske zaseoke iz doba Carstva dao izgraditi Agezilaj iz Anazarba u Kalikiji. Agezilaj se na Mljet sklonio zajedno sa sinom, pjesnikom Opijanom, nakon što ga je rimski car, Septimije Sever, protjerao sa dvora. Legenda dalje kaže da ih je car Karakala oslobodio od zatočeništva nakon što mu je pjesnik sročio nadahnute stihove o ljepoti mora i ribarenja. Opijan i njegov otac odbili su povratak u Rim, opravdavajući se kako svoje malo carstvo nikad ne bi mijenjali za veliko i pritom su caru poslali granu alepskog bora sa ptičjim gnijezdom u kojem je bila školjka.</p> <p>Ograničavanje naseljavanja od 11. do 19. st., od strane benediktinaca, nepovoljno je utjecalo i na očuvanje nematerijalne baštine. Kao i drugdje na Mljetu, sredinom 19. st. doseljavaju se obitelji iz Babinog Polja, čiju tadašnju svakodnevicu danas prepoznajemo kao nematerijalnu baštinu. Njeni prežitelji danas se revitaliziraju u svrhu obogaćivanja turističke ponude.</p>
ZAŠTITA PRIRODE I OKOLIŠA	
<p>Zaštićeni dijelovi prirode:</p>	<p>Naselje Polače se nalazi na području Nacionalnog parka Mljet.</p>
<p>Natura 2000:</p>	<p>Akvatorij zaljeva se nalazi unutar područja prema Direktivi o pticama (POP) - SZ dio NP Mljet (HR1000037), dok je čitavi kopneni dio područja prema Direktivi o staništima (POVS) - Nacionalni park Mljet (HR5000037).</p>
KULTURNA DOBRA	

Zaštićena kulturna dobra na području krajolične jedinice naselja:	Arheološka zona Polaže Z-2529 Ostaci kasnoantičke gradnje i pripadajući lučki uređaji Z-228
---	--

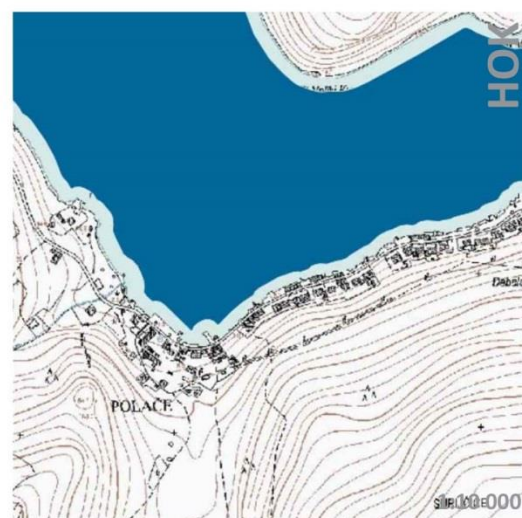
CJELOKUPNA OCJENA KRAJOLIKA NASELJA

4	Izvorno stanje
3	<i>Izvorno s manjim izmjenama</i>
2	<i>Donekle izmijenjeno stanje</i>
1	<i>Sasvim izmijenjeno stanje</i>

B / NASELJE POLAČE

Polače

Naselje Polače na: 1/ katastarskoj karti iz 19.st. 2/ digitalnom katastarskom planu iz 2017.g. 3/ DOF karti iz 2017.g. / HOK karti

OPĆI PODACI O NASELJU

Grad / općina:	MLJET
Naziv naselja:	POLAČE
Katastarska općina:	306509, GOVEDARI
Broj stanovnika (danas / najveći):	113 (2021.) / 29 (1890.)
Datacija:	19.st. i ranije
Tip naselja:	Naselje seoskih obilježja
Veličina naselja (prema DOF karti):	4,55 ha
Pravni status:	Zaštita prostornim planom – povijesna graditeljska cjelina – seosko naselje
Smještaj unutar identificirane krajolične cjeline:	Zapadni predio

GENEZA NASELJA

Toponim na katastarskoj karti iz 19.st.: PORTO PALAZZO

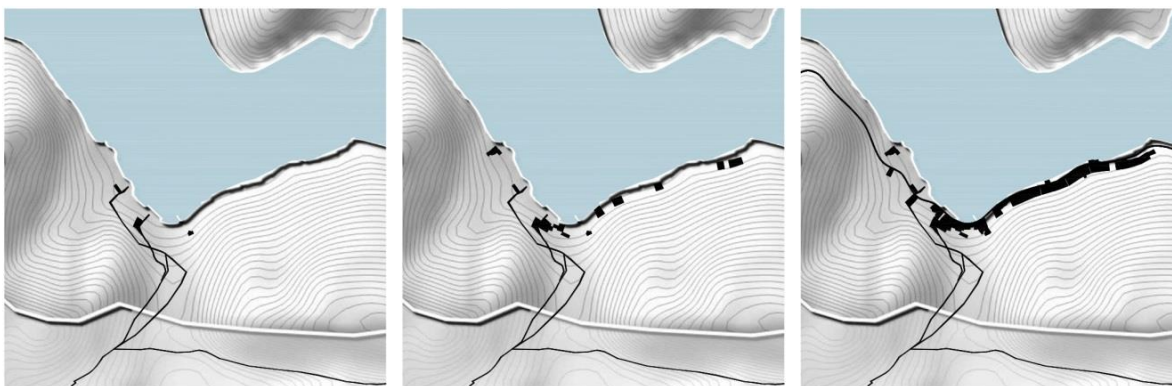
Toponim na Hrvatskoj osnovnoj karti: POLAČE

Opis geneze naselja:

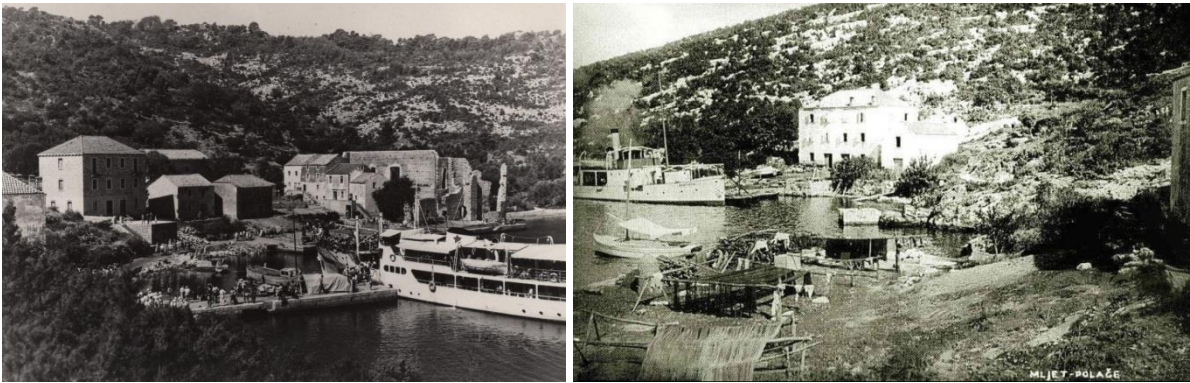
Zapadni dio otoka nakon rimskog osvajanja Ilirika bio je carski dominij što potvrđuje dokumentirana činjenica da se Mljet spominje kao krunsko dobro pojedinih vladara: Odoakra u 5. stoljeću, a kasnije zahumskih vladara sve do 12. stoljeća, dok darovnicom kneza Dese od 1. rujna 1151. zapadni dio Mljeta ne pređe u posjed crkve, gdje ostaje sve do 19. stoljeća.

Uz dvorac su uočeni ostaci operativne obale, zapadno i istočno od sklopa. Brojni pokretni nalazi ukazuju da bi najveći intenzitet života padao u razdoblje 5. do 7. st. Istočno od sklopa je kasnoantička crkva iz 5. st., koja je mogla imati funkciju palatinske kapele, naknadno oblikovana kao tzv. dvojna crkva. Jugozapadno od palače, pokraj potoka što se pruža do luke, bila je sredinom 6. st., u doba bizantske uprave otokom, podignuta još jedna, ali veća i složenija crkva – zacijelo kongregacijska crkva naselja u kasnoantičkim Polačama. Istraživanje tih crkava pokazalo je da je naseobina u Polačama opstala barem još neko vrijeme i nakon početka ranog srednjeg vijeka.

Prva katastarska izmjera otoka 1833., bilježi sami zametak novog naselja u luci koja se istom u drugoj polovici 20. stoljeća naglo širi duž obalne linije. Naselje se prvotno smjestilo unutar i oko zidina kasnoantičke palače po kojoj je i dobilo ime.

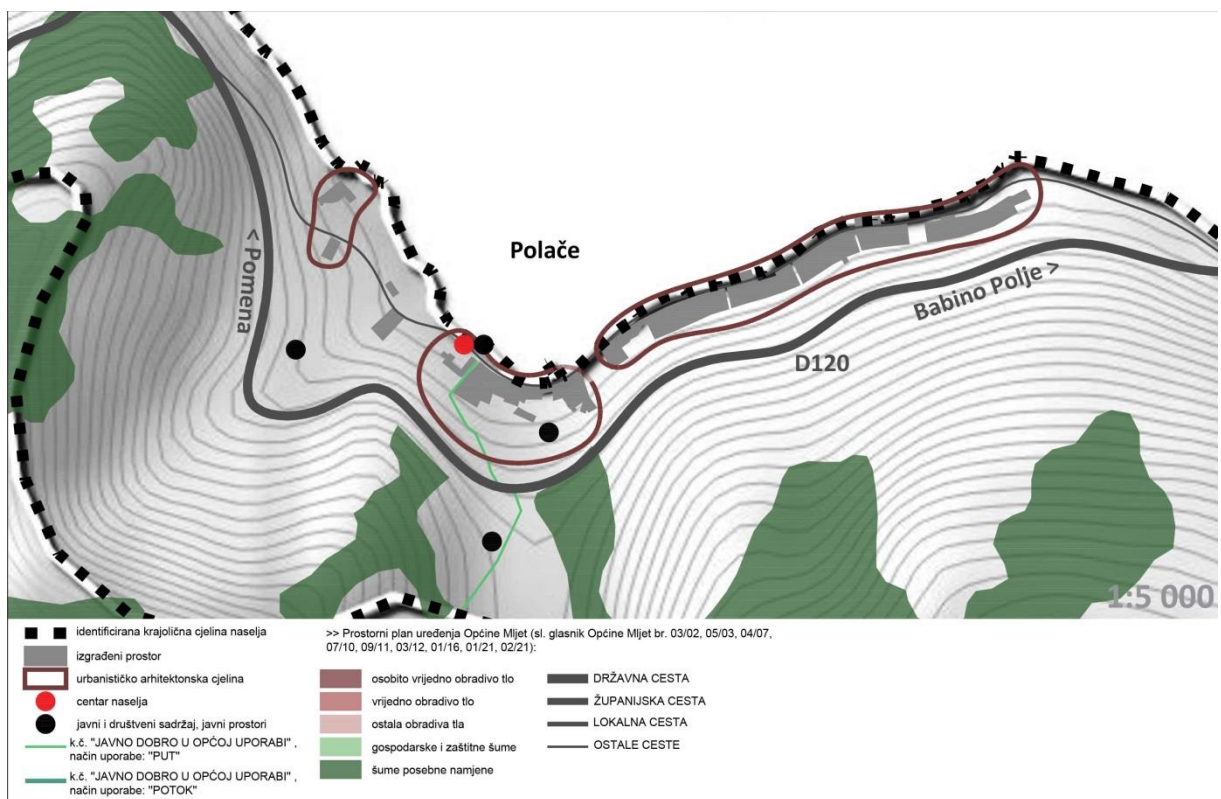

Razvojne faze širenja naselja: 1 / 19.st. i ranije 2 / dr. pol. 20. st. / danas

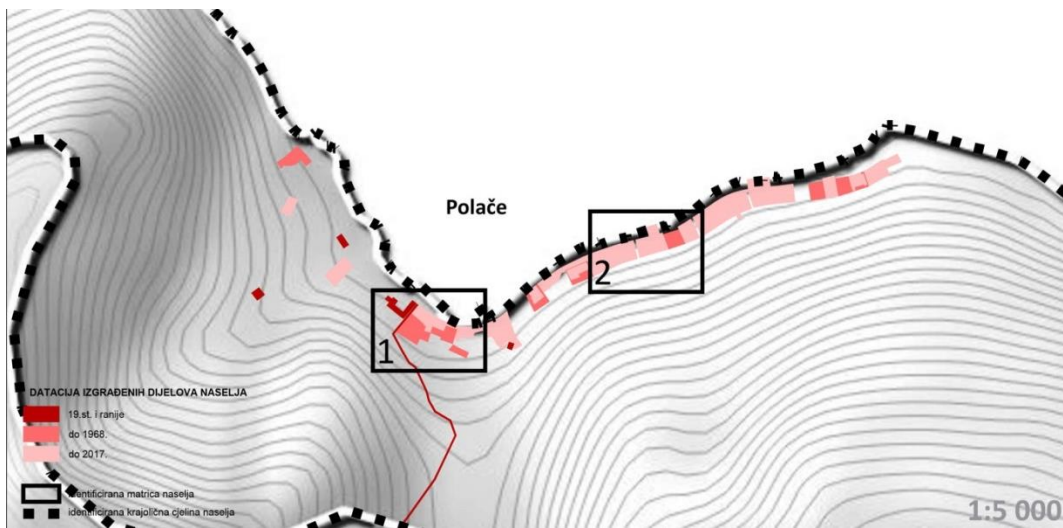
Razglednice naselja Polače: 1 – iz 1950.g., 2 – nedatirana (izvor: delcampe.net)

ANALIZA PROSTORNE ORGANIZACIJE NASELJA

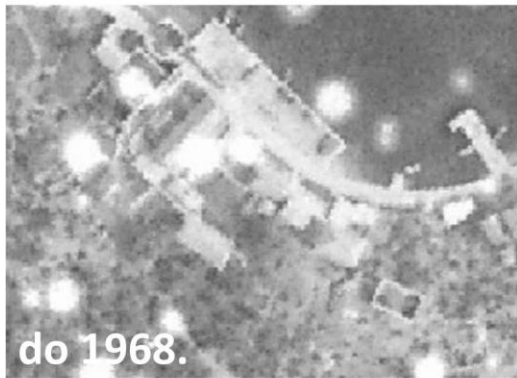
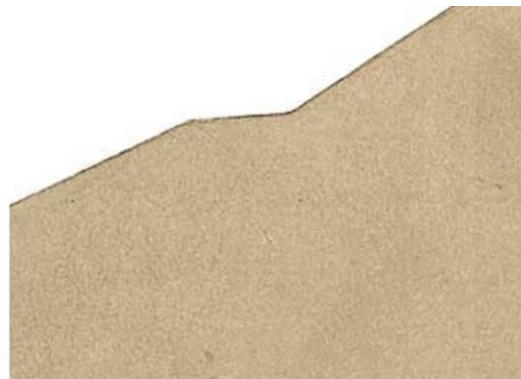

1 / MATRICA NASELJA

MATRICA 1.

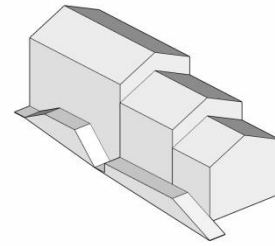
MATRICA 2.

TRADICIJSKA TIPOLOGIJA

Naziv tipologije: Niz

1 / DOF (krov) 2 / fotografija identificirane tipologije 3 / prostorni prikaz

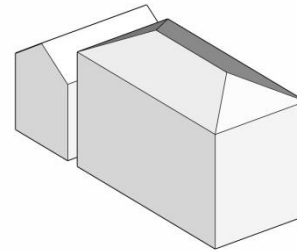
Promatrana tipologija evidentirana je na katastarskoj karti iz 19. st.

Riječ je o tipologiji koja se sastoji od nekoliko građevina u nizu pravokutnog tlocrta s dvostrešnim krovovima. Glavno pročelje orijentirano je na javne stepenice, ali nije uvijek simetrično oblikovano (prozorske osi ne podudaraju se uvijek u prizemlju i na katu).

Katnost: P+1

Materijali. Kamena građa zidova, kameni okviri vrata i prozora, pokrov krova crijepom, vanjska ostakljena stolarija sa škurama kao zaštitom od sunca

Naziv tipologije: SKLOP SLOBODNOSTOJEĆE GRAĐEVINE S POMOĆNOM

1 / DOF (krov) 2 / fotografija identificirane tipologije 3 / prostorni prikaz

Promatrana tipologija evidentirana je na katastarskoj karti iz 19. st.

Riječ je o tipologiji koja se sastoji od glavne građevine pravokutnog tlocrta s četverostrešnim krovom. Glavno pročelje orijentirano je na morsku obalu, simetričnog oblikovanja. Bočno joj je dodana niža pomoćna građevina, gotovo prislonjena dužom stranom volumena.

Nanadno ispred pridodan niz natkrivenih terasa.

Katnost: P+1 - P+2

Materijali. Kamena građa zidova, kameni okviri vrata i prozora, pokrov krova crijepom, vanjska ostakljena stolarija sa škurama kao zaštitom od sunca

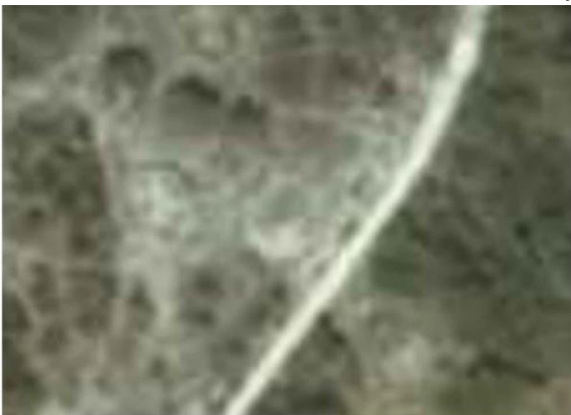
JAVNI PROSTORI I SADRŽAJI

Arheološko nalazište u jugozapadnom dijelu naselja

Arheološko nalazište u jugoistočnom dijelu naselja

Gumna na platou južno od naselja

NOVA TIPOLOGIJA

Naziv tipologije: SOBODNOSTOJEĆA S ODVOJENIM STAMBENIM JEDINICAMA

1 / DOF (krov) 2 / fotografija identificirane tipologije

Riječ je o novoj tipologiji koja se sastoji od jednostavne kuće pravokutnog tlocrta i dvostrušnog krova „na lastavicu“ s više belvedera transformiranih u balkonska vrata na etaži potkrovlja. Postavljena je paralelno s obalom. Ispred joj je prigradena natkrivena terasa jednostrešnog krova.

Duž pročelja se protežu balkoni kao i balkoni na katu. Prema podjeli balkona se može zaključiti da je u kući 6 apartmana.

Katnost: P+2+Pk

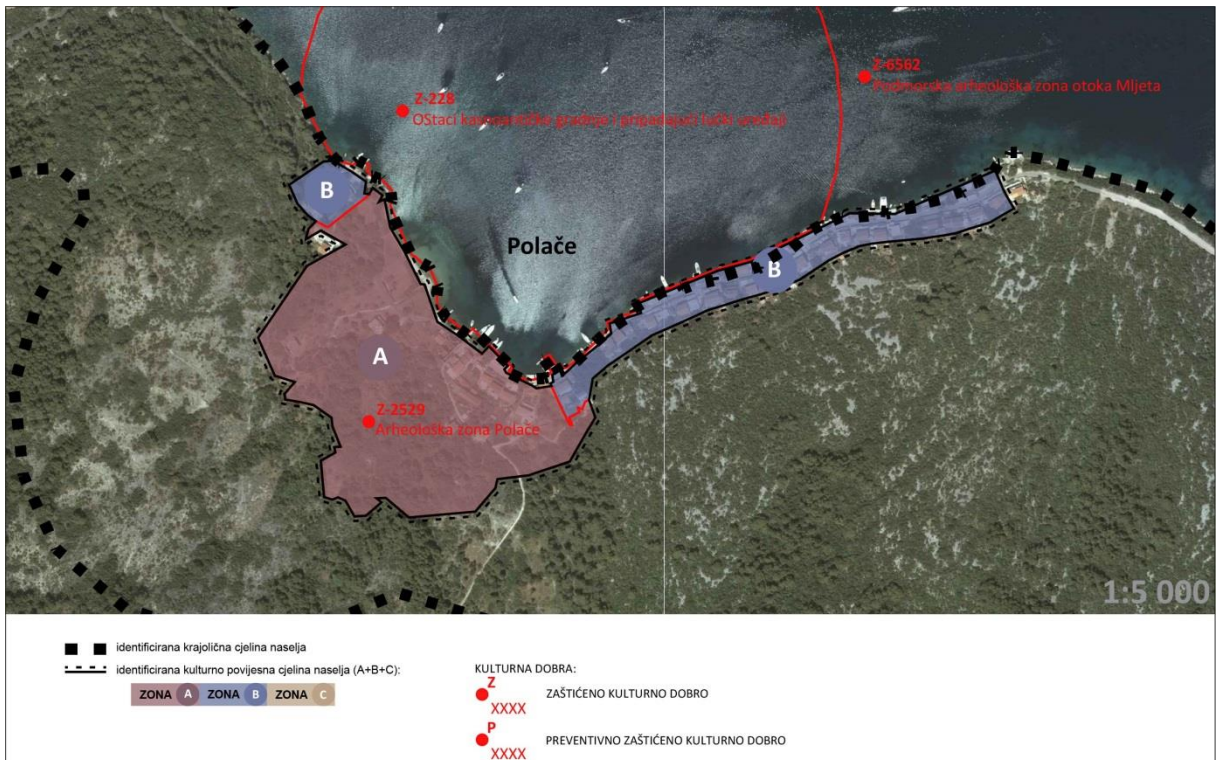
Materijali: pročelje žbukano, pokrov krova crijepom, vanjska ostakljena stolarija dijelom s griljama.

JAVNI PROSTORI I SADRŽAJI

Uređena riva s arheološkim ostacima

IDENTIFIKACIJA KULTURNO – POVIJESNE CJELINE NASELJA

Identifikacija kulturno – povijesne cjeline naselja sa utvrđenim zonama

ZONA A

Naziv zone: PODRUČJE ZAŠTIĆENOG KULTURNOG DOBRA – ARHEOLOŠKA ZONA POLAČE (Z-2529)

Valorizacija zone:	5	4	3	2	1
	<i>Istaknuta</i>	<i>Visoka</i>	<i>Srednja</i>	<i>Skromna</i>	<i>Bez</i>

	graditeljska vrijednost – spomenička vrijednost	graditeljska vrijednost – visoka ambijentaln a vrijednost	graditeljska vrijednost – ambijentaln a vrijednost	graditeljska vrijednost – uklopljeno u ambijent	graditeljske vrijednosti
Smjernice radi očuvanja slike naselja:	Izbjegavati širenje građevinskih područja naselja, odnosno potrebno je ukloniti utvrđena građevinska područja za koje ne postoje realne potrebe. Na taj će se način potaknuti revitalizacija postojećih izgrađenih struktura. Prostorno-planskom dokumentacijom se ne može dozvoliti planiranje širenje naselja duž prometnica. Posebno treba izbjegavati širenje građevinskih područja na plodna poljoprivredna zemljišta. Štititi sami kontakt povijesnog naselja s njegovim krajolikom. Važne elemente kultiviranog krajolika, poput parcelacije, suhozidnih terasa, smještaja i položaja zgrada treba održavati i obnavljati kako bi se očuvali uzorci ruralnog krajolika.				
Smjernice za gradnju:	<p>Sve građevinske intervencije na ovom području potrebno je strogo kontrolirati. Moguće je prilagođavanje novih funkcija i sadržaja suvremenim potrebama, uz minimalne intervencije u povijesne strukture (sanacija, konzervacija, konzervatorska rekonstrukcija, prezentacija).</p> <p>Za sve urbanističke i građevinske intervencije potrebno je od nadležnog tijela zatražiti posebne uvjete građenja i potvrdu glavnog projekta u sklopu izdavanja građevinske dozvole ili prethodno odobrenje nadležnog Konzervatorskog odjela. Osnovne zahvate u prostoru i na pojedinim prostornom elementima i njihovim dijelovima, koji ujedno odgovaraju potrebama zaštite i racionalnog korištenja prostora potrebno je svesti na:</p> <ul style="list-style-type: none"> - konzervaciju - očuvanje postojećeg stanja uz nužno dotjerivanje i uređenje, očuvanje postojećeg stanja različitih vrijednih oblika uz niz zahvata na uređenju i prostornoj prezentaciji postojećih vrijednosti, - rekonstrukciju/restituciju - potpuno ili djelomično vraćanje uništenog poznatog oblika, elemenata ili njegova dijela. - rekonstrukciju – ponovno uspostavljanje odgovarajućih odnosa između postojećih građevina, ambijenta, preoblikovanjem neprimjerenih rješenja i usklađivanjem odnosa te preoblikovanje okoliša uz prilagođavanje postojećim vrijednostima u prostoru. <p>Nova gradnja se ne preporuča, već je preporučljivo prvenstveno rekonstruirati i staviti u uporabu postojeći graditeljski fond naselja.</p> <p>Obzirom na značaj arheoloških nalaza u ovom naselju za sve radove primjenjuje se čl. 45. st.1. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara, odnosno, ako se pri izvođenju građevinskih ili bilo kojih drugih radova naiđe na arheološko nalazište ili nalaze, osoba koja izvodi radove dužna je prekinuti radove i o nalazu bez odgađanja obavijestiti Konzervatorski odjel u Dubrovniku.</p>				
ZONA B					
Naziv zone: PODRUČJE IZGRAĐENOG PROSTORA UZ OBALU					

Valorizacija zone:	5	4	3	2	1
	<i>Istaknuta graditeljska vrijednost – spomenička vrijednost</i>	<i>Visoka graditeljska vrijednost – visoka ambijentalna vrijednost</i>	<i>Srednja graditeljska vrijednost – ambijentalna vrijednost</i>	<i>Skromna graditeljska vrijednost – uklopljeno u ambijent</i>	Bez graditeljske vrijednosti
Smjernice radi očuvanja slike naselja:	<p>Važne elemente kultiviranog krajolika, poput parcelacije, suhozidnih terasa, smještaja i položaja zgrada treba održavati i obnavljati kako bi se očuvali uzorci ruralnog krajolika. Zaštita samog kontakta povijesnih ruralnih naselja s njegovim krajolikom je presudna za očuvanje cjelovite slike naselja. Gradnja novih stambeno-gospodarskih sklopova ne smije promijeniti karakteristike šireg prostora (terase, suhozidi, vegetacija). Posebno je važno čuvati postojeće vizure na naselje s pristupnih puteva, s mora i drugih vizurno izloženih mjesta</p>				
Smjernice za gradnju:	<p>Na području ove zone uvjetovat će se intervencije u smislu prilagodbe funkcija i sadržaja suvremenim potrebama, ali bez bitnih fizičkih izmjena sačuvanih elemenata povijesnih struktura. Prihvatljive su metode konzervacije, rekonstrukcije, rekompozicije i integracije u cilju povezivanja povijesnih s novim strukturama i sadržajima koji proizlaze iz suvremenih potreba.</p> <p>Tradicijske građevine moguće je prilagoditi suvremenim stambenim funkcijama, uz očuvanje njihova vanjskog izgleda; prilikom izdavanja akta nadležnog tijela u uvjetima uređivanja prostora za novu izgradnju u ovim predjelima potrebno je od nadležnog Konzervatorskog odjela ishoditi posebne uvjete građenja; građevna dozvola za ove građevne zahvate u ovoj zoni ne može se izdati ukoliko nisu zadovoljeni posebni uvjeti; isto se odnosi i na sve zahvate rekonstrukcije i sanacije prenamjene i dogradnje postojećih građevina.</p> <p>Nova izgradnja je u ovoj zoni dozvoljena, no mora poštivati tradicionalan uzorak naselja i održavati karakteristike tradicijske izgradnje, odabir materijala mora biti autohton. Kod definiranja građevinskih čestica zadržati (ili simulirati) sadašnju strukturu parcelacije (dimenzije, oblik, mreža putova).</p>				

OPIS I VALORIZACIJA NASELJA		
korištenje: <i>najprikladnija luka na otoku, danas se razvija uglavnom na nautičkom turizmu</i>	naseljeno	3
	djelomično naseljeno	2
	napušteno	1
funkcije naselja: <i>U Polačama je bilo središte otočke uprave u antičko i kasnoantičko vrijeme. Uvala je bila i ostala idealno sidrište, zasigurno najbolja luka na otoku</i>	povijesne, vrlo rijetke	5
	pretežito povijesne, uobičajene	4
	novе, prihvatljive, uobičajene	3
	novе, neprihvatljive	2
	napušteno, bez sadržaja	1
smještaj i okolina: <i>Prva katastarska premjera otoka 1833., bilježi sâm zametak novog naselja u luci u kojoj se tada naseljavaju obitelji Dabelić i Nodilo. Naselje se prvotno ugnijezdilo unutar i oko zidina kasnoantičke palače po kojoj je i dobilo ime.</i>	vrlo izloženo, potpuno očuvana	5
	jako izloženo, dobro očuvana	4
	umjereno izloženo, prihvatljiva	3
	nisko izloženo, promijenjena	2
	devastirana	1
kompozicija: <i>Pored kuća koje se linearno nižu duž uvale, važno je spomenuti nekoliko izdvojenih arheoloških zona od najvišeg spomeničkog značaja, koje pokazuju izvorno prostiranje naselja u kasnoantičko doba. Iznad sela su slikovita Guvna sagrađena za vršidbu žita, a na brdu poviše – Kaštijo, kasnoantička utvrda nad lukom.</i>	homogena, upečatljiva	5
	skladna	4
	prihvatljiva	3
	neskladna	2
	devastirana	1
prostorna organizacija: <i>Istom u drugoj polovici 20. stoljeća naselje se naglo, pomalo stihijski širi duž obalne linije uvale</i>	povijesna, potpuno očuvana	5
	povijesna, dobro očuvana	4
	promijenjena, umjereno očuvana	3
	potpuno promijenjena	2
	devastirana	1
javni prostori i zgrade (opremljenost naselja): <i>neprijemljeno skromna spram značaja koje bi naselje trebalo imati s obzirom na izrazit potencijal raznovrsnih arheoloških zona</i>	povijesni, iznimno uređeni	5
	povijesni, vrsno uređeni	4
	povijesno prihvatljivo uređeni	3
	promijenjeni neuređeni	2
	devastirani	1
perivoji i vrtovi: <i>Unutar naselja ne postoji javna zelena površina. Vrtovi koji se nalaze u blizini kuća, odnosno u prostoru oko naselja najvećim dijelom su neobrađeni i zapušteni</i>	povijesni, iznimno uređeni	5
	povijesni, vrsno uređeni	4
	povijesno prihvatljivo uređeni	3
	promijenjeni neuređeni	2
	devastirani	1
obilježja karakteristične zemljišne čestice / okućnice: <i>uglavnom je riječ o kućama koje zauzimaju vrlo visoki udio izgrađenosti parcele</i>	potpuna očuvanost > 80%	5
	visoka očuvanost > 60%	4
	umjerena očuvanost < 40%	3
	niska očuvanost < 20%	2
	devastirano	1
obilježja tipične stambene i gospodarske izgradnje: <i>novija gradnja (često bespravna) s nezadovoljavajućom kvalitetom izgrađenog okoliša</i>	potpuna očuvanost > 80%	5
	visoka očuvanost > 60%	4
	umjerena očuvanost < 40%	3
	niska očuvanost < 20%	2
	devastirano	1
posebna obilježja - vizure, vizualna izloženost:	vrlo visoka	5

Luka izrazite razvedenosti u kojoj dominira autoritet ruševina kasnoantičkog dvorca	visoka	4
	umjerena	3
	niska	2
	bez vrijednosti (devastirana)	1
infrastrukturna opremljenost: Neprimjerena luci od najvišeg potencijala kulturne baštine, na ulazu u Nacionalni park	vrlo visoka	5
	visoka	4
	umjerena	3
	niska	2
	neopremljeno	1
ocjena izvornosti: Riječ je o najvažnijoj mljetskoj luci u kojoj je bilo središte otočke uprave u antičko i kasnoantičko vrijeme, sidrište flote "dalmatinske dinastije", koja je sredinom 5. stoljeća, u sutonu Zapadnog rimskog carstva vladala Jadranom. Uokolo zaljeva sačuvale su se ruševine niza značajnih objekata iz tog vremena. Uz jedinstveni kasnoantički dvorac, jednako tipološku izvornost predstavljaju i dvije ranokršćanske bazilike.	izvorno stanje	4
	izvorno s manjim izmjenama	3
	donekle izmijenjeno stanje	2
	sasvim izmijenjeno stanje	1

CJELOKUPNA OCJENA:

3

VALORIZACIJA:

Unatoč činjenici da se nukleus naselja 1830-ih smjestio unutar kasnoantičkog dvorca, te što ga je kasnija bespravna gradnja u dodatnoj mjeri devastirala, taj izuzetno spomenik očuvao je u velikoj mjeri izvorne značajke koje mogu omogućiti da se primjereno istraži, interpretira i prezentira – u funkciji koja će biti primjerena potrebama naselja, Nacionalnog parka i čitava otoka. Isto se može kazati za arheološke zone uokolo luke (dviju bazilika i termi, te arhitektonskih ostataka zasad neutvrđene namjene u obalnomo dijelu sjeverozapadno od palače).

Sklop kasnoantičkog dvorca u Polačama ulazi među najveće te vrste na hrvatskoj obali, pa se može se mjeriti s mnogo bolje istraženim Brijunima. Uz ostatke rimskog foruma u Zadru, amfiteatra u Saloni, Augusteuma u Naroni, te Dioklecijanove palače u Splitu, dvorac u Polačama je nesumnjivo jedan od najvažnijih i najmonumentalnijih spomenika u Dalmaciji, makar je – u usporedbi sa spomenutim – u dezolantnom stanju. Obnova se nameće kao prioritetni projekt od nacionalnog značenja.

Svjetski značaj	1
Nacionalni značaj	2
Regionalni značaj	3
Lokalni značaj	4
Bez vrijednosti	5

Konflikti:

Planerske smjernice:

Unatoč vrijednoj arheologiji i potencijalu u smislu njene prezentacije, nije sustavno istražena, ne ulaže se u istraživanje i prezentaciju lokaliteta. Razvoj naselja se umjesto u smjeru kulturnog turizma, razvija gradnjom apartmana.

Čuvati postojeće vizure na naselje s pristupnih puteva, s mora i drugih vizurno izloženih mjesta. Ukoliko je potrebna nova gradnja, treba je planirati s odmakom od povijesne cjeline, na topografski izoliranim prostorima, čuvajući vizure na povijesno naselje. Gradnja novih stambeno-gospodarskih sklopova ne smije promijeniti karakteristike šireg prostora (terase, suhozidi, vegetacija).

Prostorno-planskom dokumentacijom se ne može dozvoliti planiranje širenje naselja duž prometnica i obale u neprekinuto građevinsko područje. Posebno treba izbjegavati širenje građevinskih područja na plodna poljoprivredna zemljišta.

U zoni A planirati:

- konzervaciju - očuvanje postojećeg stanja uz nužno dotjerivanje i uređenje, očuvanje postojećeg stanja različitih vrijednih oblika uz niz zahvata na uređenju i prostornoj prezentaciji postojećih vrijednosti,
- rekonstrukciju/restituciju - potpuno ili djelomično vraćanje uništenog poznatog oblika, elemenata ili njegova dijela,
- rekompoziciju – ponovno uspostavljanje odgovarajućih odnosa između postojećih građevina, ambijenta, preoblikovanjem neprimjerenih rješenja i usklađivanjem odnosa te preoblikovanje okoliša uz prilagođavanje postojećim vrijednostima u prostoru.

Preporučuje se lokalitet arheološki istražiti do kraja kulturnog sloja i kulturno ga valorizirati, izvršiti in situ prezentaciju ili prezentaciju putem informativnih ploča. Prije početka svih radova potrebno je ishoditi posebne uvjete odnosno stručno mišljenje Konzervatorskog odjela radi sprječavanja daljnje devastacije lokaliteta, a kojim će biti propisana vrsta arheološkog istraživanja.

Nova gradnja se ne preporuča, već je preporučljivo prvenstveno rekonstruirati i staviti u uporabu postojeći graditeljski fond naselja.

U zoni B planirati:

- metodom konzervacije, rekonstrukcije, rekompozicije te ograničene interpolacije i integracije u cilju povezivanja povijesnih i novijih struktura koje su neophodne iz funkcionalnih razloga, a sve uz uvjet očuvanja ambijentalnih karakteristika cjeline te korištenje isključivo tradicijskih elemenata gradnje,
- novim objektima treba dati, bez oponašanja postojeće ruralne arhitekture, suvremeni izraz koji raščlanjenošću vertikalnih i horizontalnih masa i upotrebom tradicionalnih materijala u interijeru i eksterijeru, ističe i koristi tradiciju autohtone arhitekture; potrebno ih je oblikovno i prostorno ograničiti uvođenjem obaveznog poštivanja projektne dokumentacije bazirane na tradicijskoj arhitekturi i ruralnoj matrici naselja te kod određivanja visine sačuvati pravo na pogled postojećih građevina i prosječne visine povijesne gradnje.

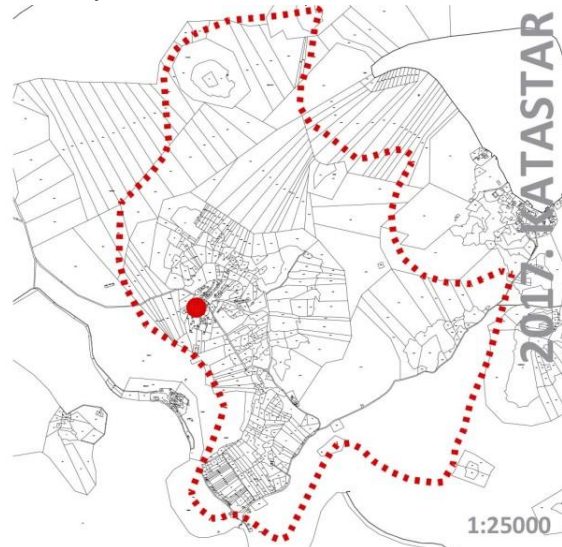
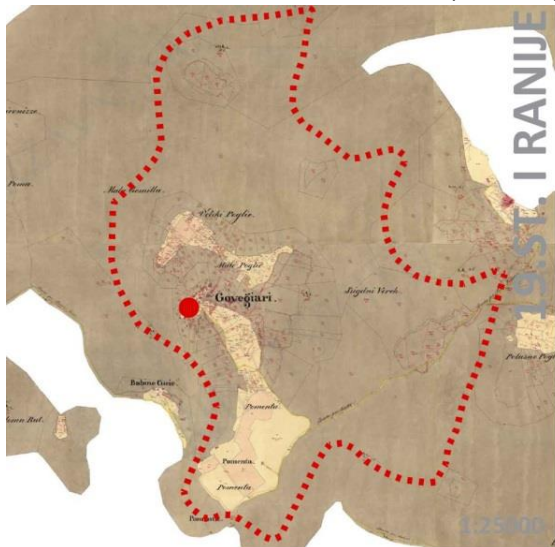

01.B. - 8 GOVEĐARI

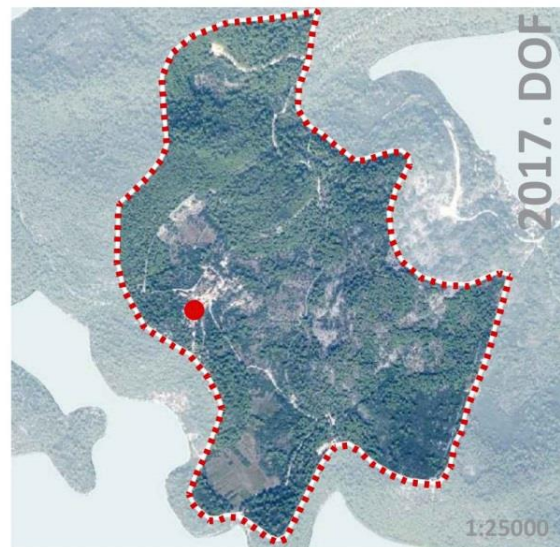
A / KRAJOLIK NASELJA GOVEĐARI

Prostorni prikaz krajolika naselja Goveđari

- POVIJESNO NASELJE
- KRAJOLIK NASELJA

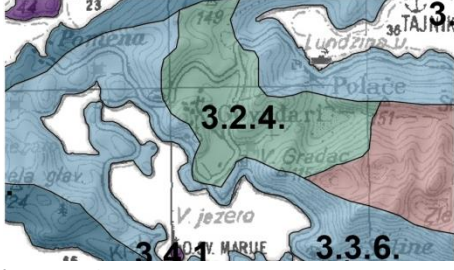
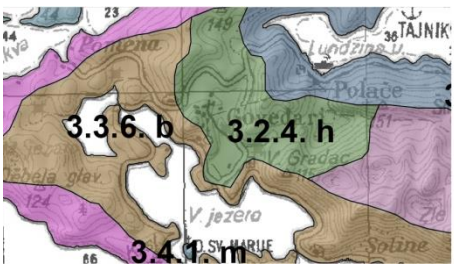

Naselje Goveđari i pripadajuća identificirana krajolična cjelina prikazana na:
1 / katastarskoj karti iz 1836.g. 2 / digitalnom katastarskom planu iz 2017. 3 / digitalnoj ortofoto karti iz 2017.

OPĆI PODACI O KRAJOLIKU

Grad / općina:	MLJET
Naziv krajolika:	KRAJOLIK NASELJA GOVEĐARI
Katastarska općina:	306509, GOVEĐARI
Pravni status:	Nema, identificirana krajolična cjelina zaštićena je Prostornim planom uređenja Općine Mljet kao kulturni krajolik F - "ruralni krajolik Goveđari" te H - "Krajolik Dubrovačke Republike"
Površina:	170 ha

PODACI IZ DOSADAŠNJIH ISTRAŽIVANJA I STANJE ZAŠTITE KRAJOLIKA U KOJEM SE NASELJE NALAZI

Kulturni krajolik Goveđara prema studiji Prepoznavanje i vrednovanje kulturnih krajolika Dubrovačko neretvanske županije (Biliušić, 2016):	Naziv krajolika:	67. Povijesni ruralni krajolik otoka Mljeta 72. Ruralni krajolik Goveđari
	Tipološka klasifikacija krajolika (opći tip):	Vrsta – organski razvijeni krajolik Tip - Ruralni i agrarni krajolik
Izvod iz Krajobrazne studije Dubrovačko-neretvanske županije: Tipološka klasifikacija krajobraza (Koščak i sur., 2016):	Površina:	16 155 ha (67.) 221 ha (72.)
	Status zaštite:	Prijedlog za Registar kulturnih dobara (67.) Zaštita prostorno planskom dokumentacijom (72.)
	Smjernice za razvoj i očuvanje:	Održivi razvoj uz ravnotežu očuvanja i održavanja prepoznatih vrijednosti i suvremenih zahtjeva.
Tipološka klasifikacija krajobraza I razine (krajobrazni tip):	3.2. Krajobraz polja i udolina poluotoka 3.2.4. Kulturni krajobraz krških polja.	
	Krajobrazno područje:	h. Goveđari

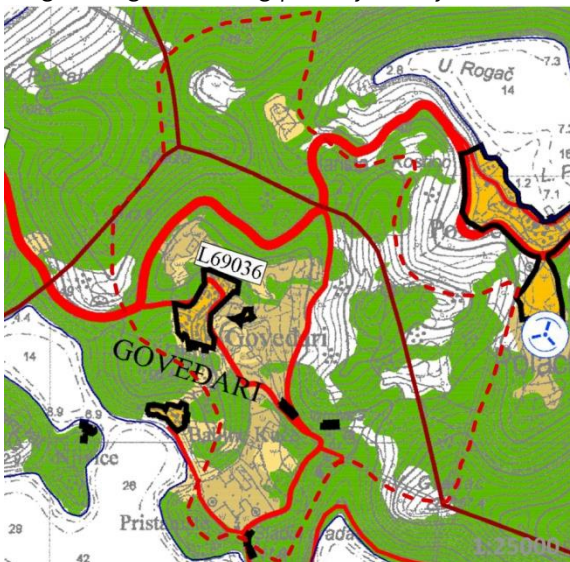
PROSTORNO - PLANSKA DOKUMENTACIJA

Prostorni plan na snazi:	Prostorni plan Nacionalnog parka Mljet (NN 23/01), Prostorni plan uređenja Općine Mljet (sl. glasnik Općine Mljet br. 03/02, 05/03, 04/07, 07/10, 09/11, 03/12, 01/16, 01/21, 02/21)
--------------------------	--

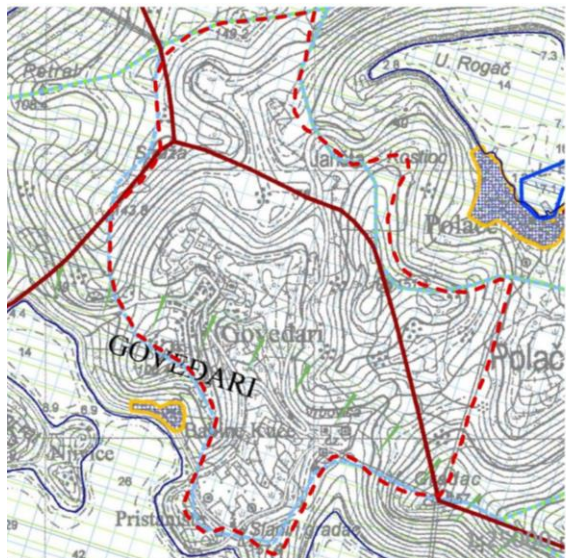

Izvod iz kartografskog prikaza "1. Korištenje i namjena prostora kopna" PPPPO Mljet: najveći dio površine identificirane krajolične jedinice zauzimaju površine šuma te osobito vrijednog obradivog tla uz sjevernu, istočnu i južnu granicu građevinskog područja naselja.

Izvod iz kartografskog prikaza "1. Korištenje i namjena površina" PPUO Mljet: identificirana krajolična cjelina s naseljem Goveđari obuhvaća površine vrijednog obradivog tla (sjeverno, istočno i južno od naselja Goveđari) te šume posebne namjene (pretežito u sjevernom i istočnom dijelu obuhvata). Sjeverni dio obuhvata presjeca koridor državne ceste D120 na kojeg se sa juga nadovezuje lokalna cesta L69036 kao glavna pristupna prometnica naselju Goveđari.

Područja posebnih ograničenja u korištenju

Krajoblik i krajobraz

prirodni krajoblik
evidentirano PPDNŽ-om

- 1 Sobra, Blatska gora
- 2 Istočni Mljet
- 3 Obalno područje NP Mljet od Rta Lengja do uvala M. Tatinka
- 4 Zapadni Mljet
- 5 Mljetska jezera
- 6 Obalno područje od uvala Grabova do uvala Sutmihojska
- 7 Obalno područje od Kozarice na sjevernoj obali do uvala Sutmihojska
- 8 Kozarica
- 9* Obalno područje Županije (*obuhvaća cijeli otok Mljet)

kulturni krajoblik
evidentirano PPDNŽ-om

- A Krajoblik Mljetskih jezera
- B Obalni arheološki krajoblik Polače
- C Povijesni, ruralni krajoblik otoka Mljeta
- D Ruralni krajoblik Babino Polje
- E Ruralni krajoblik Blato
- F Ruralni krajoblik Govedari
- G Ruralni krajoblik Maranovići
- H* Krajoblik Dubrovačke Republike (*obuhvaća cijeli otok Mljet)

Izvod iz kartografskog prikaza " 3. Uvjeti korištenja, uređenja i zaštite prostora – uvjeti, ograničenja i posebne namjene" PPUO Mljet: područje identificirane krajoblične jedinice nalazi se unutar evidentiranog prirodnog krajoblika – 9. Obalno područje Županije te unutar evidentiranih kulturnih krajoblika – F. ruralni krajoblik Govedari te H. Krajoblik Dubrovačke republike.

ANALIZA KRAJOBLIKA NASELJA GOVEDARI

Datacija:	19.st. i ranije
Toponimi na katastarskoj karti iz 1837.st.:	Govegiari (Govedari), Malo Pogle (Malo Polje), Veliki Pogle (Veliko Polje), Mala Gomilla (Mala Gomila), Pomenta (Pomjenta)
Smještaj u prostoru:	Krajobrazno područje je smješteno u unutrašnjosti krajnjeg zapadnog dijela otoka Mljeta, unutar Nacionalnog parka Mljet. Nalazi se u udolini između zaljeva Polače i Velikog jezera, zapadno od Polačnog polja i istočno od naselja Pomena.
Opis sastavnica krajoblika:	
Prirodne sastavnice:	Krajobrazno područje definirano je reljefnom formom udoline, na nadmorskoj visini od 50 do 157 m (u vrhu V. Gradac na jugoistočnom rubu područja), smještenoj između sjeverne i južne obalne padine otoka, čije strme, vapnenačke padine pod šumom alepskog bora na crnici omeđuju središnji, zaravnjeni dio u kojem prevladavaju smeđa tla na vapnencima. U istočnom dijelu područja nad naseljem Polače veći je udio ogoljelih padina gdje dominiraju smeđa tla na dolomitima. Sjeverozapadno od vrha V. Gradac, u podnožju padine brda, nalazi se izvor Vrbica, jedan od rijetkih izvora pitke vode na otoku.
Kulturne (antropogene) sastavnice:	Govedari su najstarije naselje unutar Nacionalnog parka Mljet, nastalo krajem 18. stoljeća kada su benediktinski redovnici mljetskog samostana Sv. Marije, sklopili ugovor sa lokalnim stanovništvom o njihovu naseljavanju padine nad poljem Pomjente, čime su postali prvi stanovnici sela Govedari. Naselje je uskoro povećano novim doseljenicima iz Babina Polja. Izgrađena cjelina naselja je PPPPO-om NP Mljet evidentirana kao povijesna graditeljska cjelina seoskog naselja i vrijedno etnološko područje. Naselje je razvijeno na sjeverozapadnom dijelu plodnog krškog polja Pomjenta, na sjeveroistočnim padinama brda pod vrhom Klačina (106,4 m n.v.). Ono je građeno u skladu s prirodnom konfiguracijom terena, zbijene je forme i okrenuto prema jugozapadu, a mrežom puteva i prometnica povezano je sa širim područjem (Pomjena, Polače i Veliko jezero). Podnožjem naselja do obalnih padina Velikog jezera pruža se omeđeno polje s mozaikom poljoprivrednih površina u zarastanju – ovdje su u 19. stoljeću prevladavali vinogradi, a danas ih je tek nekoliko u južnom dijelu Pomjente, dok na padinama dominiraju terasirani maslinici. Sjeverno od naselja nalazi se Veliko polje, omeđeno polje terasiranih rubova u kojem danas

Oblikovne (fizionomsko - morfološke) sastavnice:

prevladavaju maslinici koji su zamijenili nekadašnje vinograde.

Udolina ima nepravilan oblik kojem rubove definiraju vršni dijelovi uzvišenja nad zaljevom Polače i obalne padine Velikog jezera. Ovo područje doprirodnih obilježja, zatvoreno je unutar svojih rubova i razvijeno kao cjelina s izraženim prostornim identitetom koji je danas djelomično izgubljen zbog zapuštanja poljoprivrednog krajobraza, odnosno krajobraznih uzoraka čijim je međuodnosom postignut sklad prirodnog i antropogenog. Samim time smanjena mu je kompleksnost, ali i harmoničnost. Unatoč navedenim degradacijama poljoprivrednog krajobraza, izgrađeni dio naselja je zadržao svoju izvornu strukturu i tradicijsku gradnju.

Zbog svog položaja i forme, izloženi su tek vršni dijelovi područja, dok su polja vidljiva tek iz same udoline. Karakteristične vizure na naselje pružaju se s glavne ceste Polače – Vrbovica od križanja Jarište sve do same Vrbovice, te sa ceste Vrbovica – Goveđari.

Nematerijalne (perceptivne) sastavnice:

Goveđari pripadaju skupini mljetskih naselja relativno novijeg postanka, krajem 18. stoljeća u svrhu čuvanja samostanskih goveda uz plodno polje. Jedino su naselje unutar Nacionalnog parka koje nije na moru. Ove okolnosti nedvojbeno su utjecale i na oblikovanje nematerijalnih vještina, prvenstveno usmjerenih na poljoprivredne potrebe, poput gradnje suhozida i pletenje koščića. Razvoj turizma na otoku Mljetu povoljno utječe na revitalizaciju nekih tradicionalnih, već pomalo zaboravljenih znanja. Aktivnosti Galerije Stara skula, privatne inicijative vlasnika u Goveđarima i uprave JU NP Mljet primjer su dobre prakse stavljanja nematerijalne baštine u funkciju kulturne ponude i nadopune primarnih turističkih sadržaja kroz organizirane radionice izrade mljetskog kolarina, tkanja platna, prikupljanja samoniklog jestivog i začinskog bolja, pletenja koščića i vrša i slično.

ZAŠTITA PRIRODE I OKOLIŠA

Zaštićeni dijelovi prirode:

Naselje Goveđari nalazi se na području Nacionalnog parka Mljet.

Natura 2000:

Naselje Goveđari nalazi se unutar područja prema Direktivi o staništima (POVS) – Nacionalni park Mljet (HR5000037).

KULTURNA DOBRA

Zaštićena kulturna dobra na području krajolične jedinice naselja:

-

CJELOKUPNA OCJENA KRAJOLIKA NASELJA

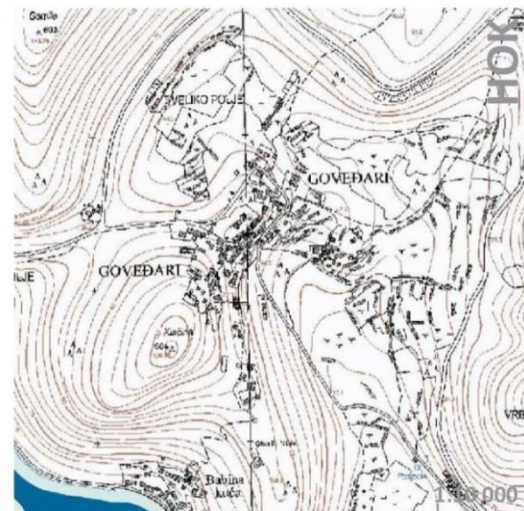
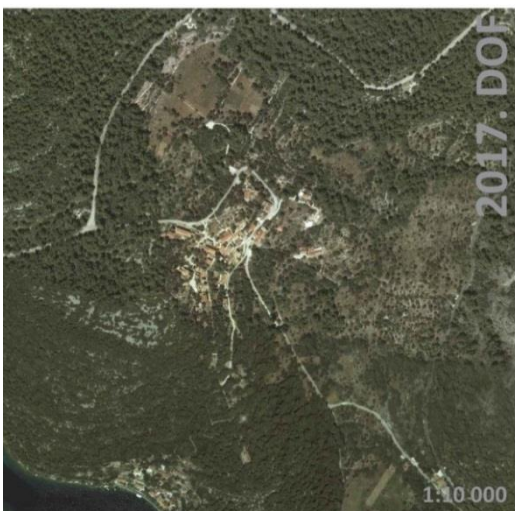
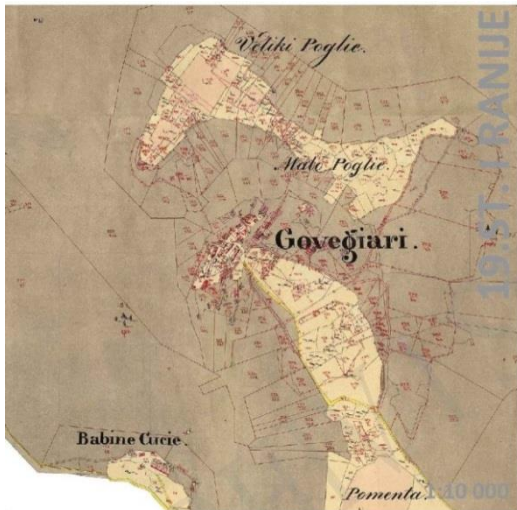
4	Izvorno stanje
3	Izvorno s manjim izmjenama
2	Donekle izmijenjeno stanje
1	Sasvim izmijenjeno stanje

B / NASELJE GOVEDARI

Govedari

Naselje Govedari na: 1/ katastarskoj karti iz 19.st. 2/ digitalnom katastarskom planu iz 2017.g. 3/ DOF karti iz 2017.g. / HOK karti

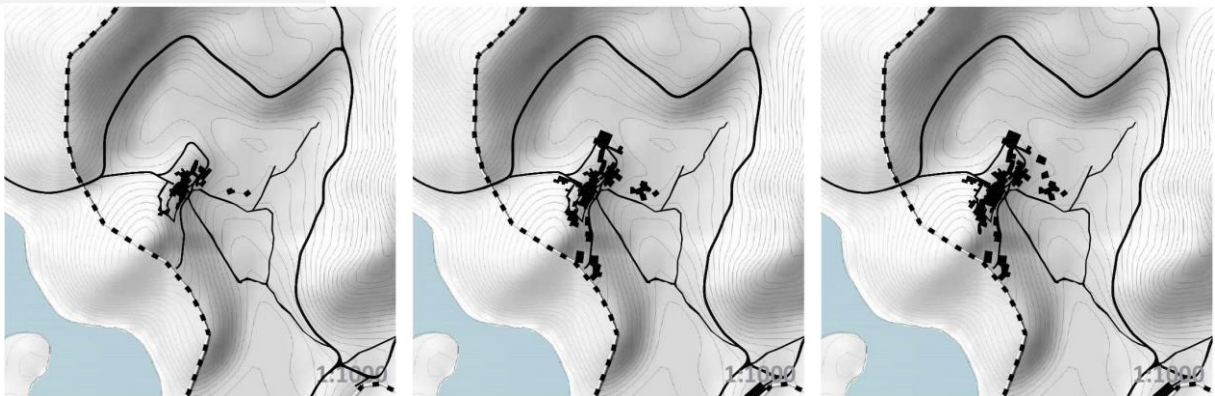

OPĆI PODACI O NASELJU

Grad / općina:	MLJET
Naziv naselja:	GOVEDARI
Katastarska općina:	306509, GOVEDARI
Broj stanovnika (danas / najveći):	143 (2021.) / 118 (1857.)
Datacija:	19.st. i ranije
Tip naselja:	Naselje seoskih obilježja
Veličina naselja (prema DOF karti):	3 ha
Pravni status:	Nema, naselje Govedari zaštićeno je Prostornim planom uređenja Općine Mljet kao povijesna graditeljska cjelina – seosko naselje te Prostornim planom Nacionalnog parka Mljet dodatno kao etnološko područje
Smještaj unutar identificirane krajolične cjeline:	Na padini brda, neposredno uz zapadnu granicu područja

GENEZA NASELJA

Toponim na katastarskoj karti iz 19.st.:	GOVEGIARI
Toponim na Hrvatskoj osnovnoj karti:	GOVEDARI
Opis geneze naselja:	<i>Govedari su se razvili uz Pomjentu, veoma plodno krško polje, u simbiotskom gospodarskom odnosu sa benediktinskim samostanom na Jezeru koji je stoljećima funkcionirao kao snažna crkvena latifundija. Uz prostrane maslinike i vinograde te polja zasađena žitaricama, samostan je posjedovao i prilično mnogo krupne stoke. Godine 1793. redovnici dovedoše braću Nikolu i Petra Milića i Vincenca Basta, da im čuvaju goveda na samostanskom veleposjedu. Da bi ih privukli i zadržali darivaju im baštine blizu svoje Pomijente – u Polačnom i Velikom polju te na Maloj Pomi. Uskoro su im se pridružile i obitelji Hajdić, Stražičić, Matana i Sršen. Tako nastaju današnji Govedari, selo koje je zbog očuvanosti registrirano kao etno selo u okviru NP Mljet.</i>

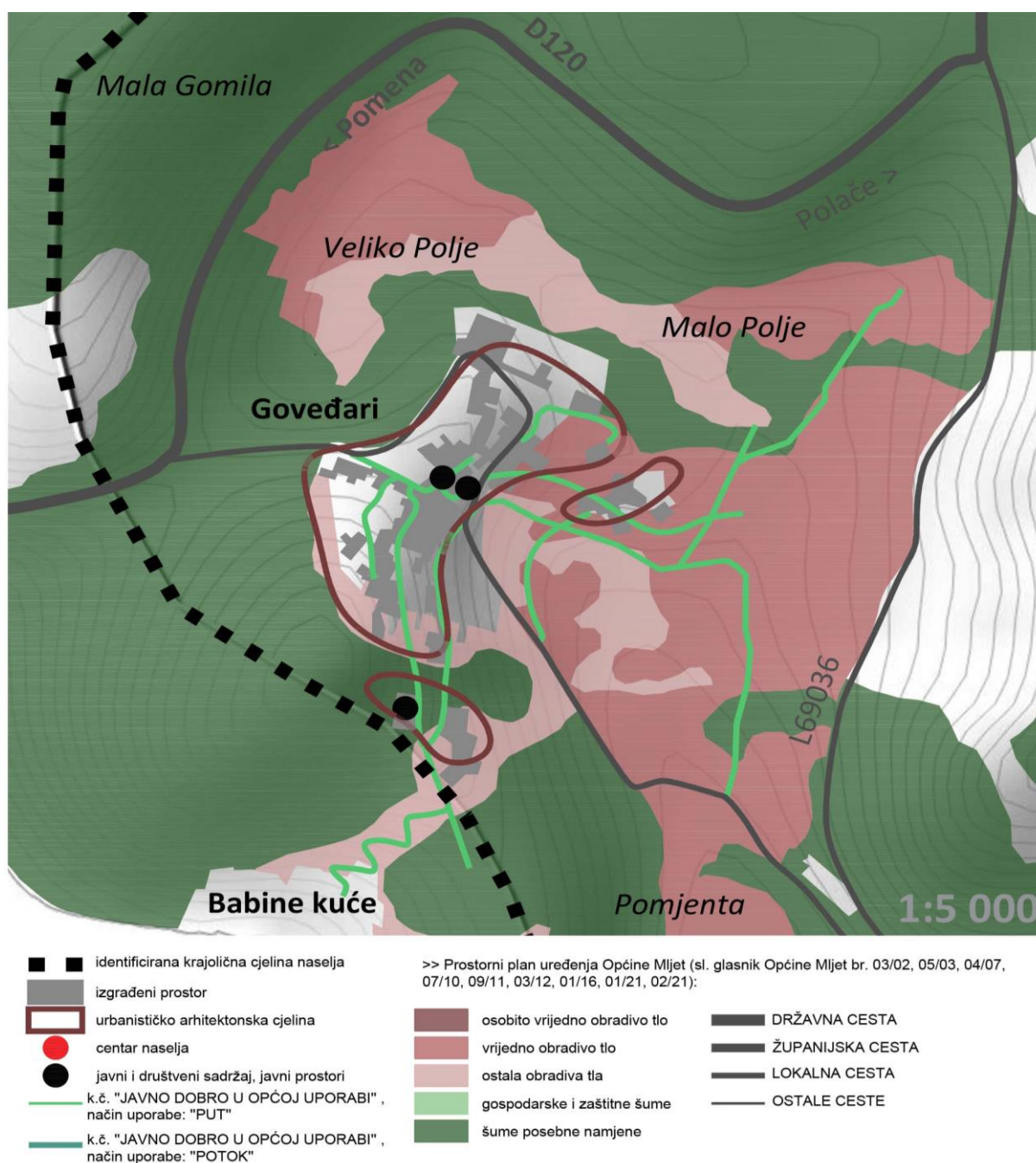

Razvojne faze širenja naselja: 1 / 19.st. i ranije 2 / dr. pol. 20. st. / danas

Fotografije naselja Govedari iz 1979.g. (izvor: Konzervatorski odjel u Dubrovniku)

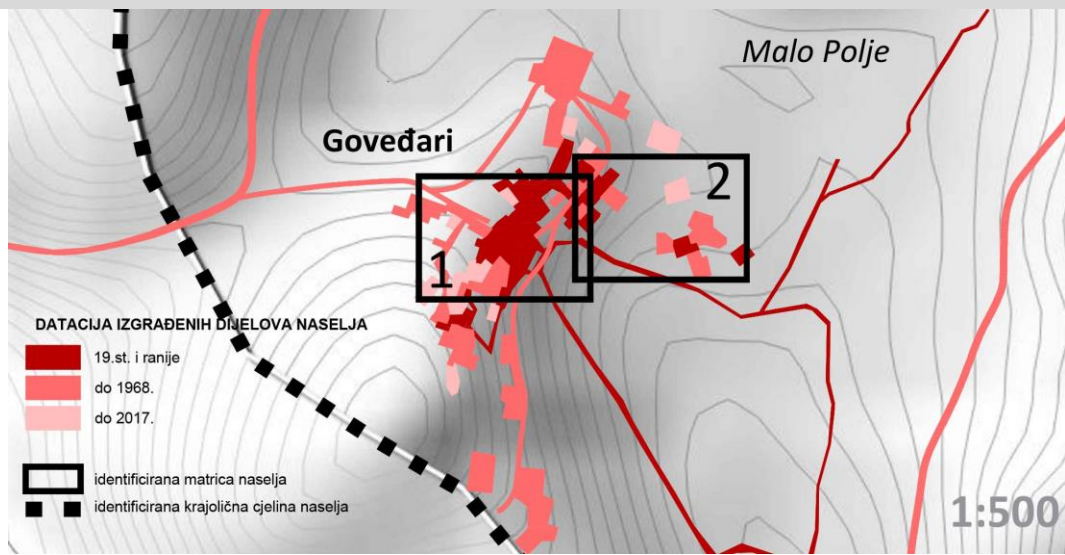
ANALIZA PROSTORNE ORGANIZACIJE NASELJA

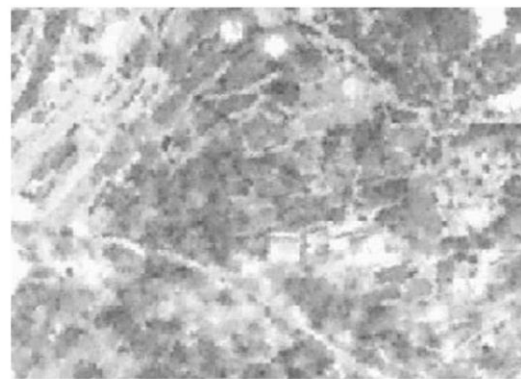
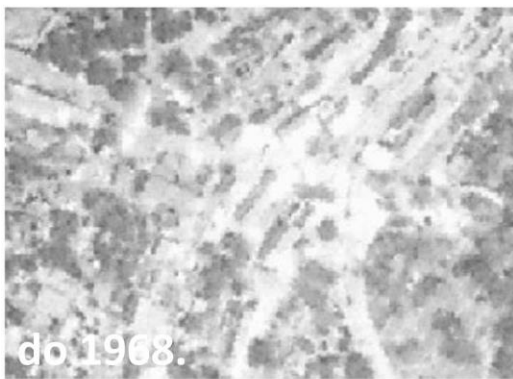
ANALIZA STRUKTURE NASELJA

1 / MATRICA NASELJA

MATRICA 1.

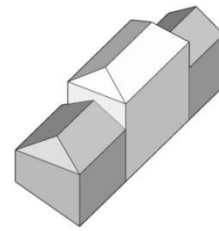
MATRICA 2.

TRADICIJSKA TIPOLOGIJA

Naziv tipologije: UGRAĐENA

1 / DOF (krov) 2 / fotografija identificirane tipologije 3 / prostorni prikaz

OPIS IDENTIFICIRANE TIPOLOGIJE:

Promatrana tipologija evidentirana je na katastarskoj karti iz 19.st.

Riječ je o tipu koji se sastoji od glavne građevine zbijenog pravokutnog tlocrta s četverostrešnim krovom koja na svojim kraćim pročeljima ima dogradnje niže za jednu etažu (visina sljemena dogradnji podudara se s visinom završnog vijenca glavne građevine).

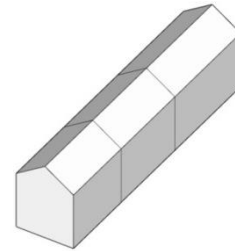
Reprezentativno pročelje orijentirano je na jug, simetrično je oblikovano i karakterizira ga pravilan raspored prozorskih osi u prizemlju i na katu.

Glavni pristup građevini ostvaren je direktno sa javne površine.

Katnost: glavna građevina P+2, dogradnje P+1

Materijali: kamena građa zidova, kameni okviri vrata i prozora, pokrov krova kupa kanalicom, vanjska ostakljena stolarija sa škurama kao zaštitom od sunca.

Naziv tipologije: NIZ

1 / DOF (krov) 2 / fotografija identificirane tipologije 3 / prostorni prikaz

Promatrana tipologija evidentirana je na katastarskoj karti iz 19.st.

Riječ je o tipu karakterističnom za gospodarske građevine koji se sastoji od niza građevina kojima se podudara građevinski pravac te imaju kontinuiranu visinu sljemena zbog čega čine građevnu cjelinu.

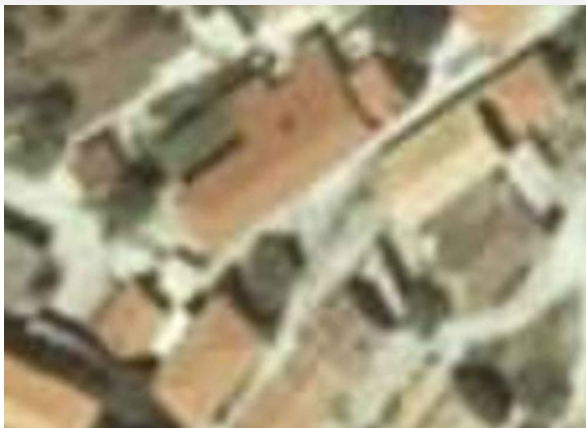
Glavni pristup nizu ostvaren je sa juga preko vrta ograđenog zidom koji zbog terena u nagibu u najnižoj točki doseže visinu gotovo 1 etaže. Oblikovanje ogradnog zida dodatno je artikulirano stupovima u razini prizemlja za prihvat pergole.

Sva pročelja artikulirana su pravilnim rasterom prozorskih osi (koje se ne podudaraju vijek u prizemlju i na katu).

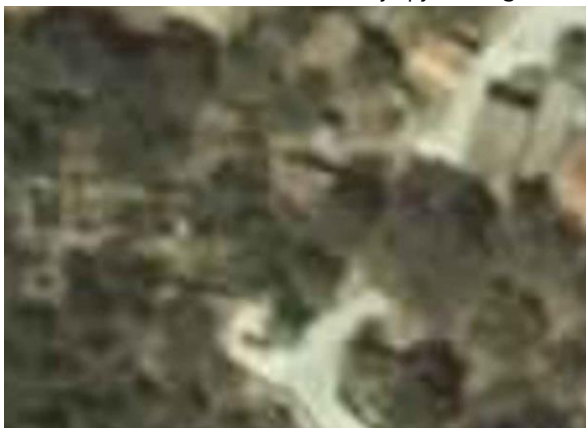
Katnost: P+1

Materijali: kamena građa zidova, kameni okviri vrata i prozora, pokrov krova kupa kanalicom, vanjska ostakljena stolarija sa ili bez zaštite od sunca.

JAVNI PROSTORI I SADRŽAJI

Proširenje pješačkog koridora s urbanom opremom (klupa)

Gumno

NOVA TIPOLOGIJA

Naziv tipologije: SLOBODNOSTOJEĆA

1 / DOF (krov) 2 / fotografija identificirane tipologije 3 / prostorni prikaz

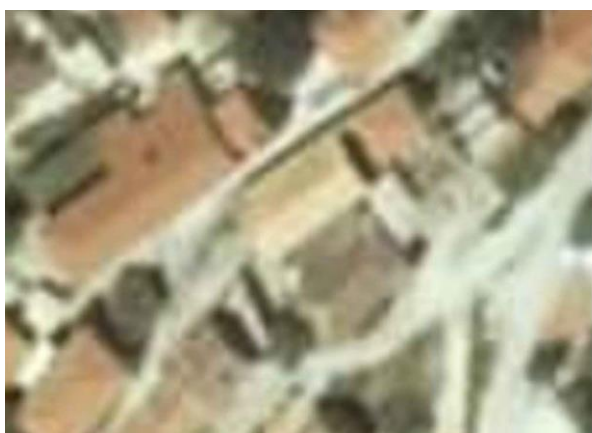
Identificirana nova tipologija građevina odnosi se na slobodnostojeće građevine smještene na građevne čestice velikih površina najčešće u kontaktnim zonama povijesnih cjelina naselja. Uglavnom je riječ o građevinama stambeno – poslovne namjene (turizam) koje svojim oblikovanjem i uređenjem građevne čestice ne odgovaraju tradicijskom tipu. S obzirom na potrebu funkcionalnog odjeljivanja stanovanja od turizma, ovaj tip nerijetko sadrži više samostalnih uporabnih jedinica unutar sebe što utječe na vanjsko oblikovanje pročelja (nesklad u artikulaciji otvora) te pojave dogradnji u obliku vanjskih nadstrešnica koje u sljedećim fazama postaju i vanjske terase viših katova. Zbog navedenog razloga, kod uređenja građevne također dolazi do nesklada s obzirom da više nije moguće jasno razaznati pristupe, glavne ulaze i ostale elemente (predvrtove, vrtove) okućnice.

NOVA TIPOLOGIJA

JAVNI PROSTORI I SADRŽAJI

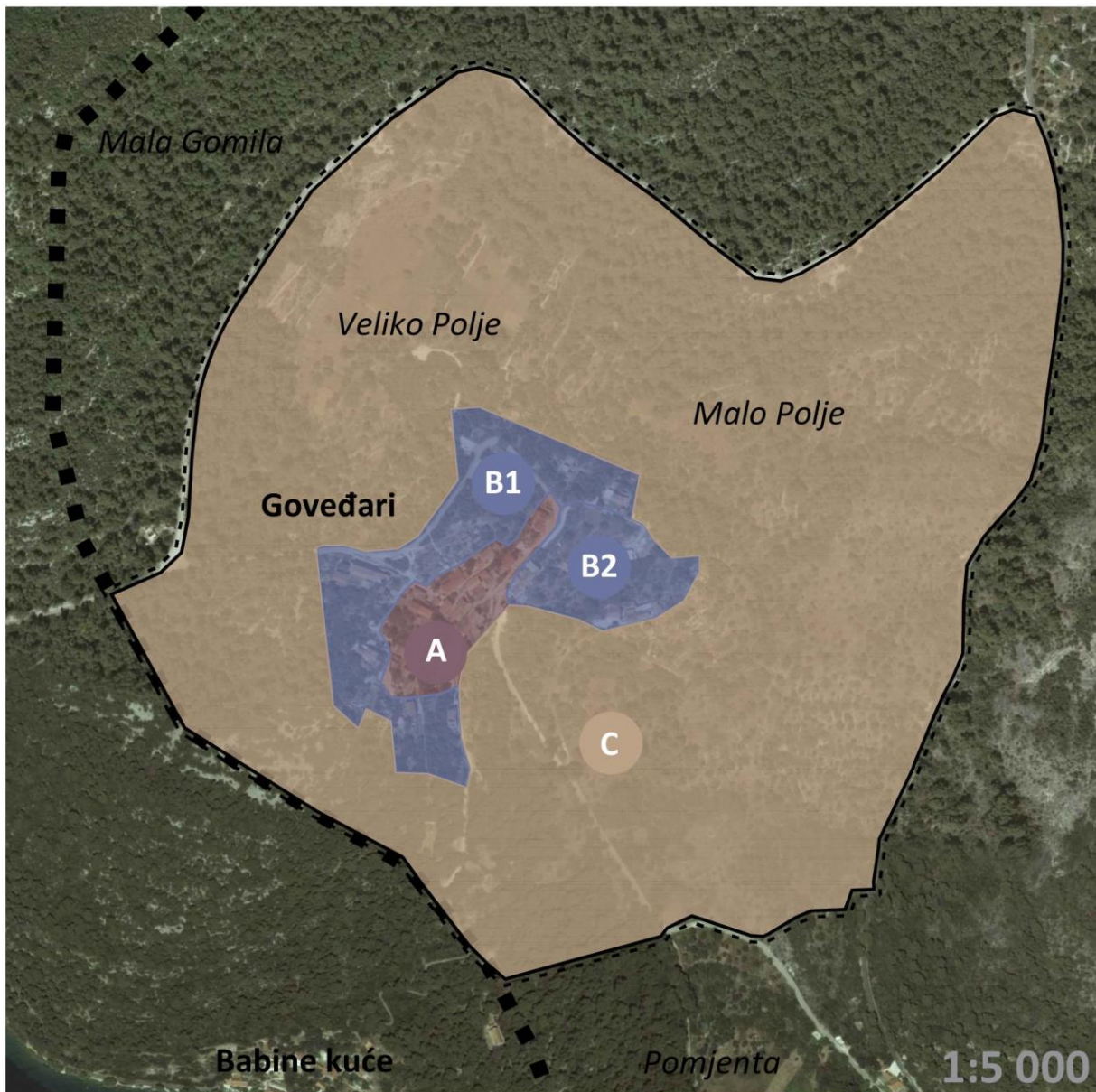
Zgrada starog Zadrurnog doma koja je prenamijenjena u ljetno kino "Mediteran"

Zgrada nekadašnje škole koja je prenamijenjena u galerijsko – multimedijalni prostor "Stara skula"

IDENTIFIKACIJA KULTURNO – POVJESNE CJELINE NASELJA

- ■ ■ identificirana krajolična cjelina naselja
- - - - - identificirana kulturno povijesna cjelina naselja (A+B+C):

ZONA A ZONA B ZONA C

KULTURNA DOBRA:

- Z
● XXXX ZAŠTIĆENO KULTURNO DOBRO
- P
● XXXX PREVENTIVNO ZAŠTIĆENO KULTURNO DOBRO

Identifikacija kulturno – povijesne cjeline naselja sa utvrđenim zonama

ZONA A

Naziv zone: POVIJESNA JEZGRA NASELJA

Pogled na povijesnu jezgru Govedari sa juga

Opis zone:

Najstariji stambeni dio naselja s kamenim kućama i pješačkim komunikacijama koje povezuju cjelinu. Komunikacije su izvorno popločane kamenom, dok ih je većina danas betonirana. Zona je specifična po kamenim kućama koje su izvorno bile slobodnostojeće, uglavnom dvokatnice. Međutim kroz vrijeme su se transformirale u stambene nizove. Svojim glavnim pročeljem su građevine orijentirane prema polju.

Valorizacija zone:

5	4	3	2	1
Istaknuta graditeljska vrijednost – spomenička vrijednost	Visoka graditeljska vrijednost – visoka ambijentalna vrijednost	Srednja graditeljska vrijednost – ambijentalna vrijednost	Skromna graditeljska vrijednost – uklopljeno u ambijent	Bez graditeljske vrijednosti

Smjernice radi očuvanja slike naselja:

Sustavom mjera zaštite u ovoj zoni, uvjetovat će se mjere cjelovite zaštite i očuvanja svih kulturno-povijesnih vrijednosti uz najveće moguće poštivanje tradicije i funkcija prostora i sadržaja. Na području ove zone strogo se kontrolira unošenje novih struktura i sadržaja stranih ili neprikladnih sačuvanim kulturno-povijesnim vrijednostima.

Potrebno je osigurati zaštitu i očuvanje osnovnih elemenata povijesne planske matrice i karakterističnih skupina građevina, pojedinih građevina i drugih, za ukupnost kulturno-povijesne cjeline važnih vrijednosti, a prije svega oblika građevina i sklopova, gabarita i povijesnih sadržaja.

Potrebno je očuvati povijesne ograde, zidice, povratak tradicionalnih materijala ograda, zadržavanje kamenog popločenja, pažljivo održavanje puteva bez novih intervencija.

Spriječiti "nagrizanje" povijesno vrijednih dijelova novom neambijentalnom izgradnjom na način da se slijede smjernice koje se odnose na urbanističke parametre kao što su izgrađenost parcele, postotak parcele u kojem se mora zadržati prirodni teren i koji se mora krajobrazno urediti, udaljenost građevina od međe građ. parcela, smještaj građevine na parceli, tipologija izgradnje kao i provođenje striktnih mjera pri projektiranju građevina kada je riječ o zemljanim radovima i izvođenju potpuno ili djelomično ukopanih etaža i temelja.

Smjernice za gradnju:

Nova izgradnja mora poštivati tradicionalan uzorak naselja i održavati karakteristike tradicijske izgradnje.

Tradicijska izgradnja očituje se u obilježjima kao što su: položaj građevina u odnosu na teren u padu (paralelno sa slojnicama), oblikovanje krova (dvostrešni, na lastavice), artikulaciji reprezentativnog pročelja (pravilan raster otvora) orijentiranog uglavnom prema ulici ispred kojeg je organizirana vanjska pristupna terasa ili je pročelje građevine na regulacijskoj liniji, korištenju građevnog materijala kao što je kamen.

ZONA B

Naziv zone: ZONA SA IZGRADNJOM SLOBODNO POLOŽENOM U PROSTORU

Pogled na zonu B naselja Govedari iz povijesne jezgre naselja

Opis zone:

Prostor smješten sjeverno i južno od povijesne jezgre sela, satkan je od povijesnih košara i novije gradnje. Na samim rubovima naselja nastaju uglavnom kuće za odmor prislonjene na košare. Nova gradnja se oblikovanjem uočava oblikovanjem koje odudara od skladne slike sela. Ovaj prostor je skromno infrastrukturno opremljen te izgradnjom zadire u poljoprivredne površine koje okružuju naselje. Ovo je zona s različitim razinom očuvanosti povijesnih elemenata.

Valorizacija zone:

5	4	3	2	1
Istaknuta graditeljska vrijednost – spomenička vrijednost	Visoka graditeljska vrijednost – visoka ambijentalna vrijednost	Srednja graditeljska vrijednost – ambijentalna vrijednost	Skromna graditeljska vrijednost – uklopljeno u ambijent	Bez graditeljske vrijednosti

Smjernice radi očuvanja slike naselja:

Važne elemente kultiviranog krajolika, poput parcelacije, suhozidnih terasa, smještaja i položaja zgrada treba održavati i obnavljati kako bi se očuvali uzorci ruralnog krajolika. Zaštita samog kontakta povijesnih ruralnih naselja s njegovim krajolikom je presudna za očuvanje cjelovite slike naselja. Gradnja novih stambeno-gospodarskih sklopova ne smije promijeniti karakteristike šireg prostora (terase, suhozidi, vegetacija). Posebno je važno čuvati postojeće vizure na naselje s pristupnih puteva i drugih vizurno izloženih mjesta.

Smjernice za gradnju:

Na području ove zone uvjetovat će se intervencije u smislu prilagodbe funkcija i sadržaja suvremenim potrebama, ali bez bitnih fizičkih izmjena sačuvanih elemenata povijesnih struktura. Prihvatljive su metode konzervacije, rekonstrukcije, rekompozicije i integracije u cilju povezivanja povijesnih s novim strukturama i sadržajima koji proizlaze iz suvremenih potreba.

Tradicijske građevine moguće je prilagoditi suvremenim stambenim funkcijama, uz očuvanje njihova vanjskog izgleda; prilikom izdavanja akta nadležnog tijela u uvjetima uređivanja prostora za novu izgradnju u ovim predjelima potrebno je od nadležnog Konzervatorskog odjela ishoditi posebne uvjete građenja; građevna dozvola za ove građevne zahvate u ovoj zoni ne može se izdati ukoliko nisu zadovoljeni posebni uvjeti; isto se odnosi i na sve zahvate rekonstrukcije i sanacije prenamjene i dogradnje postojećih građevina.

Nova izgradnja je u ovoj zoni dozvoljena, no mora poštivati tradicionalan uzorak naselja i održavati karakteristike tradicijske izgradnje, odabir materijala mora biti autohton. Kod definiranja građevinskih čestica zadržati (ili simulirati) sadašnju strukturu parcelacije (dimenzije, oblik, mreža putova).

ZONA C

Naziv zone: ZAŠTITNA ZONA BEZ IZGRADNJE IZMEĐU NASELJA I PRIPADAJUĆEG KRAJOLIKA

Plato sa očuvanim gumnom unutar zone C

Opis zone:

Ovo je zona uglavnom zapuštenih poljoprivrednih površina. Naznake poljoprivredne djelatnosti se naziru u brojnim suhozidima, poljskim putevima i stablima maslina koji se nalaze u krajoliku.

Kulturna dobra na području zone:

Nema

Valorizacija zone:

5	4	3	2	1
Istaknuta	Visoka	Srednja	Skromna	Bez
graditeljska	graditeljska	graditeljska	graditeljska	graditeljske
vrijednost –	vrijednost –	vrijednost –	vrijednost –	vrijednosti
spomenička	visoka	ambijentaln	uklopljeno u	
vrijednost	ambijentaln	a vrijednost	ambijent	
	a vrijednost			

Smjernice radi očuvanja slike naselja:

U povijesnim ruralnim sredinama, ovo su zone koje danas najčešće postaju područja za otvaranje novih građevinskih područja, što se preporučuje onemogućiti i najvećoj mogućoj mjeri ograničiti. Preporučuje se zabrana nove gradnje. Postojeće građevine se mogu zadržati, no ne preporučuje se dopuštanje dogradnje, već obveza zadržavanja postojećih gabarita.

Smjernice za gradnju:

Nužno je očuvati veze između poljoprivrednih seoskih domaćinstava s obradivim površinama, bez dodatne gradnje unutar poljoprivrednih površina, a planiranu novu gradnju što bolje integrirati u agrikulturni krajobraz na način da se uklopi u postojeću strukturu sela, te da se maksimalno zadrži postojeća poljoprivredna namjena, u sklopu poljoprivrednih posjeda zabranjuje se ograđivanje.

Posebnu pažnju je potrebno posvetiti očuvanju poljoprivrednog krajolika, primarno suhozida i poljskih puteva koji su obilježili prostor od 18. stoljeća do danas. S obzirom da su većinom poljoprivredne parcele velikim dijelom napuštene i polako se uklapaju u više šumski, nego poljoprivredni krajolik, dozvoljeno je u ovoj zoni makiju prokrčiti kako bi se zemljište privelo poljoprivrednoj namjeni.

Na ovim se područjima predlaže revitalizirati poljoprivrednu proizvodnju autohtonih sorti, na tradicijski način. Kod eventualnog ponovnog pošumljavanja napuštenih poljoprivrednih površina poželjno je konzultirati nadležno Ministarstvo te koristiti autohtone biljne vrste.

Zaštita obuhvaća parcelaciju, povijesne trase puteva, meje, gustirne, lokve, eventualno sačuvane prašćarice, staje i druge poljoprivredne suhozidne autohtone građevine. Za sve građevinske radove predviđene u ovoj zoni investitor je dužan pokrenuti odgovarajući postupak pri Konzervatorskom odjelu te ishoditi posebne uvjete odnosno prethodno odobrenje.

OPIS I VALORIZACIJA NASELJA		
korištenje: <i>dominiraju dijelom uređene kuće, najčešće neuređenih pročelja</i>	naseljeno	3
	djelomično naseljeno	2
	napušteno	1
funkcije naselja: naselje je u sklopu NP Mljet, ali iako nije na obali nadopunjava turističku ponudu i funkcije naselja: uprave Nacionalnog parka, pošte, ambulante i sl.	povijesne, vrlo rijetke	5
	pretežito povijesne, uobičajene	4
	novе, prihvatljive, uobičajene	3
	novе, neprihvatljive	2
	napušteno, bez sadržaja	1
smještaj i okolina: smješteno uz plodno polje Pomjentu	vrlo izloženo, potpuno očuvana	5
	jako izloženo, dobro očuvana	4
	umjereno izloženo, prihvatljiva	3
	nisko izloženo, promijenjena	2
	devastirana	1
kompozicija: nizovi kuća, položeni dužim stranicama paralelno slojnicama terena čine skladnu cjelinu orijentiranu ka polju	homogena, upečatljiva	5
	skladna	4
	prihvatljiva	3
	neskladna	2
	devastirana	1
prostorna organizacija: <i>naselje formiraju slojnicama paralelni nizovi građevina očuvane zgusnute strukture bez značajnijih novih interpolacija u povijesnoj jezgri</i>	povijesna, potpuno očuvana	5
	povijesna, dobro očuvana	4
	promijenjena, umjereno očuvana	3
	potpuno promijenjena	2
javni prostori i zgrade (opremljenost naselja): uprava Nacionalnog parka, pošta, ambulanta i sl.	povijesni, iznimno uređeni	5
	povijesni, vrsno uređeni	4
	povijesno prihvatljivo uređeni	3
	promijenjeni neuređeni	2
	devastirani	1
perivoji i vrtovi: privatni vrtovi održavani i uređeni <i>unutar naselja ne postoji javna zelena površina</i>	povijesni, iznimno uređeni	5
	povijesni, vrsno uređeni	4
	povijesno prihvatljivo uređeni	3
	promijenjeni neuređeni	2
	devastirani	1
obilježja karakteristične zemljišne čestice / okućnice: <i>uglavnom je bila riječ o kućama koje zauzimaju vrlo visoki udio izgrađenosti parcele</i>	potpuna očuvanost > 80%	5
	visoka očuvanost > 60%	4
	umjerena očuvanost < 40%	3
	niska očuvanost < 20%	2
obilježja tipične stambene i gospodarske izgradnje: <i>Nizovi visokih kamenih kuća jednostavnih robusnih volumena</i>	potpuna očuvanost > 80%	5
	visoka očuvanost > 60%	4
	umjerena očuvanost < 40%	3
	niska očuvanost < 20%	2
	devastirano	1
posebna obilježja - vizure, vizualna izloženost: <i>naselje zaklonjeno od pogleda s mora, s nizovima kuća</i>	vrlo visoka	5
	visoka	4

koje se linearno protežu nad poljem	umjerena	3
	niska	2
	bez vrijednosti (devastirana)	1
infrastrukturna opremljenost: djelomično opremljeno naselje	vrlo visoka	5
	visoka	4
	umjerena	3
	niska	2
	neopremljeno	1
ocjena izvornosti: očuvalo visok potencijal izvornih odlika	izvorno stanje	4
	izvorno s manjim izmjenama	3
	donekle izmijenjeno stanje	2
	sasvim izmijenjeno stanje	1

CJELOKUPNA OCJENA:

4

VALORIZACIJA:

Specifičnom kompozicijom koju karakteriziraju nizovi kamenih kuća koje se protežu duž ulica, naselje je očuvalo visok potencijal izvornih odlika po kojima ulazi u primjere povijesnog urbanizma od regionalnog značaja.

Svjetski značaj	1
Nacionalni značaj	2
Regionalni značaj	3
Lokalni značaj	4
Bez vrijednosti	5

Konflikti:

Unatoč vrijednoj povijesnoj arhitekturi i njenom potencijalu i za rad i život, a posebno za zahvaljujući posjetiteljima NP Mljet, u Govedarima se sustavno ne obnavlja tradicionalna arhitektura na stručan način i tradicionalnim načinom gradnje.

Planerske smjernice:

Čuvati postojeće vizure na naselje s pristupnih puteva i drugih vizurno izloženih mjesta. Ukoliko je potrebna nova gradnja, treba je planirati s odmakom od povijesne cjeline, na topografski izoliranim prostorima, čuvajući vizure na povijesno naselje. Gradnja novih stambeno-gospodarskih sklopova u agrarnom prostoru ruralnih naselja ne smije promijeniti karakteristike šireg prostora (terase, suhozidi, vegetacija).

Prostorno-planskom dokumentacijom se ne može dozvoliti planiranje širenje naselja duž prometnica i povezivanje više naselja u neprekinuto građevinsko područje. Posebno treba izbjegavati širenje građevinskih područja na plodna poljoprivredna zemljišta.

U zoni A planirati:

- konzervaciju - očuvanje postojećeg stanja uz nužno dotjerivanje i uređenje, očuvanje postojećeg stanja različitih vrijednih oblika uz niz zahvata na uređenju i prostornoj prezentaciji postojećih vrijednosti,
- rekonstrukciju/restituciju - potpuno ili djelomično vraćanje uništenog poznatog oblika, elemenata ili njegova dijela,
- rekompoziciju – ponovno uspostavljanje odgovarajućih odnosa između postojećih građevina, ambijenta, preoblikovanjem neprimjerenih rješenja i usklađivanjem odnosa te preoblikovanje okoliša uz prilagođavanje postojećim vrijednostima u prostoru.

Nova gradnja se ne preporuča, već je preporučljivo prvenstveno rekonstruirati i staviti u uporabu postojeći graditeljski fond naselja. U slučajevima u kojima je neizbježna gradnja sva eventualna nova izgradnja mora biti odobrena od strane Konzervatorskog odjela u Dubrovniku. Kako se radi o ambijentima koji predstavljaju vrijedan dio baštine tradicijskog graditeljstva, za novu gradnju potrebno je pri projektiranju primjenjivati sve kriterije navedene u ovim smjernicama, odnosno koristiti isključivo tradicijske građevne elemente. Svaka se nova građevina mora projektirati prema načelu skladnog odnosa s cjelinom naselja i pripadnog krajolika. Novu gradnju treba volumenom, oblikovanjem i stilskim izričajem uskladiti s postojećom, a u slučaju odstupanja nova izgradnja ne može biti veća od gabarita izvornih građevina u okolnom prostoru.

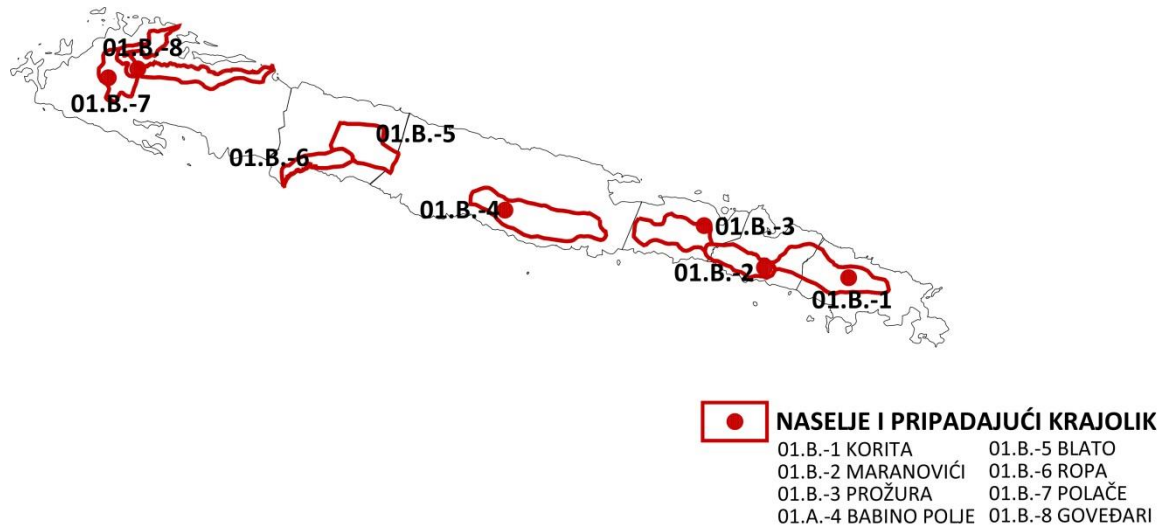
U zoni B planirati:

- metodom konzervacije, rekonstrukcije, rekompozicije te ograničene interpolacije i integracije u cilju povezivanja povijesnih i novijih struktura koje su neophodne iz funkcionalnih razloga, a sve uz uvjet očuvanja ambijentalnih karakteristika cjeline te korištenje isključivo tradicijskih elemenata gradnje,
- novim objektima treba dati, bez oponašanja postojeće ruralne arhitekture, suvremeni izraz koji raščlanjenošću vertikalnih i horizontalnih masa i upotrebom tradicionalnih materijala u interijeru i eksterijeru, ističe i koristi tradiciju autohtone arhitekture; potrebno ih je oblikovno i prostorno ograničiti uvođenjem obaveznog poštivanja projektne dokumentacije bazirane na tradicijskoj arhitekturi i ruralnoj matrici naselja te kod određivanja visine sačuvati pravo na pogled postojećih građevina i prosječne visine povijesne gradnje.

U zoni C ne planirati gradnju.

3. KARTOGRAFSKI PRIKAZI

1. Otok Mljet s administrativnim područjima, položajem naselja i kataloškim oznakama

2. Krajobrazna studija Dubrovačko – neretvanske županije

OPĆI KRAJOBRAZNI TIP / PODRUČJE

OKP donje Neretve

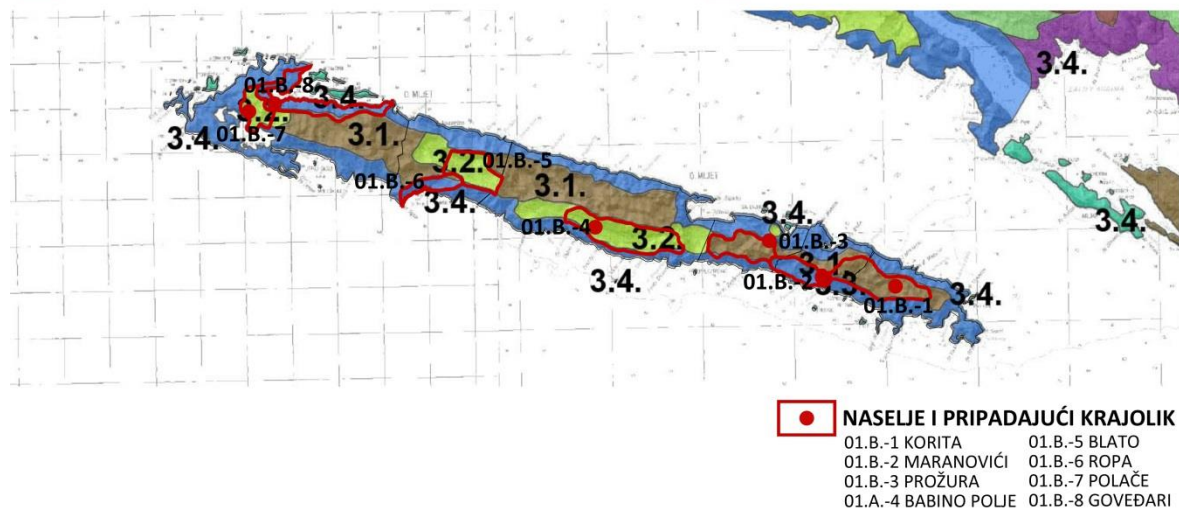
- 1.1., krajobraz brda i zaravni
- 1.2., krajobraz polja i udolina
- 1.3., krajobraz padina priobalja
- 1.4., krajobraz nizine i delte

OKP priobalja južne Dalmacije

- 2.1., krajobraz brda i zaravni priobalja
- 2.2., krajobraz polja i udolina priobalja
- 2.3., krajobraz padina priobalja

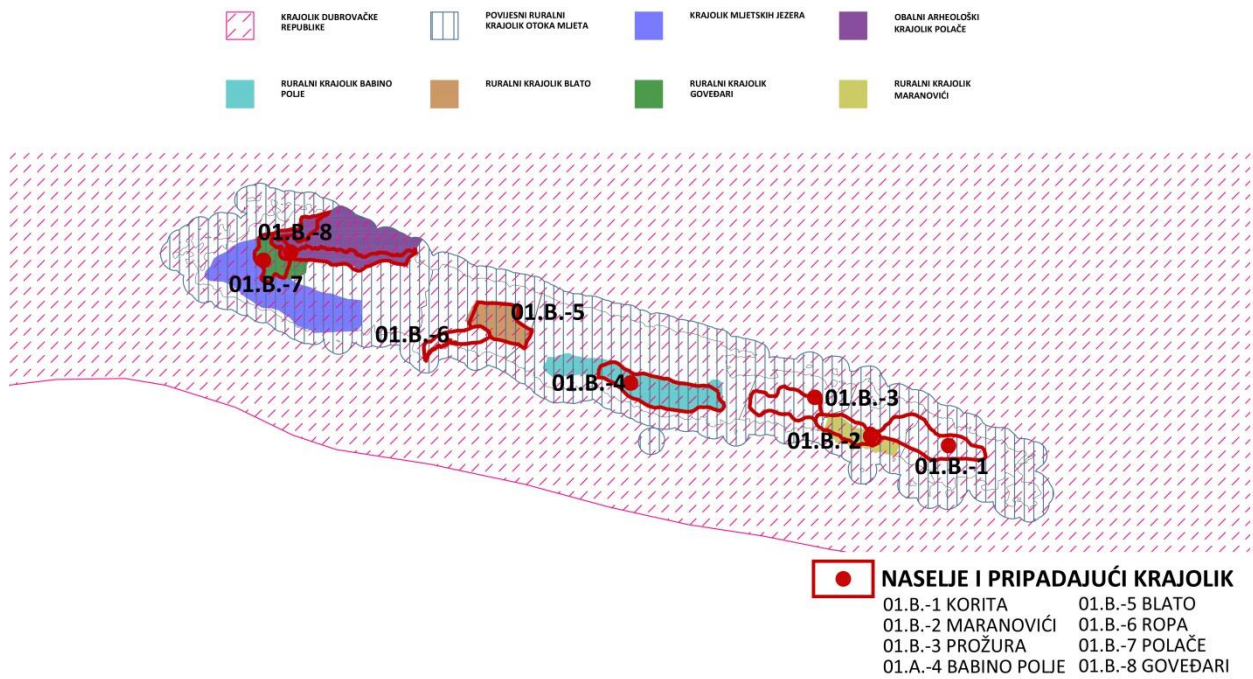
OKP otoka i poluotoka južne Dalmacije

- 3.1., krajobraz brda i zaravni otoka i poluotoka
- 3.2., krajobraz polja i udolina otoka i poluotoka
- 3.3., krajobraz padina otoka i poluotoka
- 3.4., krajobraz manjeg otočja

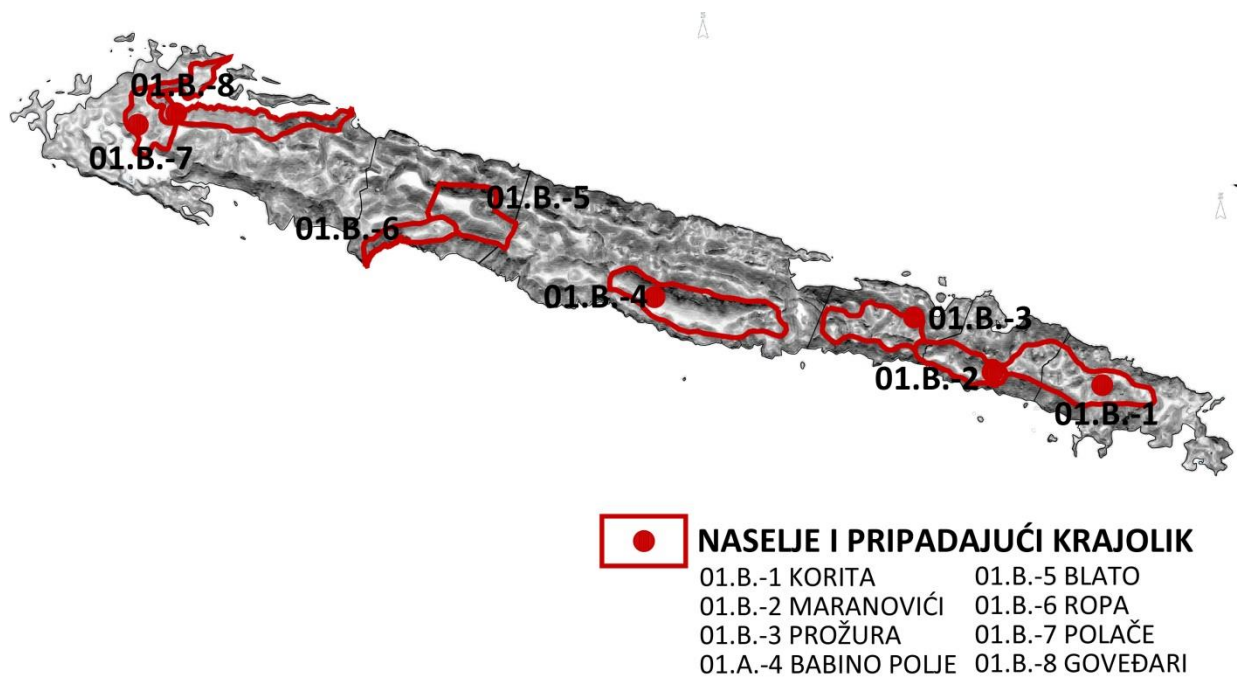

3. Kulturni krajolici otoka Mljeta

4. Topografija terena

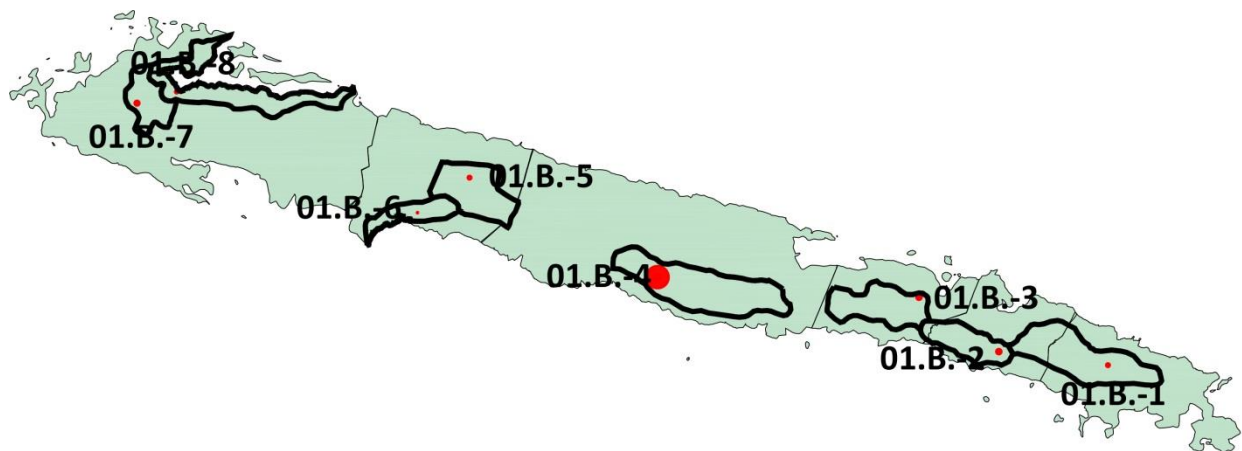
5. Postojeći i planirani promet

- DRŽAVNA CESTA - POSTOJEĆA
- LOKALNA CESTA - POSTOJEĆA
- - - LOKALNA CESTA - PLANIRANA
- NERAZVRSTANA CESTA - POSTOJEĆA

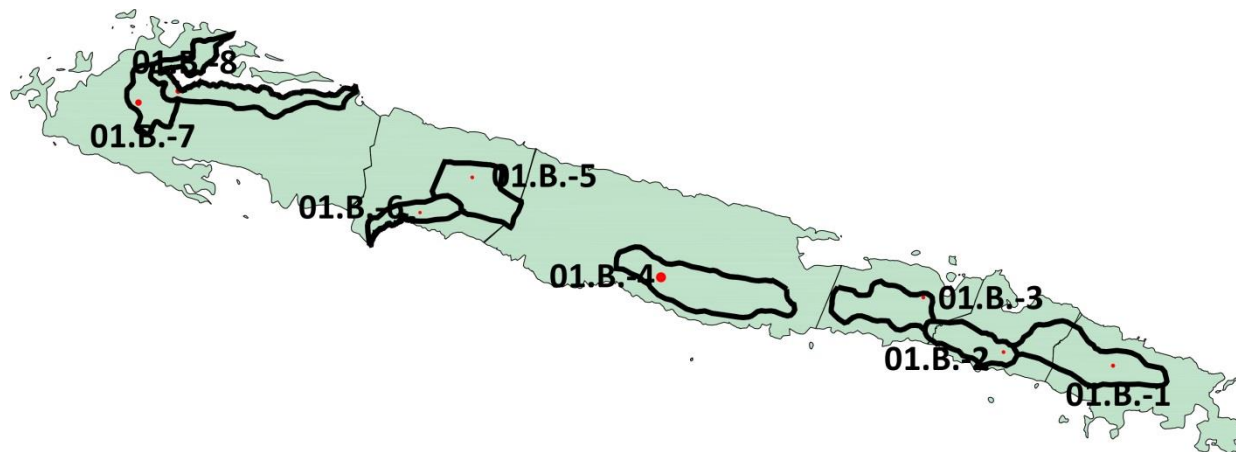
- NASELJE I PRIPADAJUĆI KRAJOLIK
01.B.-1 KORITA	01.B.-5 BLATO
01.B.-2 MARANOVIĆI	01.B.-6 ROPA
01.B.-3 PROŽURA	01.B.-7 POLAČE
01.A.-4 BABINO POLJE	01.B.-8 GOVEĐARI

6. Popis stanovnika 1900.

- NASELJE I PRIPADAJUĆI KRAJOLIK
01.B.-1 KORITA	01.B.-5 BLATO
01.B.-2 MARANOVIĆI	01.B.-6 ROPA
01.B.-3 PROŽURA	01.B.-7 POLAČE
01.A.-4 BABINO POLJE	01.B.-8 GOVEĐARI

7. Popis stanovnika 2021.

NASELJE I PRIPADAJUĆI KRAJOLIK	
01.B.-1 KORITA	01.B.-5 BLATO
01.B.-2 MARANOVIĆI	01.B.-6 ROPA
01.B.-3 PROŽURA	01.B.-7 POLAČE
01.A.-4 BABINO POLJE	01.B.-8 GOVEĐARI